

Begroting 2027

Gemeente
Westerkwartier

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Bestuurlijke hoofdlijnen	5
Technische uitgangspunten	9
Portefeuilleverdeling	11
Programma's	12
Programma 0: Bestuur en ondersteuning	13
Programma 1: Veiligheid	17
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	20
Programma 3: Economie	22
Programma 4: Onderwijs	24
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie	26
Programma 6: Sociaal domein	30
Programma 7: Volksgezondheid en milieu	35
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	40
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	43
Paragrafen	47
Paragraaf A: Onderhoud kapitaalgoederen	48
Paragraaf B: Financiering	53
Paragraaf C: Bedrijfsvoering	57
Paragraaf D: Verbonden partijen	61
Paragraaf E: Grondbeleid	73
Paragraaf F: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	77
Paragraaf G: Lokale heffingen	86
Paragraaf H: Open overheid	92
Paragraaf: Novatec	93
Financiële begroting	97
Bijlagen	107
Overzicht Reserves en Voorzieningen	108
Beleidsindicatoren	113
Investeringsoverzicht	116
Algemene uitkering meerjarig	122
Kerngegevens	125

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van de gemeente Westerkwartier. Dit is de eerste begroting van een nieuw college, gebaseerd op het fundament van de voorgaande jaren en nog zonder nieuwe beleidsvoornemens.

Een bijzondere periode

De voorbereidingen op deze programmabegroting en de totstandkoming ervan, stonden in het licht van de gemeenteraadsverkiezingen en de daaropvolgende coalitievorming. Op 1 april bent u als nieuwe raad geïnstalleerd. Op 25 juni is het nieuwe coalitieakkoord 'Samen zijn wij Westerkwartier' gepresenteerd en op 1 juli is het nieuwe college beëdigd. Al met al een bijzondere periode die ook zijn weerslag had op het reguliere Planning- & Controlproces.

De doelen voor 2027 die we hebben opgenomen in deze programmabegroting vloeien daarom nog voort uit beleid en doelen van de afgelopen jaren. Voor de budgetten geldt dit ook, waarbij we alleen een aantal financiële ontwikkelingen hebben verwerkt die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn.

Sluitende begroting 2027

Ook in 2027 worden we met forse tekorten geconfronteerd. Deze ontstaan door de aangepaste bekostiging vanuit het Rijk, de bezuiniging op de financiering van de jeugdzorg, de groei van het aantal gemeentelijke taken en forse kostenstijgingen. Door inzet van € 2,7 miljoen uit de algemene reserve, kunnen we toch een sluitende jaarschijf 2027 presenteren. Het meerjarenbeeld ziet er echter minder gunstig uit. Daarover verderop meer.

Het is noodzakelijk dat gemeenten voldoende middelen van het Rijk ontvangen om hun taken goed uit te voeren. Wij blijven ons daarom maximaal inzetten om het Rijk te bewegen tot een realistischer en duurzamer budgetniveau, zodat wij kunnen werken aan een rechtvaardig en solide meerjarenperspectief.

Streven naar een begroting met ruimte voor ambities

In het coalitieakkoord zijn negen thema's geformuleerd: 1) sociaal domein, 2) migratie en nieuwkomers, 3) toekomstbestendig onderwijs, 4) woningbouw, 5) energie, 6) (vrijtijds)economie, 7) leefbaarheid en leefomgeving, 8) lobby en positionering en 9) financieel weerbaar en wendbaar. Voor deze thema's willen we in de komende bestuursperiode behouden wat goed is en versterken wat beter kan. Tegelijkertijd laat het financieel perspectief van deze meerjarenbegroting zien dat Westerkwartier voor een stevige opgave staat. Vanaf 2028 lopen de structurele tekorten verder op. Het college vindt het daarom noodzakelijk om de komende periode duidelijke en richtinggevende keuzes te maken.

Grip op koers en middelen

De afgelopen jaren zijn financiële uitdagingen nog grotendeels opgevangen met financieel-technische oplossingen en incidentele maatregelen. Met deze begroting wordt zichtbaar dat die fase voorbij is. Een structureel gezonde financiële toekomst vraagt niet langer om technische correcties, maar om bestuurlijke afwegingen over ambities, prioriteiten en beschikbare middelen.

Daarbij willen wij nadrukkelijk meer grip krijgen op koers en middelen. Dat betekent dat beleidsdoelen, uitvoering en financiën niet afzonderlijk van elkaar worden beschouwd, maar in samenhang worden afgewogen. Daarmee zijn we beter in staat om weloverwogen besluiten te nemen en (bij) te sturen. Alleen op die manier kunnen wij zorgen voor een duurzaam financieel perspectief én ruimte houden voor de ambities uit het coalitieakkoord.

Invloeden en investeringen

Waar we ook rekening mee hebben te houden zijn de onzekerheden in onder andere de ontwikkelingen van onze woningbouwopgaven, investeringen in en onderhoud van de openbare ruimte, de kostenontwikkeling in het sociaal domein, onderwijshuisvesting, duurzaamheid en onderhoud van ons eigen vastgoed. Dit heeft effect op het beeld van 2027 en verder. Dit alles binnen de context van onzekerheden, bijvoorbeeld van de herijking van het gemeentefonds en de toekomstige loon- en prijsontwikkelingen.

Proces verwerking coalitieakkoord

Vanwege de korte periode tussen de installatie van het nieuwe college en de totstandkoming van deze programmabegroting ligt er nu een beleidsarme begroting voor. De eerste stap naar een nieuwe bestuurlijke en financiële koers zetten wij met de eerste begrotingswijziging 2027, welke in de raad komt van januari 2027. Vervolgens werken wij deze lijn verder uit in de Perspectiefnota 2028-2031, waarin keuzes, prioriteiten en financiële mogelijkheden nadrukkelijk met elkaar worden verbonden. Dit komt in de Raadsvergadering van juli.

Zo werken we toe naar een financieel gezond Westerkwartier: een meerjarig sluitende begroting, grip op koers en middelen, een duurzaam evenwicht tussen ambities en financiële draagkracht en ruimte om gericht te investeren in de toekomst van Westerkwartier.

Deze begroting markeert daarmee niet alleen een nieuw bestuursakkoord, maar ook het begin van een traject waarin het maken van duidelijke keuzes centraal staat. Alleen door nu keuzes te maken, creëren we ruimte voor de ambities van morgen.

Namens het college,

Ard van der Tuuk
Burgemeester

Ruud Kleijnen
Gemeentesecretaris

Bestuurlijke hoofdlijnen

In het voorwoord gingen wij in op de context waarbinnen wij deze begroting hebben opgesteld. Hieronder schetsen wij de bestuurlijke hoofdlijnen en lichten we die toe. De hoofdlijnen zijn:

1. We hebben nog geen beleidsvoornemens verwerkt in deze begroting. Dit betekent dat de huidige beleidsteksten uit de oude coalitieperiode afkomstig zijn. Wel hebben we een aantal financiële ontwikkelingen verwerkt die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn;
2. Het begrotingssaldo 2027 voldoet aan de normen voor structureel en materieel evenwicht, het toetsingscriterium van provinciaal toezicht;
3. Om te komen tot een sluitende begroting zetten we het surplus van de Algemene Reserve in.
4. We presenteren ook een saldo inclusief incidentele baten en lasten;
5. We stellen vast dat de reeks na 2027 oplopende tekorten laat zien. Er zijn maatregelen nodig om financieel gezond te blijven. Deze maatregelen dienen gebaseerd te zijn op heldere keuzes en duidelijke prioriteiten. Met behulp van het Groenboek is inzicht geboden in de beschikbare keuzemogelijkheden om te komen tot een sluitende begroting vanaf 2027. De uitwerking daarvan maakt onderdeel uit van de reguliere P&C-cyclus.

1. We hebben nog geen beleidsvoornemens verwerkt in deze begroting, wel hebben we een aantal financiële ontwikkelingen verwerkt die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn.

Nieuw beleid wordt opgesteld op basis van het coalitieakkoord en de verdere uitwerking daarvan. Daarnaast zijn in deze begroting enkele financiële ontwikkelingen verwerkt die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de begrotingssaldi weergegeven.

<i>bedragen in miljoenen euro's, + is voordeel</i>	2027	2028	2029	2030
Saldo begroting 2026	-3,9	-7,9	-7,6	-4,7
<u>Ontwikkelingen</u>				
a. Uitkomst circulaire	-0,7	-0,8	-1,5	-1,7
b. Continu scherper begroten	2,3	3,4	3,4	2,7
c. Ontwikkelingen en besluiten	-0,4	0,4	1,3	-2,0
Totaal ontwikkelingen	1,2	3,0	3,2	-1,0
Saldo na ontwikkelingen	-2,7	-4,9	-4,4	-5,7
Onttrekking algemene reserve (surplus)*	2,7			
Structureel saldo begroting 2027	0	-4,9	-4,4	-5,7
 Saldo incidentele baten en lasten	 -0,8	 -0,2	 0	 0
Saldo incl. incidentele baten en lasten	-0,8	-5,1	-4,4	-5,7

* conform trede 3 van het afwegingskader in het coalitieakkoord

In het kader van provinciaal toezicht dient de eerste jaarschijf structureel sluitend te zijn. Er zijn echter ook incidentele baten en lasten. Voor de jaarschijf 2027 en 2028 hebben deze een negatief effect op de saldi. Deze saldi worden ook gedekt uit de algemene reserve. Daarmee is het mogelijke beroep dat gedaan wordt op de algemene reserve voor de jaarschijf 2027 € 3,5 miljoen.

a. Uitkomst circulaire

De septembercirculaire 2025 leidt vanaf 2027 tot een nadeel van € 0,8 tot € 1,3 miljoen. De meicirculaire 2026 leidt vanaf 2027 tot een voordeel van € 0,1 miljoen tot een nadeel van € 0,4 miljoen in 2030. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een neerwaartse bijstelling van de algemene uitkering als gevolg van lagere ramingen van de volume-, loon- en prijsontwikkelingen door het Rijk.

Daarnaast heeft de meicirculaire 2026 een aanvullend negatief effect op de begrotingsjaren 2029 en 2030. Dit effect van € 0,4 miljoen negatief is opgenomen onder onderdeel c ontwikkelingen en besluiten.

Hierover is de Raad met de raadsbrieven van resp. van 4 november 2025 (septembercirculaire) en 30 juni 2026 (meicirculaire) geïnformeerd.

b. Continu scherper begroten € 2,3 miljoen oplopende tot € 2,7 miljoen

Wij ramen plannen, projecten en investeringen realistisch, haalbaar en uitvoerbaar. Op basis van onze analyse is een aantal posten geïdentificeerd waarop een voordeel kan worden gerealiseerd ten opzichte van de vorige begroting. Deze hebben o.a. betrekking op:

- ▶ Vrijval van een stelpost (voordeel van € 0,4 miljoen)
- ▶ Een rentevoordeel van € 1 miljoen
- ▶ Tijdelijke vrijval van een stelpost kapitaallasten RSG De Borgen van € 0,7 miljoen (in 2028 en 2029).
- ▶ Het Rijk heeft het verdeelmodel van het Gemeentefonds in 2023 aangepast. Voor Westerkwartier betekende dit dat de gemeente een nadeelgemeente was. Na een ingroeipad ontvangt de gemeente hierdoor jaarlijks ongeveer 5,5 miljoen minder aan Algemene Uitkering. Tot nu toe heeft er echter slechts een gedeeltelijke invoering plaatsgevonden. Onze gemeente ontvangt nu jaarlijks € 2,5 miljoen minder. In de voorgaande begrotingen is het restant van het nadeel, € 3,0 miljoen, als oplopende reeks opgenomen. Vanwege de nog bestaande onzekerheden rondom de juistheid van het verdeelmodel en de uitwerking daarvan voor individuele gemeenten heeft het Rijk besloten het ingroeipad voor de jaren 2027 en 2028 te bevriezen. Door het opschuiven van dit pad ontstaat een voordeel ten opzichte van de vorige begroting.
- ▶ De begroting laat een voordeel zien als gevolg de indexatie van de OZB-tarieven.
- ▶ De OZB-opbrengsten zijn geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).
- ▶ Bij de herijking van de uitgangspunten is geconstateerd dat de doorwerking van de riool-, en afvalstoffenheffing in de meerjarenraming 2027-2029 aanpassing behoefde. Het effect op beide onderdelen (OZB en riool- en afvalstoffenheffing) bedraagt circa € 0,3 miljoen in 2027, oplopend tot circa € 0,6 miljoen in 2030.

c. Ontwikkelingen en besluiten

De begroting wordt jaarlijks beïnvloed door onontkoombare en onuitstelbare ontwikkelingen die aanleiding geven tot bijstelling van budgetten. Daarnaast zijn sinds de vaststelling van de begroting 2026 diverse raadsbesluiten genomen die gevolgen hebben voor de financiële positie van de gemeente. Een aantal van deze ontwikkelingen zijn: actualisatie van kapitaallasten (rente en afschrijvingen), de begrotingen van diverse gemeenschappelijke regelingen € 0,4 miljoen, opvang statushouders in Pekela € 0,4 miljoen (zie ook eerste bestuursrapportage 2026) en budget energielasten openbare verlichting € 0,1 miljoen.

2. Het begrotingssaldo 2027 voldoet aan de normen voor structureel en materieel evenwicht, het toetsingscriterium van provinciaal toezicht

De structureel sluitende begroting voor 2027 steunt op een zevental (financieel-technische) uitgangspunten en principes waarmee de begroting is gerationaliseerd. Hiermee doen we niets af aan onze ambities, die blijven overeind en de voorbereidingen om die te realiseren gaan door. De zeven uitgangspunten en principes zijn:

1. We ramen ontwikkelingen alleen als deze echt onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn.
2. In algemene zin: scherper begroten.
3. We ramen plannen, projecten en investeringen realistisch op basis van wat haalbaar is. We ramen geen nieuwe middelen in de begroting zolang plannen niet concreet zijn uitgewerkt en uitvoerbaar zijn. Zodra de plannen gereed zijn voor besluitvorming en uitvoering worden deze voorzien van een dekkingsvoorstel.
4. We begroten scherper en verlagen de begroting op basis van de lessen die we hebben geleerd over de niet-benutte budgetten in de periode 2022-2024.
5. We kijken scherp of we de bijdragen van derden die we verwachten kunnen begroten.
6. Vanuit principieel oogpunt nemen wij de autonome kostenstijgingen jeugdzorg niet mee, omdat wij van mening zijn dat dit risico bij het Rijk thuishoort en gemeenten hiervoor gecompenseerd moeten worden.
7. We passen de CPI-index toe voor de toename van de OZB-opbrengsten.

3. Om te komen tot een sluitende begroting zetten we het surplus van de Algemene Reserve in. Dit doen we binnen de daarvoor geldende financiële randvoorwaarden in het kader van provinciaal toezicht. We passen daarmee trede 3 van de ladder toe als afwegingskader zoals opgenomen in het coalitieakkoord.

4. We presenteren ook een saldo inclusief incidentele baten en lasten

Voor het toezichtskader is het noodzakelijk een structureel meerjarenperspectief weer te geven. Er zijn echter ook baten en lasten die geen structureel effect hebben op het meerjarenperspectief. Ook die maken onderdeel uit van de begroting. Het gaat voor 2027 om een bedrag van € 0,8 miljoen. De incidentele saldi hebben wel invloed op onze reserves. Het overzicht van incidentele baten en lasten is terug te vinden op pagina 108 en is verwerkt in een financieel overzicht op pagina 109.

5. We zijn ons bewust van onzekerheden in het financieel beeld vanaf 2028 en verder. Er is sprake van ontwikkelingen die niet zijn opgenomen, maar wel invloed kunnen hebben op ons meerjarenbeeld.

Deze ontwikkelingen betreffen dan met name onze woningbouwopgave, investeringen in en onderhoud van de openbare ruimte, de kostenontwikkeling in het sociaal domein, onderwijshuisvesting, duurzaamheid en onderhoud van ons eigen vastgoed. Dit alles binnen de context van de onzekerheden over bijvoorbeeld de uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds en toekomstige loon- en prijsontwikkelingen.

Technische uitgangspunten

Bij het opstellen van de begroting 2027 hanteerden wij de volgende uitgangspunten.

- ▶ *Bestaand beleid:* We ramen de lasten en baten op basis van het bestaande beleid, inclusief de besluiten die de raad tot en met juli 2026 heeft genomen. Daarnaast worden onontkoombare en onuitstelbare ontwikkelingen opgenomen.
- ▶ *Meicirculaire:* Voor de baten uit de algemene uitkering baseren we ons op de meicirculaire 2026.
- ▶ *Constante prijzen:* Zowel aan de lasten- als aan de batenkant verwerken we alleen de indexatie voor het komend jaar. Bij de baten betekent dit dat we de algemene uitkering hebben berekend met constante prijzen dus exclusief inflatiecorrectie voor de jaren na 2027, en bij de ozb-opbrengst begroten we geen meeropbrengst door indexatie na 2027. Bij de lasten betekent het dat we loonkosten, subsidies en bijdragen na 2027 niet laten stijgen als gevolg van verwachte loon- en prijsaanpassing.
- ▶ *Indexering:* We passen de begroting aan naar aanleiding van loon- en prijsstijgingen. We gebruiken de volgende uitgangspunten voor loonstijging, prijsstijging, indexering maatwerk en inflatiecorrectie.
 - Voor salarissen van personeel en bestuur indexeren we op basis van cao-afspraken of verwachtingen daarover. De huidige CAO loopt tot 1 maart 2027. Zolang er geen CAO is rekenen we met de "prijs overheidsconsumptie, beloning werkgevers". Dit cijfer is opgenomen in een tabel van de meicirculaire 2026 en bedraagt 4,1%.
 - Voor algemene prijsstijgingen is voor 2027 uitgegaan van een indexering van 3,4%. Deze is gebaseerd op de CPB-ramingen, waarbij rekening is gehouden met een relatief hoge looncomponent (4,1%) en de lagere materiele prijsontwikkeling (2,1%). We hanteren een verhouding van 65%/35% waarmee we uitkomen op 3,4%. We passen deze index toe op budgetten voor beheer van wegen, openbaar groen, gebouwen, tractie en facilitaire kosten.
 - We indexeren gemeenschappelijke regelingen en een aantal grote subsidie-relaties op basis van specifieke afspraken met betrokken partijen (bijvoorbeeld de kosten voor Jeugdzorg, Wmo, de Schans, leerlingen- en Wmo-vervoer).
 - Voor subsidies gaan we uit van een gecombineerde index van 75% loonstijging en 25% afgeleid van de loonvoet- en cpi-stijging 2027 (resp. 4,2% en 2,1%) opgenomen in de meicirculaire. Dit komt neer op 3,7.
 - We indexeren onze belastingen/heffingen en rechten om ze waardevast te houden. Hiervoor hanteren we de cpi-index. Voor 2027 betekent dat 2,1%.
- ▶ *Algemene dekkingsmiddelen:* De opbrengst ozb 2027 is gebaseerd op de opbrengst 2026 plus inflatiecorrectie. Voor de OZB-opbrengsten gaan we uit van de meest recente werkelijke cpi-index. Dat is de cpi-index van 2027 en die bedraagt 2,1%. Voorgesteld wordt om met dit indexcijfer te rekenen voor het begrotingsjaar 2027. Daarnaast heeft de raad op 9 juli 2025 de motie Sport en OZB aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om investeringen te dekken met een jaarlijkse extra verhoging van de OZB gedurende de periode 2026-2030 met 2%.
- ▶ Bij afvalstoffenheffing en rioolheffing actualiseren we de verwachte lasten voor komend jaar op basis van reële ontwikkelingen. De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn gebaseerd op 100% kostendekking.
- ▶ *Rente:* Voor (nieuwe) investeringen wordt het berekende omslagpercentage van 1,75% (2026 ook 1,75%) toegepast.
- ▶ *Jaarschijf 2026:* Voor jaarschijf 2026 nemen we de laatst vastgestelde begroting 2026 op, inclusief budgetoverhevelingen 2025-2026, eerste bestuursrapportage 2026, jaarrekening 2025

en eventuele afzonderlijke raadsbesluiten met financiële consequenties genomen uiterlijk juli 2026.

- ▶ *Jeugdzorg*: Vanuit principieel oogpunt nemen wij de autonome kostenstijgingen jeugdzorg niet mee, omdat wij van mening zijn dat dit risico bij het Rijk thuishoort en gemeenten hiervoor gecompenseerd moeten worden.
- ▶ *Overige afspraken Sociaal domein*: Verwerking van het budget Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen (BUIG) heeft betrekking op verschillende regelingen: Participatiewet, IOAW, IOAZW en Bbz. Jaarlijks worden eind september/begin oktober voorafgaand aan het uitkeringsjaar de voorlopige beschikkingen bekend gemaakt. Het voorlopige budget wordt in de loop van het jaar bijgesteld. We begroten voor BUIG € 1,5 miljoen voordeel.
- ▶ *Areaal*: Onder areaal verstaan we in dit verband de in beheer zijnde wegen, straten, groen, meubilair en kunstwerken). Uitbreiding of krimp van het areaal zien we als autonome ontwikkeling die we in de begroting verwerken zodat het bestaande beheer niet in kwaliteitsniveau hoeft te worden aangepast.
- ▶ *Structurele (salaris)lasten*: lasten die samenhangen met een tijdelijke taak of tijdelijk programma verwerken we incidenteel. Hiertoe nemen we in het jaar van vervallen van de dekking een taakstelling op in de begroting ter heroverweging van de formatie en activiteiten.

Portefeuilleverdeling

Burgemeester
Ard van der Tuuk

- › Wettelijke taken
- › Algemene beleidscoördinatie
- › Personeel en Organisatie
- › Dienstverlening
- › ICT
- › Openbare orde en Veiligheid
- › Lobby en positionering
- › Internationale contacten
- › Communicatie
- › Evenementenvergunning

Wethouder
Bé Schollemma

- › Energiestrategie
- › Volhoudbaarheid
- › Netcongestie
- › Warmtetransitie
- › Klimaatadaptie en Isolatie
- › Gaswinning en diepe ondergrond
- › Milieu
- › Afval
- › Onderwijshuisvesting
- › Kunst en Cultuur
- › Molenwethouder

Wethouder
Richard Lamberst

- › Economische Zaken
- › Werk en Inkomen
- › Participatiewet (inburgering)
- › Arbeidsmarkt en werkgelegenheid
- › Nieuwkomersbeleid
- › Vrijtijdseconomie
- › Evenementenbeleid
- › Musea
- › Landbouw
- › Coördinerend wethouder Nienoord

Wethouder
Alex Steenberg

- › Financiën
- › Grondbeleid
- › Gemeentelijk vastgoed
- › Plattelandsbeleid
- › Infrastructuur
- › Mobiliteit
- › Publiek Vervoer
- › Project Begraafplaatsen

Wethouder
Jeroen Betten

- › Beheer openbare ruimte
- › Vergunningen, Toezicht en Handhaven
- › Juridische zaken
- › Publieke Gezondheid
- › Jeugd
- › Onderwijs
- › Laaggeletterdheid
- › Bibliotheken
- › Sport

Wethouder
Hans Haze

- › Ruimtelijke Ontwikkeling
- › Omgevingswet
- › Ruimtelijke plannen en leefomgeving
- › Woningbouw
- › Volkshuisvesting
- › Huisvesting statushouders
- › WMO
- › Coördineren wethouder Masterplan Leek/Tolbert

Programma's

In de begroting treft u de volgende programma's aan:

- Programma 0 – Bestuur en ondersteuning
- Programma 1 – Veiligheid
- Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat
- Programma 3 – Economie
- Programma 4 – Onderwijs
- Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie
- Programma 6 – Sociaal domein
- Programma 7 – Volksgezondheid en milieu
- Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Daarnaast worden de algemene dekkingsmiddelen en overhead apart toegelicht.

Programma o: Bestuur en ondersteuning

Het bestuur van de gemeente bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. In dit programma staat hoe zij worden ondersteund. Zo wordt de gemeenteraad ondersteund door de griffie. Het college van burgemeester en wethouders wordt ondersteund door de gemeentesecretaris. Ook verkiezingen en burgerzaken vallen onder dit programma.

Taakvelden

- o.1 Bestuur
- o.2 Burgerzaken

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Ard van der Tuuk
- ▶ Alex Steenberg

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam (2021)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Optimale dienstverlening aan de hand van het dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam

We optimaliseren de kwaliteit van onze dienstverlening, zodat we zichtbaar en dicht bij onze inwoners zijn. Digitaal waar kan, fysiek waar nodig.

Dit willen we realiseren

Optimale dienstverlening aan onze inwoners

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Onze (fysieke) dienstverlening is centraal georganiseerd vanuit het gemeentehuis van Zuidhorn. We bieden maatwerk voor inwoners die niet fysiek op locatie kunnen komen. We maken een afspraak op een voor de inwoner gewenste locatie, bijvoorbeeld via een digitale ontmoeting, thuis of in een dorpshuis.
- ▶ We optimaliseren onze online dienstverlening aan de hand van het plan van aanpak. Het doel hierbij is om onze standaardproducten en diensten maximaal digitaal aan te bieden waarbij we inspelen op de behoeften van inwoners. In etappes gaan we uitvoering geven aan ons plan van aanpak voor de online dienstverlening. Digitaal- en procesgericht werken is het uitgangspunt voor het werken in onze organisatie en helpt ons om een optimale dienstverlening te bieden aan onze inwoners.
- ▶ Het nieuwe digitale inwonersportaal 'MijnWesterkwartier' dat in 2026 in gebruik is genomen, wordt verder per product en dienst ingericht en actief gemaakt voor breder gebruik. Inwoners kunnen op een eenvoudige manier online hun gegevens van bijvoorbeeld belastingen, afval, lopende zaken

of meldingen zien en volgen. Inwoners die minder digitaal vaardig zijn krijgen ondersteuning bij het aanvragen van een product of dienst. Zodra de 'MijnWesterkwartier' omgeving staat en we diverse producten hebben ingericht, gaan we starten met het stappenplan van 'MijnServices' van de VNG. Daarnaast willen wij inzetten op het openstellen van het digitale inwonersportaal voor zaken met het sociaal domein (X-Works). Ook dit wordt stapsgewijs per product ingericht en online gezet.

- ▶ Vanuit onze visie dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam (DWDD) hebben we onze standaard dienstverlening zoveel mogelijk digitaal ingericht waarbij we een balans zoeken tussen digitaal en 'live' contact. Hierbij blijft maatwerk mogelijk. We monitoren en analyseren onze servicenormen met behulp van data uit de verschillende dashboards per product of dienst. Op basis daarvan voeren we continu verbeteringen door.

Heldere communicatie met onze inwoners

- ▶ We communiceren open en transparant en blijven ook in 2027 onze communicatie aanpassen aan wat de omgeving vraagt. Dat doen we door ons lerend op te stellen en goed in contact te staan met de samenleving.
- ▶ We zetten een volgende stap in de ontwikkeling van onze communicatie. Bijvoorbeeld door foto en video steeds meer centraal te stellen. Dit doen we met beeldmateriaal waarin inwoners zichzelf en hun omgeving herkennen.
- ▶ We blijven oog houden voor de digitale toegankelijkheid van onze websites. Zodat mensen met een beperking zelfstandig gebruik kunnen maken van onze website. Ook verbeteren we de gebruiksvriendelijkheid van onze digitale formulieren.

Doel: We realiseren een duurzamer en toekomstbestendiger gemeentelijke huisvesting

We kunnen de dienstverlening kwalitatief beter en dichterbij organiseren als we de uitvalsbasis voor de ambtelijke organisatie en de bedrijfsvoering op één plek inrichten.

Dit willen we realiseren

Duurzaam en toekomstbestendig gemeentehuis

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2027 wordt het Programma van Eisen voor de dependancevariant afgerond en wordt de aanbesteding opgestart voor de gefaseerde bouw van deze dependancevariant op Hooiweg 1 en Hooiweg 9.
- ▶ De tijdelijke kantoorhuisvesting in "Het Noorderlicht" wordt gerealiseerd voorafgaand aan de gefaseerde bouw.

Duurzame en toekomstbestendige locaties buitendienst en Novatec

- ▶ Er wordt, in overleg met de gebruikers, een integraal plan gemaakt voor de resterende terreinen van de buitendienst waar nog werkzaamheden moeten plaatsvinden (Noordhorn, Grijpskerk, Marum en opslagterreinen) De uitvoering hiervan wordt gefaseerd gestart.
- ▶ We werken diverse scenario's uit voor de kwekerij en kringloopwinkel van Novatec. Onderdeel van de uitwerking van de scenario's is een businesscase. We verwachten dat In de loop van 2027 besluitvorming kan plaatsvinden.
- ▶ De voormalige werf in Marum wordt omgebouwd tot stallingslocatie voor materieel voor de buitendienst. Het overbodige deel van de kavel wordt verkocht, in afstemming met de Veiligheidsregio Groningen.

Doel: Actieve samenwerking met inwoners en benutten van hun denkkraft

We willen de denkkraft van de samenleving in de komende bestuursperiode nog meer gebruiken en actief met inwoners samenwerken.

Dit willen we realiseren
Meer overheidsparticipatie

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Op basis van het vastgestelde participatiebeleid 'Samen werken aan de samenleving', werken we verder aan de implementatie van dit beleid, de uitrol en borging in onze organisatie.

Actieve samenwerking met inwoners

- ▶ Onder regie van de leefbaarheidsadviseurs wordt het beleid op de (sociale) dorpschouw ook in 2027 voortgezet. Dit gebeurt integraal binnen onze de organisatie en externe partners zoals Wold & Waard en Sociaal werk De Schans.
- ▶ Ook bezoeken collegeleden periodiek de dorpen samen met de leefbaarheidsadviseurs. Deze bezoeken vinden minstens één keer per jaar plaats.
- ▶ Naast de dorpschouw, dorpenronde en de periodieke bezoeken door de dorpswethouders komt de actieve samenwerking met inwoners ook naar voren in het contact tussen de leefbaarheidsadviseurs, dorpsbelangen en inwoners rondom inwonersinitiatieven en het realiseren daarvan.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Dienstverlening Inwonerszaken: uitvoering van werkzaamheden voor reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, burgerlijke stand, voltrekken huwelijk en geregistreerd partnerschap, naturalisatie, eerste inschrijving, hervestiging en adresonderzoek.
- ▶ Organisatie verkiezingen: Op 17 maart 2027 worden de gecombineerde verkiezingen gehouden voor de Provinciale Staten en Waterschappen.

Dit gaat het kosten

o. Bestuur en ondersteuning (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma o	1.415	1.372	1.372	1.372	972	972
Lasten programma o	7.615	6.275	6.328	6.328	6.168	6.168
Totaal saldo van baten en lasten	6.200	4.903	4.957	4.957	5.196	5.196
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	6.200	4.903	4.957	4.957	5.196	5.196

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

De lasten voor dit programma nemen beperkt toe met 0,1 miljoen.

Programma 1: Veiligheid

De gemeente heeft een belangrijke rol als regisseur op het thema veiligheid. Iedereen moet zich veilig voelen in de eigen leefomgeving. Op het thema veiligheid wordt samengewerkt met een breed netwerk binnen onze eigen organisatie en met andere (overheids)organisaties. De buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) en de politie vervullen hierin een belangrijke rol. De integrale advisering en uitvoering van hulpverlening bij branden, rampen en crises is ondergebracht bij Veiligheidsregio Groningen.

Taakvelden

- 1.1 Brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Ard van der Tuuk
- ▶ Alex Steenberg

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027 gemeente Westerkwartier
- ▶ Regionaal beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024-2027
- ▶ Regionaal beleidsplan crisisbeheersing 2024 –2028

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hierna volgen de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Veiligheid en preventie op niveau houden

We willen in de komende periode nadrukkelijk inzetten op veiligheid en preventie. We werken hiervoor intensief samen met onze partners werkzaam in het veiligheidsdomein. Extra inzet van boa's als verlengstuk van het blauw op straat zien we als een mogelijke maatregel om veiligheid en preventie op niveau te houden.

Dit willen we realiseren

Een veilig Westerkwartier

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We geven uitvoering aan de doelstellingen en ambities uit het door de raad vastgestelde Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027. Hiervoor stelt de burgemeester jaarlijks een uitvoeringsplan vast, waarin gerichte activiteiten en projecten staan. Via een rapportage wordt
- ▶ de raad geïnformeerd over de uitvoering. Ook is een Uitvoeringsplan ondermijning 2024 - 2027 opgesteld. Ook over de stand van zaken hiervan wordt de raad periodiek geïnformeerd. We pakken ondermijning bestuursrechtelijk aan. We doen dit onder andere door het:
 - (Door)ontwikkelen van de lokale Ondermijningstafel.
 - Uitvoeren van bestuurlijke integrale controles met medewerking van het Regionaal Interventie Team (RIT).

- Intensiveren van de samenwerking tussen de politie en de Boa's in het signaleren van ondermijningszaken zodat de concrete resultaten op het gebied van de aanpak van ondermijning toenemen.
- Specifieke aandacht voor zorgfraude te hebben.
- Inzetten langs de vijf pijlers van de Groningse samenwerking:
 1. Bewustwording en organisatie (zowel intern als extern);
 2. Informatiehuishouding;
 3. Regelgeving, beleid en handhaving;
 4. Weerbare overheid;
 5. Voortgang en communicatie.
 - ▶ Cybercrime neemt toe, zowel in omvang als in verschijningsvormen. We vergroten de bewustwording van én weerbaarheid tegen cybercriminaliteit bij onze inwoners, ondernemers en instellingen:
 - We zetten in op een project zoals Hackshield, waarbij jeugd - en via hen de ouders - spelenderwijs (meer) bewust van en weerbaar worden gemaakt tegen de gevaren van de digitale wereld.
 - Met onze (publiek-private) partners zetten we actief in op andere vormen van doelgroepgerichte preventie en voorlichting rondom cybercriminaliteit.
 - ▶ We bestendigen en versterken de samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid en tussen de domeinen jeugd en veiligheid. We hanteren de methode Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) voor duidelijkheid over regie en verantwoordelijkheden bij inwoners met complexe en meervoudige problematiek. Met deze aanpak willen we problemen voorkomen of zo snel mogelijk beheersbaar maken.
 - ▶ We continueren buurtbemiddeling. Met een vroegtijdige aanpak wordt verdere escalatie voorkomen, waardoor minder zaken terechtkomen bij 'officiële' instanties als politie, justitie en woningbouwcorporaties.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Wij geven uitvoering aan het Programma Uitvoering- en Handhaving Fysieke Leefomgeving. Wij zetten ons hierbij in voor een veilige leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Boa's richten zich hierbij op de aanpak van ergernissen en kleine overtredingen, zoals foutparkeren, jeugdoverlast en zwerfaval. Door gerichte controles gaan wij na of het verbod op alcoholverstrekking aan en gebruik door minderjarigen correct wordt nageleefd.
- ▶ We werken nauw samen met de Veiligheidsregio Groningen (VRG). De VRG levert op zowel repressief als preventief gebied brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en (regionale) bevolkingszorg zoals crisiscommunicatie. We leveren een financiële, bestuurlijke en operationele (personele) bijdrage aan de veiligheidsregio. We besteden hierbij ook nadrukkelijk en structureel onze aandacht aan de paraatheid van onze lokale crisisorganisatie op het gebied van bevolkingszorg. Tenslotte hebben we ook aandacht voor de interne (voorbereiding op crisis) en externe (het versterken van de veerkracht van de samenleving bij crises) weerbaarheid.
- ▶ We zetten in op het borgen van de openbare orde en veiligheid bij de grotere en kleinere evenementen die de gemeente rijk is. Het zorgvuldig doorlopen van het evenementenproces, waarin een adviserende rol voor de hulpverleningsdiensten is weggelegd, is hierbij cruciaal.
- ▶ We blijven onze inzet op het belangrijke veiligheidsthema van verkeersveiligheid continueren. We zetten in op het borgen van het project Klacht en participatie, waarbij een integrale inzet op verkeersknelpunten wordt nagestreefd, als structurele werkwijze van de gemeente en betrokken partners.
- ▶ We geven uitvoering aan het geoptimaliseerde vergunningsverleningsproces voor evenementen. Hiermee dragen wij zorg voor een tijdige vergunningverlening van evenementen.

Dit gaat het kosten

1. Veiligheid (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 1	64	41	41	41	41	41
Lasten programma 1	6.130	6.280	7.561	7.561	7.557	7.557
Totaal saldo van baten en lasten	6.066	6.239	7.520	7.520	7.515	7.515
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	6.066	6.239	7.520	7.520	7.515	7.515

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Dit programma kent een uitzetting ten opzichte van de begroting van vorig jaar met € 1,3 miljoen. Dit komt door een stijging van de lasten.

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit programma omvat het onderhoud en verbetering van de openbare ruimte. Het gaat verder over het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken die vallen onder dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks en regulier onderhoud, het groot onderhoud en de (her-) inrichtingen in de openbare ruimte. De gladheidsbestrijding in de wintermaanden hoort hier ook bij.

Taakvelden

- 2.1 Onderhoud wegen, Gladheidsbestrijding, Openbare verlichting
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Havens
- 2.4 Waterwegen
- 2.5 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Alex Steenberg

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027
- ▶ Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025
- ▶ Parkeernormen gemeente Westerkwartier (2023)
- ▶ Verkeersvisie Westerkwartier (2021)
- ▶ Paraplu bestemmingsplan parkeren (2023)

De eerder vastgestelde kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025 is eind 2025 afgelopen. In verband met de coalitievorming en de voorbereiding van een nieuw collegeprogramma is ervoor gekozen de actualisatie van de integrale kwaliteitsvisie niet in 2025 vast te stellen, maar ter afweging en besluitvorming voor te leggen aan de nieuwe raad en het nieuwe college.

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Duurzaam instandhouden en verbeteren infrastructuur

Goed functionerende, veilige en duurzame infrastructuur en een goede bereikbaarheid is van belang om de leefbaarheid in onze gemeente te behouden. Het prioriteren van de opgaven zoals geformuleerd in de Kwaliteitsvisie en de verkeersvisie is noodzakelijk. Onze infrastructuur moet passend zijn bij onze woonvisie, onze visie op duurzaamheid en klimaatadaptatie. Daarnaast is het goed om aan te sluiten op de provinciale visie.

Dit willen we realiseren

Een goed functionerende, veilige en duurzame infrastructuur en goede bereikbaarheid en een infrastructuur passend bij

Dit gaan we ervoor doen

We gaan in 2027 aan de slag met:

- ▶ Het uitwerken van de fietsverbinding Leek-Zuidhorn inclusief fietstunnel A7 ter hoogte van Lettelberterdijk.
- ▶ Het verder uitvoeren van het maatregelenpakket inrichting veilige schoolomgevingen.

onze visies op het gebied van wonen, werken en duurzaamheid

- ▶ Het uitwerken en uitvoeren van het maatregelenpakket verkeersveiligheid waaronder de fietssuggestiestroken op de Mensumaweg te Tolbert, een sharedspace-gebied in Noordhorn en een wegversmalling aan de Hoflaan- Provincialeweg te Opende.
- ▶ Het nader uitwerken van het ontwerp van de verbeterde aansluiting van de N372 op de A7 bij Leek.
- ▶ Een start van het vervolgproces van de haalbaarheidsstudie rondweg Leek-Tolbert met Parallelstructuur A7.
- ▶ Het afronden van de Mobiliteitsverkenning Westzijde in samenspraak met de provincie Groningen, gemeente Noordenveld en andere partners.
- ▶ Duurzame instandhouding: Het onderhouden van wegen, fietspaden, straatmeubilair en civieltechnische kunstwerken binnen de beschikbare beheerbudgetten en conform het afgesproken onderhoudsniveau, gericht op veiligheid, functionaliteit en instandhouding van de openbare ruimte.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Het onderhouden van wegen, fietspaden, straatmeubilair en civieltechnische kunstwerken op het niveau zoals vastgelegd is in de kwaliteitsvisie openbare ruimte.
- ▶ Het opstellen van een kwaliteitsrapportage van de wegen.
- ▶ Straatvegen en bestrijding van onkruid op verhardingen.

Dit gaat het kosten

2. Verkeer, vervoer en Waterstaat (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 2	596	234	265	265	265	265
Lasten programma 2	11.497	12.612	13.224	15.330	14.633	14.927
Totaal saldo van baten en lasten	10.901	12.378	12.959	15.065	14.369	14.662
Onttrekkingen reserves	237	423	110	937	110	110
Toevoegingen reserves	265	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	10.928	11.955	12.849	14.129	14.258	14.552

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Programma 2 laat een uitzetting zien ten opzichte van de begroting 2026 van € 0,9 miljoen.

Programma 3: Economie

Wij zetten ons binnen het programma Economie samen met bedrijfsleven, (beroeps-)onderwijs en andere partners in voor een economisch vitale samenleving. De focus is erop gericht om het economisch klimaat in brede zin te versterken. Recreatie en toerisme, cultuur en evenementen zijn nauw verbonden met dit programma. Deze onderwerpen komen in programma 5 aan de orde.

Taakvelden

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke structuur
- 3.3 Bedrijvenloket Markten
- 3.4 Promotie

Portefeuillehouder

- Richard Lamberst

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Detailhandelsvisie gemeente Westerkwartier (2020)
- Bedrijventerreinenvisie Ruimte voor ondernemen (2024)
- Economische Visie Westerkwartier 2035 (2026)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Ondernemers-vriendelijk klimaat in onze gemeente

We streven ernaar om een goed ondernemers-vriendelijk klimaat te creëren in onze gemeente.

Dit willen we realiseren

Voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven

Dit gaan we ervoor doen

- We treffen voorbereidingen en doen onderzoek om de economische groeizone bij de A7 ter hoogte van Leek/Tolbert te realiseren. Hier maakt het circulair bedrijvencluster en toekomstig grondstoffencentrum onderdeel van uit.
- We zetten in op het toekomstbestendig maken van de bestaande bedrijventerreinen. Prioriteiten worden in overleg met het bedrijfsleven bepaald.
- We realiseren een uitbreiding van De Poort Marum en gaan vervolgens de kavels op de markt brengen.
- We verkennen de mogelijkheden voor uitbreiding van de bedrijventerreinen in Zevenhuizen en Grootegast.

Ondernemersvriendelijke gemeente

- We zetten verder in op het versterken van de dienstverlening aan en communicatie met ondernemers, onder meer door het blijven uitgeven van digitale ondernemers-nieuwsbrieven.
- We werken aan het Uitvoeringsprogramma van de Economische visie.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Samenwerking met ondernemers en vastgoedeigenaren, gericht op behoud van aantrekkelijke winkelcentra.
- ▶ We stellen een centrumplan op voor Leek. Voor de financiering van de uitvoering wordt onder meer ingezet op externe middelen uit Nij Begun.
- ▶ Faciliteren van projecten die bijdragen aan een goede digitale infrastructuur voor bedrijven en inwoners, met als doel dat alle inwoners en bedrijven toegang kunnen krijgen tot snel internet.
- ▶ Faciliteren van ondernemersfondsen in gebieden waar daar draagvlak voor is.

Dit gaat het kosten

3. Economie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 3	43	43	43	43	43	43
Lasten programma 3	704	935	1.128	1.128	1.027	1.027
Totaal saldo van baten en lasten	661	892	1.085	1.085	984	984
Onttrekkingen reserves	-	100	100	100	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	661	792	985	985	984	984

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Het resultaat op dit programma kent een uitzetting ten opzichte van vorig jaar van € 0,2 miljoen.

Programma 4: Onderwijs

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op gelijke kansen voor jeugdigen en jongeren om met het volgen van onderwijs en voorschoolse voorzieningen een passende plek in de samenleving te krijgen. Onderdeel van dit beleid is het organiseren van voldoende openbaar primair onderwijs, adequate huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs en bekostiging van het noodzakelijke leerlingenvervoer. Vanuit dit beleid worden ook aan andere gemeentelijke doelen gewerkt, zoals duurzaamheid, meer bewegen, openbare speelplekken, inclusiviteit, en een verkeersveilige schoolomgeving.

Taakvelden

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid, leerlingzaken

Portefeuillehouder

- Bé Schollema
- Jeroen Betten

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Westerkwartier 2024-2027 (2024)
- Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2027 (2025)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Goede onderwijshuisvesting

Samen met onze onderwijsinstellingen werken we aan perspectief voor onze jeugd. Hiervoor is het van belang dat onze schoolgebouwen op orde zijn.

Dit willen we realiseren

Gezonde en duurzame schoolgebouwen

Dit gaan we ervoor doen

- Dit jaar stellen we het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2028-2031 vast. We stellen dit IHP op in samenwerking met de schoolbesturen.
- Vanuit nieuwe wetgeving stellen we een nieuwe verordening onderwijshuisvesting op.
- De planvorming en het ontwerp voor een campus Rodenburg, met nieuwbouw voor RSG de Borgen, worden in 2027 uitgewerkt. Het doel is om uiterlijk in 2030 een nieuw schoolgebouw in gebruik te kunnen nemen.
- In 2027 wordt gestart met de vernieuwbouw van Christal in Grootegast op dezelfde locatie. Er is tijdelijke huisvesting tijdens de bouw. Het schoolbestuur Noorderbasis is opdrachtgever en bouwheer.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Het leerlingenvervoer. Het huidige contract voor het leerlingenvervoer loopt af in 2027. Vanuit de aanbestedingsprocedure in 2026/2027 moet medio 2027 een nieuw vervoerscontract gaan lopen.
- ▶ Het uitvoeren van toezichthoudende, preventieve en handhavende taken op het gebied van leerplicht, waarbij samengewerkt wordt met scholen en andere instanties om schooluitval en verzuim te voorkomen.
- ▶ We ondersteunen peuteropvang en vroegschoolse educatie om kinderen met een ontwikkelingsachterstand een goede start op de basisschool te geven. Hiervoor verstrekken we subsidie.
- ▶ Via de schoolbesturen organiseren we projecten voor Gelijke Kansen Alliantie, Global Goals Burgerschap en Duurzaamheid, vergroening van schoolpleinen, en het nieuwkomersonderwijs.

Dit gaat het kosten

4. Onderwijs (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 4	994	841	816	816	816	816
Lasten programma 4	7.571	7.962	8.703	7.676	9.691	9.021
Totaal saldo van baten en lasten	6.576	7.121	7.887	6.860	8.875	8.204
Onttrekkingen reserves	52	109	1.455	52	2.145	52
Toevoegingen reserves	57	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	6.581	7.012	6.432	6.807	6.730	8.152

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Ten opzichte van voorgaand jaar is sprake van een voordeel op dit programma van € 0,6 miljoen. Dit komt grotendeels door de extra onttrekking uit de reserve van € 1,4 miljoen ten behoeve van de verwerving van de campus Rodenburg.

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie

Dit programma omvat beleid en maatregelen gericht op de leefgebieden/thema's Gezond en Meedoen in het sociaal domein: sport, cultuur, recreatie en bibliotheekwerk. Onder het programma vallen ook het eigendom, exploitatie en beheer van sportaccommodaties en het openbaar groen. Tot slot vallen ook beleid en maatregelen ten aanzien van monumenten, musea en cultureel erfgoed onder dit programma.

Taakvelden

- 5.1 Sportbeleid
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuur
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Bibliotheken en omroep
- 5.7 Openbaar groen en recreatie

Portefeuillehouders

- ▶ Bé Schollema
- ▶ Richard Lamberst
- ▶ Jeroen Betten

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Cultuurvisie 2021-2028 'Investeren in geluk' (2021)
- ▶ Visie recreatie en toerisme (2021)
- ▶ Kwaliteitsvisie openbare ruimte (2021-2025)
- ▶ Nota dierenwelzijn (2023)
- ▶ Duisternis beschermen, lichthinder aanpakken (2023)
- ▶ Beleidskader musea gemeente Westerkwartier 2025-2032 (2025)

* Zie ook Programma 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat over de toelichting op de kwaliteitsvisie 2021-2025

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Sportdeelname toegankelijk en beschikbaar

Met onze huidige programma's en projecten gezondheid en sport blijven we inzetten op meer bewegen en sportdeelname. We zorgen daarbij voor kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen voor iedereen.

Dit willen we realiseren

Faciliteren en stimuleren sportdeelname

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Uitvoering projecten en programma's zoals Volwassenenfonds, Sporthopper, Uniek Sporten Hopper, JOGG, de School in Beweging, Gronings Provinciaal Beweegakkoord.
- ▶ We zetten buurtsportcoaches in ter ondersteuning van inwoners en verenigingen.
- ▶ We doen onderhoud en investeringen in bestaande binnen- en buitensportaccommodaties om inwoners, onderwijs en sportverenigingen te faciliteren bij het uitoefenen van beweegprogramma's en reguliere sportactiviteiten.
- ▶ We stellen een sportvisie op en sportaccommodatiebeleid in 2027.

Doel: Toegankelijke kunst- en cultuursector

Kunst en cultuur kan verbindend werken en moet voor al onze inwoners toegankelijk zijn. We gaan dan ook aan de slag met de al vastgestelde cultuurvisie.

Dit willen we realiseren

Kunst en cultuur is toegankelijk

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Uitvoering van het uitvoeringsplan Cultuurvisie 2027.
- ▶ Uitvoering van pilotplan Dorpshuis Bieb Oldehove en Bieb Aduard, gestart in 2025, met een looptijd van 2-3 jaar.
- ▶ De wijziging van de Bibliotheekwet gaat naar verwachting op 1 januari of 1 juli 2027 in. Met deze wet wordt de zorgplicht voor gemeenten ingevoerd. Ten behoeve van de zorgplicht en de voorbereiding daarop, heeft het Rijk in 2025 en 2026 een tijdelijke decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld, welke vanaf 2027 structureel verankerd wordt in de Bibliotheekwet. De middelen worden ingezet passend binnen de afgesproken kaders bibliotheekwerk gemeente Westerkwartier.

Doel: Vergroten van de toeristische aantrekkingskracht van het Westerkwartier

We gaan aan de slag met een integrale aanpak om recreatie en toerisme te stimuleren.

Dit willen we realiseren

Een Westerkwartier waarin het goed recreëren is voor zowel inwoners als toeristen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We geven uitvoering aan het versterken van het gebruik en de beleving van water, zoals is aangegeven in de Visie recreatie en toerisme. Daarbij zal ook het Ligplaatsenbeleid opgeleverd worden.

Doel: Transitie landelijk gebied en verduurzamen en verkorten van de voedselketen

We willen een leefomgeving creëren waarin de diversiteit van ons landschap optimaal tot haar recht komt, maar waarin ook onze boeren perspectief krijgen en houden. Samen met onze agrariërs, ondernemers en andere ketenpartners gaan we op zoek naar een duurzame verdien capaciteit en onderzoeken we hoe we de schakels tussen boeren en afzetmarkt kunnen verkorten.

Dit willen we realiseren

De transitie van het landelijk gebied

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Naar verwachting ronden we eind 2027 de herziening van de Omgevingsvisie af. Daarnaast onderzoeken we welk(e) omgevingsprogramma('s) we gaan maken voor het landelijk gebied.
- ▶ Met de Provincie Groningen en partners in het gebied zijn gebiedsplannen opgesteld vanuit de Rijksopgaven (natuur, stikstof, water en klimaat). Wanneer vanuit het rijk en de provincie de transitie/toekomst landelijk gebied (TLG) wordt voortgezet, nemen wij actief deel aan projecten hieromtrent. Waar we kansen zien, stimuleren en steunen wij (projecten voor) de landbouwtransitie en verduurzaming van het gebruik van het landelijk gebied.
- ▶ Afhankelijk van de uitkomsten van het in 2026 uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek en een participatietraject naar het mogelijk opengraven van het gedempte deel van De Lindt in Aduard kan de cultuurhistorische landschaps- en waterstructuur uit het kloosterverleden terugkeren in Aduard met mogelijkheid voor waterrecreatie. Dit mogelijke project is onderdeel van de Tennet-landschapscompensatie middelen, maar vergt daarnaast mogelijk ook een beperkte bijdrage van de gemeente die gedekt kan worden uit de begrote middelen binnen kostenplaats Transitie Landelijk Gebied.

Een groen en vitaal Westerkwartier

- ▶ In 2027 zal op basis van de in 2026 vastgestelde evaluatie besloten worden wat er aan roekenbeheer gedaan zal worden.
 - We geven vervolg aan de samenwerking met gebiedspartijen voor het behoud, herstel en de ontwikkeling van het coulisselandschap en de karakteristieke houtsingels.
 - We dragen binnen de gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier bij aan de verdere ontwikkeling van natuur, landschap en biodiversiteit, in samenhang met de opgaven voor water en landbouw.
 - Bij beleid, beheer en ruimtelijke ontwikkelingen zetten we in op het beschermen en waar mogelijk versterken van natuur- en landschapswaarden.

Meer perspectief voor de agrarische sector

- ▶ We geven uitvoering aan de Voedselvisie Westerkwartier 2025-2030 en de Voedselsubsidie Westerkwartier voor inwoners en organisaties. In 2027 zal op basis van een herijking in 2026 een uitvoeringsagenda worden uitgevoerd.
- ▶ Vanuit de Rijksopgaven en provinciale gebiedsplannen/gebiedsofferte werken we aan een nieuw agrarisch perspectief. We ondersteunen, begeleiden en stimuleren initiatieven op het gebied van natuurinclusieve, extensieve of innovatieve landbouw.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- Op basis van de in 2026 uitgevoerde inventarisatie van noodzakelijke investeringen in sportaccommodaties en het sportaccommodatiebeleid zal een plan worden gemaakt hoe deze investeringen de komende jaren kunnen worden uitgevoerd (op basis van de beschikbare financiële middelen uit de 2% extra OZB-verhoging gedurende 5 jaar vanaf de begroting 2026).

Dit gaat het kosten

5. Sport, Cultuur en recreatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 5	2.399	1.853	1.853	1.853	1.853	1.853
Lasten programma 5	19.855	22.356	20.298	21.232	21.504	21.702
Totaal saldo van baten en lasten	17.456	20.504	18.446	19.379	19.652	19.849
Onttrekkingen reserves	1.759	1.267	119	159	119	119
Toevoegingen reserves	1.332	86	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	17.029	19.323	18.327	19.221	19.533	19.730

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Dit programma kent een voordeel ten opzichte van vorig jaar van € 1 miljoen.

Programma 6: Sociaal domein

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op versterking van de samenlevingskracht, zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, en met ondersteuning van het sociaal netwerk kunnen participeren. Onder dit programma valt ook preventief beleid en de maatregelen die gericht zijn op het versterken van de brede welvaart van inwoners en een gezonde, kansrijke ontwikkeling van jeugdigen. Onder dit programma vallen ook beleid en maatregelen die bijdragen aan die nodig zijn om inwoners ondersteuning en zorg te bieden als het niet op eigen kracht lukt.

Taakvelden

- 6.1 Samenkracht (maatschappelijk werk, jeugd- en jongerenwerk, kinderopvang, ouderenwerk, Leefbaarheid)
- 6.2 Wijkteams
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerk (Wmo)
- 6.7 Maatwerk
- 6.8 Geëscaleerde zorg

Portefeuillehouders

- ▶ Alex Steenbergen
- ▶ Richard Lamberst
- ▶ Jeroen Betten
- ▶ Hans Haze

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Dorpshuizenbeleid 'Samen werken aan leefbare dorpen' (2023)
- ▶ Beleidsplan sociaal domein 'Samen werken aan een sociaal Westerkwartier' (2024)
- ▶ Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening 2026-2029 (2026)
- ▶ Visie armoedebelief (2024)
- ▶ Beleidskader nieuwe wet inburgering 2022-2025 (2021)
- ▶ Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Westerkwartier 2024
- ▶ Inclusieagenda Westerkwartier Iedereen doet mee (2025)
- ▶ Verordening Jeugdhulp gemeente Westerkwartier (2026)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Versterken van de leefbaarheid in de dorpen

De leefbaarheid in onze dorpen is van het grootste belang. We willen een gemeente zijn waar het goed toeven is doordat het voorzieningenpeil op niveau is en blijft.

Dit willen we realiseren

Uitvoering van het dorpshuizenbeleid

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2027 continueren we de uitvoering van het dorpshuizenbeleid. We zetten in op deelname aan de subsidieregelingen en ondersteuning van dorpshuizen die dat het meeste nodig hebben. We adviseren bij onderhoud en (ver)bouw plannen en denken mee over het behouden en realiseren van toekomstbestendige dorpshuizen. Daarbij ondersteunen we ze ook bij het vinden van aanvullende financieringsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld de kansen binnen de sociale agenda Nij Begun, de leningsvormen van Fonds Nieuwe Doen en de fondsenlijst die te vinden is op de website van Groninger Dorpen.

Doel: Verbeterde sturingsmogelijkheden in het sociaal domein

We kijken kritisch naar kosten en inkoop in het sociaal domein zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Ons beleid vullen we in met maatwerk vanuit de leefwereld van onze inwoners. Dat betekent generiek waar mogelijk, toegesneden waar nodig.

Dit willen we realiseren

Verbeterde sturing in het sociaal domein

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Doorontwikkeling van de monitor sociaal domein, vanuit de eerste versie in 2026, op naar de volgende versie in 2028.
- ▶ Keuzes maken in mate en manier van sturing bij aanbestedingstrajecten in sociaal domein (basisondersteuning, Wmo en Jeugd).

Implementering effecten
Hervormingsagenda
Jeugdhulp en
Toekomstscenario Kind- en
Gezinsbescherming

- ▶ Toekomstscenario: De Proeftuin wordt voortgezet in 2026 op basis van de evaluatie en het uitvoeringsplan. Bestanddelen van de aanpak die werkzaam zijn bevonden, worden binnen de gemeente Westerkwartier geïntegreerd in de reguliere werkwijze en de samenwerking met ketenpartners als Sociaal Werk de Schans. Zo geven wij het integraal werken aan veiligheid steeds meer vorm.
- ▶ Hervormingsagenda: in onze jeugdhulpregio wordt gewerkt aan het Langjarig Perspectief, waar de lokale inrichting van basishulp aan de hand van het richtinggevend kader 'stevige lokale teams' en de inkoop van aanvullende hulp en hoog specialistische jeugdhulp onderdeel van zijn. Commissie Van Ark komt begin 2027 met een zwaarwegend

advies over de voortgang van de Hervormingsagenda en de financiële ontwikkeling van de jeugdzorg. Over de concrete wetswijzigingen die in behandeling zijn wordt in 2027 meer duidelijk.

Doel: Voorkomen en terugdringen van armoede en verbeteren van kansengelijkheid

We zetten in op vroeg signalering en willen werken aan het duurzaam helpen van inwoners in financiële nood.

Dit willen we realiseren Integrale aanpak armoede

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Vanuit besluitvorming over de evaluatie in 2026 van het plan van aanpak wordt in 2027 een vervolg gegeven aan integrale aanpak armoede.

Schuldhelpverlening

- ▶ We geven uitvoering aan schuldhelpverlening binnen de kaders van het in 2026 vastgestelde beleidsplan integrale schuldhelpverlening.

Kansengelijkheid van kinderen en jeugd in het Westerkwartier

- ▶ In de eerste helft van 2027 volgt een eindrapportage van het programma Kickstart dat tot doel had de kansengelijkheid van kinderen en jeugd (0-23 jaar) in Westerkwartier te vergroten. De werkzame bestanddelen van het programma worden in 2027 zoveel mogelijk geborgd vanuit mogelijkheden in de sociale agenda Nij Begun en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).
- ▶ We nemen deel aan het programma Kansen voor Kinderen, gericht op het versterken van de bestaanszekerheid in gezinnen door in te zetten op een passend en betrouwbaar systeem van dienstverlening rondom deze gezinnen. De bedoeling is om hiermee de cirkel tussen generaties van armoede te doorbreken. De vraag wat gezinnen zelf zeggen nodig te hebben staat daarin centraal. Financiering vindt deels plaats vanuit NPG en deels vanuit Nij Begun.

Doel: Verminderen laaggeletterdheid

We zien de aanpak van laaggeletterdheid als één van de sleutels tot het verbeteren van welzijn en het verminderen van armoede. We willen de komende collegeperiode blijven inzetten op het bereiken van deze inwoners.

Dit willen we realiseren Verbetering van de taalvaardigheid van onze inwoners

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We voeren het plan van aanpak Laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Groningen 2026-2030 uit. We financieren taalcoördinatoren en taalhuizen in onze gemeente en ontwikkelen activiteiten rondom de nationale week van lezen & schrijven en de week van de taal. Ook subsidiëren we Biblionet om in de gemeente Informatiepunten Digitale Overheid aan te bieden.

Doel: Voldoen aan de opgaven die door het Rijk worden gesteld op het gebied van vluchtelingenopvang

Wij nemen onze verantwoordelijkheid voor mensen die huis en haard moeten verlaten. Als er naar rato verdeeld moet worden, dan houden we ons aan die afspraken. We zetten in op goede integratie in de dorpen. Daarbij is draagkracht van de samenleving belangrijk.

Dit willen we realiseren

Voorzien in de opgave voor opvang van vluchtelingen

Dit gaan we ervoor doen

► Binnen het programma Migratie zetten we ons in voor de verschillende opgaven met betrekking tot nieuwkomers. Wij zetten ons in voor het behalen van onze taakstelling van te huisvesten en in te burgeren vergunninghouders (zie ook programma 8). De taakstelling wordt halfjaarlijks vastgesteld en blijft de komende jaren relatief hoog. We blijven opvang bieden aan Oekraïense vluchtelingen. We vangen 410 mensen op in 4 verschillende locaties. Er wordt in 2027 uitvoering gegeven aan de vastgestelde toekomstvisie Oekraïne opvang. Hiermee wordt de Oekraïne opvang toekomstbestendig ingericht. Het college wil gaan voldoen aan de spreidingswet. Westerkwartier moet daarvoor 345 mensen opvangen. In 2027 wordt daarvoor nieuwkomersbeleid van asiel tot integratie uitgewerkt.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- We geven uitvoering aan de wettelijke taken binnen het sociaal domein, zoals de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, Wet Schuldhulpverlening, Wet inburgering en Wet kinderopvang. De uitvoering doen wij op een integrale wijze waarbij de inwoner centraal staat.
- We hebben een contract voor basisondersteuning met Sociaal Werk de Schans die daarmee een belangrijke samenwerkingspartner in het sociaal domein is. De Schans geeft op integrale wijze uitvoering aan het welzijnswerk in de brede zin. Dit in nauwe samenwerking met inwoners, vrijwilligers(organisaties) en andere betrokken professionals. Het werk van de Schans bestaat onder meer uit buurtwerk en individuele preventieve ondersteuning. Hieronder vallen ook het maatschappelijk werk, ouderenwerk, jeugd- en jongerenwerk, onafhankelijke cliëntondersteuning en mantelzorg.
- We hebben contracten voor begeleiding Wmo en lichte jeugdhulp, hulp bij het huishouden en via de RIGG hebben we regionaal contracten voor Jeugdhulp.
- Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Wmo-vervoer. Het huidige contract voor Wmo-vervoer loopt af in 2027. Vanuit de aanbestedingsprocedure in 2026/2027 moet medio 2027 een nieuw vervoerscontract gaan lopen.
- Uitvoering toezicht en handhaving op grond van de Wet kinderopvang om kwaliteit kinderopvang te waarborgen.
- Subsidiëren van passende laagdrempelige, lichte en algemene voorzieningen op het gebied van zorg, ondersteuning, armoede en preventie.
- Versterken van de sociale basis door o.a. in te zetten op vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning, inloopvoorzieningen, eenzaamheid en inclusie en daarbij aan te sluiten bij de behoefte en initiatieven in de dorpen.

Dit gaat het kosten

6. Sociaal domein (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 6	41.361	40.729	36.633	37.146	37.248	37.315
Lasten programma 6	121.604	121.344	117.305	112.192	109.078	109.033
Totaal saldo van baten en lasten	80.244	80.615	80.672	75.047	71.830	71.718
Onttrekkingen reserves	2.842	1.362	266	-	-	-
Toevoegingen reserves	3.098	31	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	80.500	79.284	80.406	75.047	71.830	71.718

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Het resultaat van dit programma kent een uitzetting van 1,3 miljoen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Dit programma omvat het beleid en maatregelen gericht op de gezondheid van de bevolking als geheel. Hieronder vallen onder andere jeugd- en publieke gezondheidszorg, OGGz-taken, en verslavingspreventie. Het programma omvat eveneens de zorg van de gemeente voor het milieu, de afvalinzameling, rioleringszorg, de bodemdaling, schade als gevolg van aardgaswinning en duurzaamheid. Enerzijds betreft het milieugevolgen, zoals geluidhinder, slechte luchtkwaliteit, geuroverlast, schade aan de natuur en bodemverontreiniging. Anderzijds gaat het over de rol van de gemeente in de regionale en lokale klimaatproblematiek. Ook de begraafplaatsen zijn onderdeel van dit programma.

Taakvelden

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afvalinzameling
- 7.4 Milieu en klimaat
- 7.5 Begraafplaatsen

Portefeuillehouders

- Alex Steenberg
- Bé Schollem

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

1. Regioplan Gezond Groningen (spuk IZA) (2024)
2. Watertakenplan (2020)
3. Duurzaamheidsbeleid 2025-2030 (2020)
4. Warmteprogramma Westerkwartier 2026-2035 (2026)
5. Klimaatadaptatieplan (2021)
6. Nota begraafplaatsenbeleid 2022 t/m 2026 (2021)
7. Afvalbeleidsplan (2025)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Meer gezonde jaren voor onze inwoners

Gezondere gemeente betekent gezonde inwoners. Door middel van een gezonde leefomgeving wordt de gezondheid en een gezonde leefstijl van alle inwoners bevorderd.

Dit willen we realiseren

Een gezonde toekomst voor kinderen en volwassenen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We stellen een nota Gezondheidsbeleid op.
- ▶ We zetten uitvoering op programma's door de GGD Groningen voort en werken aan nieuwe regionale strategische bestuursagenda voor de GGD Groningen. Samen met de andere Groninger gemeenten geven we uitvoering aan het Integraal Zorgakkoord (IZA) met het doel om de zorg betaalbaar te houden en in te zetten op verbinding tussen de medische en sociale keten (SPUK IZA). Het budget is door het Rijk verdeeld per zorgkantoor regio (in Groningen gelijk aan de provinciegrenzen). Gemeente Groningen is mandaatgemeente voor het beheer van het budget. Er is een regioplan ontwikkeld waarin de doelen staan waar we aan willen werken. In het Uitvoeringsplan IZA (DIN IZA) staat hoe we de doelen gaat realiseren.
- ▶ Zowel lokaal als in regionaal verband geven we uitvoering aan het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Vanuit het AZWA zetten we gezamenlijk met het medisch domein en welzijn, via basisfunctionaliteiten en de basisinfrastructuur, in op verschillende leefgebieden: Mentale Gezondheid, Vitaal ouder worden/ouderen, Leefstijl, Kansrijk opgroeien en Gezondheidsachterstanden verminderen en voorkomen. Hiervoor wordt een regionale werkagenda opgesteld die lokaal bekrachtigd wordt.
- ▶ We geven uitvoering aan suïcidepreventiebeleid.

Doel: Uitvoering geven aan de energietransitie

In de komende periode gaan we verder met het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid dat in de afgelopen periode is vastgesteld.

Dit willen we realiseren

Behalen doelstellingen RES

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2027 blijven we stappen zetten om van 0,12 TWh naar 0,35 TWh opgewekte hernieuwbare elektriciteit te gaan. We werken verder aan de uitvoering van projecten in Noordhorn, Grootegast, Lutjegastermolenpolder, Oostwold, Zuidelijk Westerkwartier en andere projecten uit de RES 1.0.
- ▶ We zetten expertise in voor begeleiding van RO-trajecten gericht op duurzame energieopwekking. Het gaat om bovengenoemde projecten, en om de noodzakelijke verzwaaring van het elektriciteitsnet.

	▶ We blijven het gebruik van grote daken voor zonne-energie stimuleren, binnen de mogelijkheden van het overvolle stroomnet. ▶ We dragen bij aan een goede inpassing van grootschalige ontwikkelingen in het energiesysteem, zoals nieuwe koppelstations, hoogspanningstracés en waterstofleidingen.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	▶ Waar nodig zijn er nieuwe energielabels toegekend. We monitoren en analyseren de besparingen van tranche 1. Bij tranche 2 gaan we de lopende onderzoeken afronden.

Doel: Stimuleren van het toekomstbestendig maken van bestaande woningen

We willen inwoners de ruimte geven om te investeren in energiebesparingen en duurzaam wonen door middel van een revolverend fonds. Regelingen moeten toegankelijk zijn en we willen inwoners hierbij ondersteunen.

Dit willen we realiseren

Toekomstbestendig en duurzaam wonen voor iedereen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We voeren een aanpak uit om inwoners te ondersteunen bij verduurzaming van hun woning. We integreren daarin de aanpak vanuit Nij Begun en de middelen voor energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma (NIP).
- ▶ We onderzoeken diverse projecten voor collectieve warmte en de mogelijke uitbreiding en het toekomstbestendiger maken van het warmtenet in Marum.
- ▶ We ondersteunen inwonersinitiatieven voor het opzetten van energiecoöperaties en het uitvoeren van projecten.
- ▶ We geven uitvoering aan het in 2026 vastgestelde Warmteprogramma.
- ▶ We maken de koppeling tussen ons eigen Warmteprogramma en het verduurzamingsprogramma van de woningcorporatie. Daarin maken we de connectie met de particuliere woningvoorraad (zoals gemengd bezit van corporatie- en particuliere woningen en aanpak energiearmoede).

Doel: Komen tot een circulair en betaalbaar afvalbeleid

In de komende periode gaan we verder met het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid dat in de afgelopen periode is vastgesteld. We zetten in op duurzame innovatie en korte ketens met circulariteit als uitgangspunt.

Dit willen we realiseren

Een circulair en duurzaam afvalbeleid

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Voor het behalen van de landelijke VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstoffen) en om een impuls te geven aan de circulaire economie over het onderdeel afval is een afvalbeleidsplan en een uitvoeringsprogramma vastgesteld in 2025. Met het afvalbeleidsplan 2025- 2030 dragen we bij aan een circulair Nederland.
- ▶ Wij implementeren het nieuwe afval uitvoeringsprogramma.

- ▶ In 2027 wordt het plan nieuw grondstoffencentrum nader uitgewerkt, inclusief de beheersvorm en zal gestart worden met de realisatiefase.
- ▶ In 2027 wordt een plan gemaakt voor de toekomstige mogelijkheden van de huidige milieustraat als deze wordt gesloten.
- ▶ Wij nemen stappen om de afvalinzameling accuraat te laten verlopen en de inwoners bewuster te maken. Hiertoe communiceren wij actief naar onze inwoners met onze gebruikelijke communicatiekanalen en zetten wij de afvalcoaches in.
- ▶ In 2027 wordt een start gemaakt met de implementatie van de doorontwikkeling van huis- aan huisinzameling.
- ▶ In de openbare ruimte zullen bij nieuwe hoogbouw ondergrondse verzamelcontainers worden geplaatst en worden bestaande verzamelcontainers waar nodig vervangen worden.

Doel: Opkomen voor belangen van inwoners rondom gaswinning en aardbevingen

We maken ons sterk voor de belangen van inwoners en een correctie afhandeling van schademeldingen.

Dit willen we realiseren

Goede afhandeling van schade en goede vertegenwoordiging van onze inwoners t.a.v. gaswinning en aardbevingen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We participeren in het omgevingstraject rondom de gasopslag in Grijskerk/Norg en zetten in op een monitoringsnetwerk, een simpele en goed toegankelijke schadeafhandeling en een investeringsagenda.
- ▶ We dragen actief bij aan de uitwerking van de maatregelen die genoemd staan in Nij Begun, de kabinetsreactie op de parlementaire enquête.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz): hulp aan mensen met onbegrepen gedrag, die ondanks soms zware problemen niet zelfstandig of vrijwillig hulp zoeken.
- ▶ Begraven en begraafplaatsadministratie. We verzorgen de begrafenissen op de gemeentelijke begraafplaatsen plus de daarbij horende administratie.
- ▶ We gaan verder met het klimaatbestendig inrichtten van onze openbare ruimte. Waar nodig zullen we aanpassingen doen aan ons bestaande watersysteem (riolering en oppervlaktewater).
- ▶ We blijven in de regio actief samenwerken met andere partijen om te voldoen aan de doelstellingen uit het DPRA om Nederland in 2050 klimaat robuust te hebben ingericht.

Dit gaat het kosten

7. Volksgezondheid en milieu (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 7	22.754	25.164	23.851	23.097	23.143	23.307
Lasten programma 7	24.890	29.827	28.764	25.764	25.867	25.966
Totaal saldo van baten en lasten	2.136	4.662	4.914	2.667	2.724	2.659
Onttrekkingen reserves	888	971	7	7	7	7
Toevoegingen reserves	754	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	2.001	3.692	4.907	2.660	2.717	2.652

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026

Het resultaat van dit programma laat een uitzetting zien ten opzichte van de begroting van vorig jaar van € 1,2 miljoen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel van de kernen als van het platteland. We zetten in op verdere ontwikkeling van onze ontwikkellocaties in de kernen. Daartoe behoren het opstellen van planologische kaders en een goede ruimtelijke onderbouwing voor initiatieven uit de samenleving.

Taakvelden

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie
- 8.3 Wonen en bouwen

Portefeuillehouders

- ▶ Hans Haze
- ▶ Alex Steenbergen

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Omgevingsvisie (2022)
- ▶ Omgevingsplan (tijdelijk) (2024)
- ▶ Woonvisie 2020 – 2025 (2020)
- ▶ Nota Grondbeleid 2024 – 2028 (2024)
- ▶ Woonzorgvisie 2019-2025 (2019)
- ▶ Centrumvisie Zuidhorn (2023)
- ▶ Interprovinciale woondeal regio Groningen – Assen (2023)
- ▶ Programmaplan Wonen (2024)
- ▶ Masterplan Leek-Tolbert (2025)
- ▶ Klimaatadaptatieplan (2021)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2027

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2027 gaan uitvoeren.

Doel: Passend woningaanbod voor iedereen: betaalbaar en duurzaam

We voelen de huidige crisis op de woningmarkt. Om deze te beslechten hebben we de ambitie om boven op het vastgestelde woonakkoord van 250 huizen per jaar, de bouw van nog eens 150 extra huizen per jaar te faciliteren. We willen daarbij inzetten op vitalisering van het platteland en verbetering van leefbaarheid en woonkwaliteit. We onderzoeken of en hoe we ruimte kunnen geven aan plattelandswoningen, met duurzaamheid, innovatie en samenwerking als sleutelwoorden.

Dit willen we realiseren

De realisatie van 1.600 woningen in de periode 2023 t/m 2026.

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We werken binnen het Programma Woningbouw aan:
 - De ontwikkeling van de locaties uit de diverse woonplannen. We bereiden – binnen de kaders van het Programma Woningbouw – samen met private ontwikkelaars of in eigen beheer plannen voor woningbouw voor.

- Een prioritering, planning en een planvoorraad van de diverse ontwikkellocaties en projecten voor de komende jaren.
- Het versnellen van de realisatie van bestaande projecten.
- We geven uitvoering aan het Masterplan Leek-Tolbert. We doen hierbinnen onderzoek en voorbereiding op de ontwikkeling van diverse woningbouwlocaties in het plan.

Een passend woningaanbod voor alle doelgroepen

- Binnen de woningbouwplannen die voortkomen uit de opgestelde woonplannen voor alle dorpen, zetten we in op een gewogen programmering sociale huur, betaalbare koop en vrije sector afhankelijk van de concrete behoefte en mogelijkheden per locatie.
 - De uitvoering van het programma 'Een thuis voor iedereen' loopt gedeeltelijk via de samenwerkingsstructuur van de koplopersregio Groningen.
 - De uitkomsten van het provinciaal/regionaal woonbehoefteonderzoek, het provinciale woonzorgonderzoek en de fair share afspraken vertalen we naar een volkshuisvestingsprogramma en een gemeentelijke huisvestingsverordening.
 - Met de woningcorporatie maken wij prestatieafspraken over onder meer de thema's doelgroepen, woningvoorraad en beschikbaarheid.
 - We voldoen aan de jaarlijkse taakstelling t.a.v. de huisvesting van statushouders. Met de woningcorporatie maken we afspraken om onze taakstelling zoveel mogelijk te behalen door inzet van sociale huurwoningen. We zetten ons in om de tijdelijke oplossingen om te zetten naar robuuste, structurele oplossingen.
-

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- In het door de raad in juni 2025 vastgestelde Masterplan Leek-Tolbert staan zeven prioritaire gebieden. We voeren in 2027 de volgende activiteiten uit die allen leiden tot afzonderlijke besluitvorming (deze activiteiten raken ook andere programma's):
 1. *Infrastructuur*: we doen onderzoek naar een rondweg en parallelstructuur bij de A7;
 2. *Nieuwe bedrijfslocatie*: we onderzoeken de uitbreiding van de economische zone bij de A7 inclusief een circulair bedrijventerrein en grondstoffencentrum;
 3. *Verbeteren leefbaarheid/ binnenstedelijke bedrijfslocatie*: we doen een eerste verkenning of visievorming.
 4. *Campus Rodenburg*: We willen een definitief stedenbouwkundig plan vast laten stellen; de bouw van de multifunctionele accommodatie en de fitness aanbesteden; programma van eisen en een voorlopig ontwerp van de nieuwbouw van de school vaststellen en het sportpark bouwrijp opleveren.

5. *Woningbouw vrijkomende locaties RSG De Borgen*: we stellen een gebiedsvisie op voor de groene ontwikkelzone Lindensteinlaan en zetten stappen in de uitvoering daarvan.
 6. *Uitbreiding Woningbouw Leek-West*: we doen onderzoek naar de haalbaarheid.
 7. *Revitalisering Centrum*: we werken aan een uitwerking van de visie voor het centrum van Leek.
- ▶ We werken voor het Masterplan aan de financiële haalbaarheid, de organisatie en de integraliteit door middel van een programma-aanpak en door regionale samenwerking o.a. in het samenwerkingsverband Masterplan Regiocentra.
 - ▶ We maken voor het Programma Woningbouw inzichtelijk wat de financiële effecten zijn van de uitvoering daarvan, de te maken keuzes daarin en de benodigde organisatie om onze ambities zo goed mogelijk te kunnen behalen.
 - ▶ We werken verder aan het gebiedsdekkende Omgevingsplan, in overeenstemming met het transitieplan. Daarbij zetten we in op het gefaseerd omzetten van bestaande bestemmingsplannen naar het nieuwe stelsel, het actualiseren en harmoniseren van regels, het inrichten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
 - ▶ We begeleiden ruimtelijke procedures, maken lopende bestemmingsplannen af, verlenen omgevingsvergunningen en helpen onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk binnen de kaders van de Omgevingswet.
 - ▶ We werken integraal samen aan een plan van aanpak voor de huisvesting van kwetsbare inwoners en spoedzoekers. We brengen de omvang van de opgave in beeld, monitoren dit en richten ons op het realiseren van aanvullende (tijdelijke) woonoplossingen voor deze doelgroepen.
 - ▶ We werken in 2027 verder aan een herziening van onze Omgevingsvisie.

Dit gaat het kosten

8. Volkshuisvest., ruimtelijke ord. en sted. vern (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begr. 2026 na wijz.	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten programma 8	4.256	2.679	1.899	1.896	1.894	1.892
Lasten programma 8	6.610	11.394	8.015	8.160	8.401	8.428
Totaal saldo van baten en lasten	2.354	8.715	6.116	6.264	6.507	6.536
Ottrekkings reserves	1.586	2.157	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	3.816	1.989	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	4.584	8.547	6.116	6.264	6.507	6.536

Toelichting op verschillen begroting 2027 en begroting 2026
Het resultaat van dit programma wijzigt met € 2,4 miljoen.

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op lasten en baten die niet rechtstreeks aan een programma zijn toe te rekenen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen en de overhead.

Taakvelden

- 0.3 Beheer gebouwen/ gronden
- 0.4 Overhead
- 0.5 Treasury
- 0.6 Belastingen (OZB)
- 0.7 Algemene uitkering
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 VPB

Portefeuillehouders

- ▶ Ard van der Tuuk
- ▶ Alex Steenberg

Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel toont de begrote en gerealiseerde bedragen voor de verschillende onderdelen die onder algemene dekkingsmiddelen vallen. Onder de tabel volgt per onderdeel een toelichting.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lokale heffingen (OZB)	16.669	17.381	18.076
Gemeentefonds uitkering	149.127	147.037	154.368
Dividend	272	216	216
Saldo van de financieringsfunctie	124	497	515
Heffing VPB	38	50	50
Onvoorzien	0	1	1
Totaal	166.230	165.182	173.226

De Gemeentefondsuitkering is in 2027 hoger ten opzichte van 2026 primair door met name een decentralisatieuitkering CDOKE van € 2,4 miljoen en loon- en prijscompensatie.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Onder de lokale heffingen in het kader van de algemene dekkingsmiddelen worden alleen die heffingen verstaan waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat hierbij uitsluitend om de onroerendzaakbelastingen. Deze worden verwerkt op taakveld 0.6. De heffingen zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing vallen hier niet onder, deze zijn opgenomen bij programma 7.

De OZB stijgt als gevolg van indexatie met 2,1%. Op 9 juli 2025 heeft de raad motie M21 aangenomen waarin zij het college verzoekt tot het jaarlijks verhogen van de OZB met 2% om sport- en cultuuraccommodaties te kunnen verbeteren. Dit gedurende de periode 2026 – 2030.

OZB (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
-----------------------------	---------------	----------------	----------------

OZB eigenaren woningen	10.413	10.847	11.282
OZB gebruikers niet-woningen	2.564	2.678	2.788
OZB eigenaren niet-woningen	3.692	3.856	4.006
Totaal	16.669	17.381	18.076

Gemeentefonds uitkering

De gemeente ontvangt uit het gemeentefonds een uitkering van het Rijk. Het gemeentefonds bestaat uit drie onderdelen: de algemene uitkering (het deel waar de uitkeringsfactor invloed op heeft), de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal domein. De verdeling is niet statisch, onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. De algemene uitkeringen worden verwerkt op taakveld 0.7. Een meerjarig overzicht is opgenomen in de bijlagen.

Gemeentefonds uitkering <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene uitkering	136.180	136.691	141.630
Decentralisatie uitkeringen	3.267	1.056	3.187
Uitkering sociaal domein	9.679	9.290	9.551
Subtotaal gemeentefonds uitkering	149.127	147.037	154.368

De Algemene Uitkering stijgt vooral door loon-en prijscompensatie.

De decentralisatie-uitkeringen zetten uit onder andere door een uitkering van 2,4 van voor klimaatmiddelen (CDOKE).

Dividend

Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend uit hoofde van het bezit van aandelen. Deze bate wordt verwerkt op taakveld 0.5. Dit kan als volgt worden gespecificeerd:

Dividend <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BNG	138	120	120
Enexis	111	60	60
Omrin	23	36	36
Totaal	272	216	216

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt als volgt berekend: Doorberekende kapitaallasten naar de producten minus de rente van de lang- en kortlopende geldleningen, minus de rente op de bouwgrondexploitatie minus de afschrijvingen op de investeringen. De rentelasten worden verwerkt op taakveld 0.5.

Heffing VPB

Jaarlijks begroten we € 50.000 voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB).

Vennootschapsbelasting	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Lasten vennootschapsbelasting	-38	50	50	50	50	50
Saldo van baten en lasten	-38	50	50	50	50	50

Onvoorzien

In het kader van scherper begroting is in de Perspectiefnota 2026-2029 deze post vervallen. Voorheen begroten we jaarlijks € 125.000. Wettelijk zijn we verplicht een post onvoorzien te hebben, de hoogte mag een gemeente zelf bepalen. We begroten daarom structureel € 1.000.

Onvoorzien	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Lasten onvoorzien	-	1	1	1	1	1
Saldo van baten en lasten	-	1	1	1	1	1

Overhead

Overhead	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten overhead	1.210	509	358	356	356	356
Lasten overhead	32.422	33.763	34.742	35.041	33.247	34.384
Totaal saldo van baten en lasten	31.212	33.255	34.384	34.685	32.890	34.027
Onttrekkingen reserves	865	1.300	1.700	1.621	791	419
Toevoegingen reserves	566	1.174	350	350	350	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	30.912	33.128	33.034	33.414	32.449	33.608

De overhead is apart zichtbaar op taakveld 0.4. De definitie van overhead is: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead is als gevolg hiervan geen onderdeel meer van de programmalasten. In een aantal gevallen is het nodig overhead extracomptabel toe te rekenen, bijvoorbeeld bij de tarieven voor leges en heffingen.

Westerkwartier berekent de opslag overhead als het percentage (personeelslasten en inhuur overhead) gedeeld door (personeelslasten en inhuur alle taakvelden exclusief overhead). Het overheadpercentage 2027 is 32%.

Dit gaat het kosten

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
---------------------------	----------	------------	-----------	-----------	-----------	-----------

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten alg dekkingsmiddelen	167.354	167.198	173.557	167.468	165.234	167.236
Lasten alg dekkingsmiddelen	1.887	493	4.082	1.552	1.869	2.207
Totaal saldo van baten en lasten	-165.467	-166.706	-169.476	-165.915	-163.365	-165.029
Onttrekkingen reserves	11.124	6.006	5.323	-	-	-
Toevoegingen reserves	7.359	1.000	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	-169.231	-171.712	-174.799	-165.915	-163.365	-165.029

Het saldo overhead neemt toe met € 0,2 miljoen.

(Begrotings)resultaat	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten resultaat	-	3.934	800	5.138	4.407	5.666
Lasten resultaat	3.806	719	-	-	-	-
Saldo van het resultaat	3.806	-3.214	-800	-5.138	-4.407	-5.666

Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Financiële verordening Gemeente Westerkwartier geeft aan welke paragrafen ten minste moeten worden opgenomen in de programmabegroting en jaarrekening. In de paragraaf wordt u integraal over een bepaald thema dat dwars door de programmabegroting en jaarrekening loopt, geïnformeerd. In de paragrafen staat belangrijke informatie om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

De gemeenteraad kan ervoor kiezen extra paragrafen toe te voegen wanneer een onderwerp om extra aandacht vraagt. In deze begroting is de paragraaf Novatec toegevoegd.

In de begroting treft u de volgende paragrafen aan:

- A. Onderhoud kapitaalgoederen
- B. Financiering en uitzetting
- C. Bedrijfsvoering
- D. Verbonden partijen
- E. Grondbeleid
- F. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- G. Lokale heffingen
- H. Open overheid
- I. Novatec

Paragraaf A: Onderhoud kapitaalgoederen

In de openbare ruimte bedoelen wij met kapitaalgoederen de wegen, wandel- en fietspaden, groen, bomen, speelvoorzieningen, riolering, water, straatmeubilair, verlichting, bruggen, enz. Kortom alles wat we in de openbare ruimte zien.

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader, de financiële onderbouwing en de activiteiten 2027 voor het onderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen:

1. Wegen
2. Kunstwerken (bruggen en oeverconstructies)
3. Riolering en water
4. Groen
5. Gebouwen

Wij werken continu aan het vergroten van het inzicht in de verwachte onderhouds- en vervangingsopgaven voor de komende jaren en voor de middellange en lange termijn. Naarmate dit inzicht verder wordt ontwikkeld, zal de paragraaf Kapitaalgoederen een steeds vollediger beeld geven van het beleid, de onderhoudsplannen, de benodigde investeringen en de bijbehorende financiële consequenties.

Kerncijfers per kapitaalgoed (aug 2026)		Aantallen
Wegen		
Lengte wegen		1.780 km
Asfalt verharding		2.753.899 m ²
Element verharding		2.203.227 m ²
Beton verharding		272.066 m ²
Totaal areaal wegen	(523 ha)	5.229.193 m²
Kunstwerken		
Beweegbare bruggen		8 st
Bruggen en tunnels		308 st
Specifieke objecten zoals kano- en vissteigers		70 st
Kademuren en sluizen		20 st
Walbeschoeiing		100 st
Riolering		
Lengte vrijverval riool		760 km
Lengte persleiding		396 km
Aantal inspectieputten		12.851 st
Aantal putten-kolken		34.000 st
Aantal rioolgemalen		156 st
Aantal drukrioolgemalen		1.261 st
Aantal IBA's		612 st
Water		
Watergangen		859 km
Vaarwegen (havens Niehove en Nienoord)		10.000 m ²

Groen

Bomen		78.648 st
Heesters, rozen, vaste planten		300.805 m2
Hagen		63.402 m2
Natuurlijke beplanting (bos en bosplantsoen)		1.665.109 m2

Bermen	(442 ha)	4.418.170 m2
Gazons	(205 ha)	2.049.831 m2
Ecologisch gras	(104 ha)	1.042.669 m2

Speeltoestellen		1.253 st
Sportvelden		84 st
Gemeentelijke begraafplaatsen		27 st

Gebouwen

Gebouwen in eigendom gemeenten		154 st
--------------------------------	--	--------

De aantallen zijn voor deze begroting opnieuw geïnventariseerd.

Beleidskader

De eerder vastgestelde kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025 is eind 2025 afgelopen. In verband met de coalitievorming en de voorbereiding van een nieuw collegeprogramma is ervoor gekozen de actualisatie van de integrale kwaliteitsvisie niet in 2025 vast te stellen, maar ter afweging en besluitvorming voor te leggen aan de nieuwe raad en het nieuwe college.

Jaarlijks worden de areaaluitbreidingen verwerkt en worden de exploitatiebudgetten volgens de index van de GWW (grond- weg- en waterbouw) geïndexeerd.

Vastgesteld onderhoudsniveau

De openbare ruimte wordt in het algemeen onderhouden volgens de kwaliteitsniveaus uit de Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025. Dit houdt in dat de meeste onderdelen op basisniveau worden onderhouden, de verzorging in de woongebieden en het technisch onderhoud van de fietspaden op niveau hoog. Basisniveau houdt in dat wordt voldaan aan de minimale criteria wat betreft veiligheid, uiterlijk en verantwoord onderhoud van de gemeentelijke eigendommen zonder kans op kapitaalvernietiging.

Wegen

Beleidskader

De inspectie uit het voorjaar van 2026 is de basis voor het onderhoudsprogramma Wegen voor 2026 en 2027. Daarbij is inzichtelijk gemaakt welke investeringen er de komende 5 jaar nodig zijn om bestaande om de achterstanden weg te werken.

De verzorging van het vegen en onkruidbestrijding op verharding van de openbare ruimte is uitbesteed via een contract dat loopt van april 2025 tot april 2029.

Onderbouwing financiën

Voor onderhoud infra wegen is een structureel bedrag van ruim € 2,0 miljoen (exclusief capaciteit) in de begroting opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie en wordt jaarlijks geïndexeerd ter dekking van prijsontwikkelingen en verhoogd als gevolg van areaaluitbreiding.

Voor investeringen geldt dat voor reconstructies van wegen € 1,1 miljoen en voor vervanging van deklagen ook € 1,1 miljoen is opgenomen in de begroting 2027.

Activiteiten 2027

- ▶ Het technisch onderhoud van de wegen zal uitgevoerd worden volgens het meerjarenbeheersplan wegen. De verzorging (onkruidbestrijding op verharding, straatvegen, straatmeubilair) vindt plaats volgens de kwaliteitsnormen de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie.
- ▶ In 2027 zijn de volgende investeringen gepland op basis van de inspecties:
 - Kerkeweg Oostwold (asfalt)
 - Lindsteinlaan in Leek (asfalt)
 - Balmahuisterweg in Niehove (asfalt)
 - Teenstraweg Lauwerszijl (asfalt)

Kunstwerken (bruggen en oeverconstructies)

Beleidskader

De kunstwerken worden onderhouden volgens het principe technisch (heel en veilig) en verzorging (schoon en netjes) zoals dit is verwoord in de kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025 en aan de hand van 2-jaarlijkse inspectie.

Onderbouwing financiën

Voor onderhoud infra bruggen is een structureel bedrag van ruim € 0,3 miljoen (exclusief capaciteit) in de begroting opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie en wordt jaarlijks geïndexeerd ter dekking van prijsontwikkelingen en verhoogd als gevolg van areaaluitbreiding. Voor bruggen is een investeringsbudget van € 0,4 miljoen opgenomen.

Activiteiten 2027

- ▶ In 2027 wordt het onderhoud uitgevoerd op basis van de visuele inspectie van 2026. Vanuit die inspectie wordt ook bepaald welke bruggen moeten worden vervangen en of het bestaande budget toereikend is. Voor 2027 staat sowieso de vervangen van ongeveer 10 fiets- en voetgangersbruggen op de planning.

Riolering en water

Beleidskader

In het watertakenplan (2020) staat hoe invulling wordt gegeven aan de drie zorgplichten: hemelwater, grondwater, afvalwater. In het klimaatadaptatieplan (2021) zijn maatregelen

opgenomen met als doel om de gemeente Westerkwartier ook in de toekomst bestand te houden tegen de te verwachten weerextremen: wateroverlast, droogte en hitte.

Het watertakenplan is in 2020 vastgesteld en heeft een looptijd t/m 2025. In 2025 is het watertakenplan geactualiseerd voor 2026 en 2027. In 2027 zal geactualiseerde watertakenplan ter besluitvorming worden aangeboden.

Onderbouwing financiën

- ▶ Via de rioolheffing brengt de gemeente kosten in rekening voor het beheer en onderhoud van het rioleringsstelsel bij de inwoners die zijn aangesloten op de riolering. Uitgangspunt daarbij is 100% kostendekking.
- ▶ Voor 2027 staat in de begroting € 1,1 miljoen (exclusief capaciteit) opgenomen voor onderhoud aan het rioolstelsel en € 4,0 miljoen voor investeringen. Jaarlijks bij de tariefstelling voor het volgende jaar worden de budgetten geactualiseerd op basis van de uitgangspunten opgenomen in het vastgestelde watertakenplan.

Activiteiten 2027

- ▶ Er wordt uitvoering gegeven aan het maatregelplan uit het watertakenplan en de klimaatadaptatiestrategie. De rioleringszorg is nodig voor het duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu en het voorkomen van wateroverlast. Het algemene doel is vertaald naar het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater. De werkzaamheden zijn gericht op het beheer en onderhoud van alle openbare rioleringen, bergbezinkbassins, putten en kolken en het bedienen en onderhouden van rioolgemaal en het drukrioolstelsel. Ook het baggeren van bij de gemeente in bezit zijnde watergangen en vijvers behoort hiertoe.

Groen

Beleidskader

Het groenonderhoud wordt uitgevoerd volgens de Kwaliteitsvisie. Onderhoud van ons groen wordt in belangrijke mate uitgevoerd door onze eigen buitendienst. Door middel van frequent schouwen en dagelijks toezicht wordt dit gecontroleerd. Bij het beheer en onderhoud van gemeentelijk groen wordt voldaan aan wettelijke kaders.

Onderbouwing financiën

Voor het onderhoud aan openbaar groen is € 1,1 miljoen (excl. capaciteit) opgenomen in de begroting. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd en aangepast als gevolg van areaaluitbreiding.

Activiteiten 2027

- ▶ Het dagelijks onderhoud zoals maaien, onkruidbeheersing, bemesten en snoeien van het openbaar groen, sportvelden en speelvoorzieningen.

Gebouwen

Beleidskader

De gemeente Westerkwartier is op dit moment eigenaar van 154 vastgoedobjecten. Het gaat naast onze eigen huisvestingslocaties om een gevarieerd palet van objecten zoals multifunctionele accommodaties, zwembaden, sportgebouwen, ruimten voor kinderopvang, musea, cultureel

erfgoed, woningen, etc. De financiële omvang van de vastgoedportefeuille vereist sturing en het maken van keuzes, waarbij fundamentele vragen moeten worden beantwoord zoals: waarom zijn wij eigenaar van het vastgoed, wat is het gewenste onderhoudsniveau en hoe gaan we om met eventuele huur- en verhuur? Daarnaast moet er worden geanticipeerd op wettelijke vraagstukken zoals de wet- en regelgeving rondom verduurzaming, verkoop en verhuur.

Onderbouwing financiën

Het doel is het realiseren van een vastgoedportefeuille met een goed onderhouden en verduurzaamd slank vastgoedbestand. Om dit doel te kunnen realiseren is in de afgelopen periode gestart met, of uitvoering gegeven aan de volgende zaken:

- ▶ Het actualiseren van de meerjarenonderhoudsplannen;
- ▶ Het in kaart brengen en eventueel herstellen van achterstallig onderhoud;
- ▶ Uitvoering geven aan het besluit van het college om bepaalde vastgoedobjecten te verkopen of over te dragen aan derden.
- ▶ Het uitvoeren van een adviestraject verduurzamen vastgoed en het laten opstellen van (ontbrekende) energielabels en energiescans ten behoeve van de uitvoering Tranche 2;
- ▶ Voorbereiden uitvoeringsplan verduurzamen vastgoedportefeuille Tranche 2;
- ▶ Opstarten en in opdracht geven vervolgonderzoeken ten behoeve van het verduurzamen tranche 2.
- ▶ Uitvoeren vervolgonderzoek en analyseren verduurzaming en (groot)onderhoud binnensportaccommodaties.

Overeenkomstig de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) worden jaarlijks diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd om het onderhoudsniveau van de gebouwen op een gewenst niveau te houden. Het gemeentelijk vastgoed is ingedeeld in drie portefeuilles: de strategische portefeuille, de beleidsportefeuille en de verkoopportefeuille. De noemer is bepalend voor het onderhoudsniveau. Vóór uitvoering van de geplande onderhoudswerkzaamheden wordt altijd gekeken naar de noodzaak van deze werkzaamheden.

Voor het verduurzamen van het vastgoed worden uitvoeringsplannen opgesteld. De wettelijk vastgestelde en dus verplichte verduurzamingsmaatregelen zijn reeds uitgevoerd.

Vanaf de herindeling maakt de gemeente voor eigen huisvesting gebruik van vier gemeentehuizen, acht buitendienstlocaties en drie locaties voor Novatec. Een aantal van deze gebouwen is oud en hebben achterstallig onderhoud, daarnaast is de gemeente verplicht deze gebouwen te verduurzamen. Doorgaan in de huidige vijftien gebouwen leidt tot een forse uitzetting van de begroting en een blijvend hoge CO₂ uitstoot. In september 2021 en juli 2022 zijn daarom besluiten genomen om te komen tot toekomstbestendige duurzame huisvesting. Vanaf 2023 wordt gewerkt aan de voorbereiding, het ontwerp en vervolgens de realisatie van deze plannen

Activiteiten 2027

- ▶ Er wordt uitvoering gegeven aan de verduurzamingsplannen Tranche 2.
- ▶ Actualiseren van het vastgoedbeleidsplan 'Steengoed Westerkwartier'.
- ▶ Uitvoering geven aan het besluit van het college om bepaalde vastgoedobjecten te verkopen of over te dragen aan derden.
- ▶ Uitvoering geven aan het geactualiseerde vastgoedbeleidsplan 'Steengoed Westerkwartier'

Paragraaf B: Financiering

In de financieringsparagraaf wordt aangegeven op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de treasuryfunctie en beheersing van de financiële risico's. De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) en de verordening artikel 212 geven kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie. In het treasurystatuut van de gemeente Westerkwartier wordt de landelijke regelgeving nader uitgewerkt. De inhoudelijke mandatering wordt nader geregeld in het zogenaamde mandaatbesluit.

In deze paragraaf gaan we in op de onderdelen:

- ▶ Gemeentefinanciering
- ▶ Risicobeheer
- ▶ EMU-saldo

Gemeentefinanciering

Het onderdeel gemeentefinanciering geeft ons inzicht in de gemeentelijke financieringspositie en de daarbij horende financieringsbehoefte. Om de treasuryfunctie naar behoren uit te kunnen voeren, is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie van wezenlijk belang.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB verhoogd of verlaagd de rente met stappen van 0,25% en 0,50%.

De ECB verlaagde de rente begin 2025 in meerdere stappen van 2,75% naar 2,00%. Deze ingezette koers was bedoeld om de economie te ondersteunen en de inflatie te stabiliseren. Op 11 juni 2026 en op 10 september 2026 is de rente in twee stappen van 0,25% verhoogd van 2,00% naar 2,50%. De oorzaak hiervan is de oplopende inflatie in de eurozone en de conflicten in het Midden-Oosten die zorgen voor duurdere olie- en brandstofprijzen.

Of de ECB de rente in 2026 nog verder verhoogt, blijft afhankelijk van geopolitieke en economische ontwikkelingen. Analisten verwachten dat de rente tot een niveau tussen de 2,50% en 2,75% uitkomt aan het einde van het jaar. Dit betekent dat er wellicht nog één verhoging van 0,25% zou kunnen volgen, vooral met een inflatie van 3% of hoger.

Rentetoerekening

Hieronder staat het schema rentetoerekening voor de begroting 2027 om inzage te geven in het renteresultaat en de toerekening aan de taakvelden.

Rentetoerekening (bedragen x € 1.000)		Bedrag
a	Externe rentelasten	4.023
b	Externe rentebaten	62
	Saldo rentelasten en rentebaten	3.961
c	Rente over eigen vermogen en voorzieningen	0

d	Totaal werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente (a+b+c)	3.961
e	Aan taakvelden toe te rekenen rente	4.475
f	Verwacht renteresultaat op het taakveld treasury (d-e)	514

Het renteomslagpercentage wordt gebruikt om de externe rentekosten evenwichtig over de diverse taakvelden te verdelen. Het renteomslagpercentage voor 2027 is 1,76%. De gemeente rondt dit af naar 1,75% en hanteert dit percentage ten behoeve van de renteomslag. Voor de grondexploitaties wordt hetzelfde percentage gehanteerd.

Kredietbehoefte en leningenportefeuille

Hieronder volgt de begrote stand van de leningenportefeuille per 1 januari 2027 en de verwachte mutaties 2027.

Stand leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Stand 1 januari 2027	133.485
Nieuwe leningen	20.000
Reguliere aflossingen 2027	10.658
Vervroegde aflossingen	0
Stand per ultimo 2027 op basis van afgesloten overeenkomsten	142.827

Kasbeheer

De liquiditeitspositie moet zodanig zijn dat verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt uitgevoerd door de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen (welke nader is uitgewerkt in de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken. Bij de uitvoering van de treasuryfunctie in de gemeente Westerkwartier wordt rekening gehouden met de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: 'de mate waarin het saldo van de rentelasten en de rentebaten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer'.

Het renterisico op de vaste schuld moet voldoen aan de renterisiconorm. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de hoofdsom van de leningen waarvan de rente wordt herzien niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (€ 250 miljoen). Het renterisico op de vaste schuld bestaat uit twee componenten: renteherziening en herfinanciering. Bij de herfinanciering moet worden gedacht aan aantrekken van een lening die tracht een

eindaflossing van een andere lening op te vullen. Het doel is spreiding aan te brengen in de momenten waarop een deel van de leningenportefeuille risico loopt op hogere rentelasten.

Uit onderstaand meerjarenoverzicht, gebaseerd op de bestaande leningenportefeuille, blijkt dat aan de renterisiconorm wordt voldaan.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Renteherziening vaste schuld	0	0	0	0
2. Aflossingen (verplicht)	10.658	12.282	12.719	12.174
3. Renterisico (1+2)	10.658	12.282	12.719	12.174
4. Renterisiconorm	50.110	48.473	47.888	48.094
5. Ruimte (+) (4-3)	39.452	36.191	35.169	35.920
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	250.552	242.366	239.443	240.468
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	50.110	48.473	47.888	48.094

EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie)

Op basis van Europese regelgeving mogen de EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Voor het jaar 2027 is afgesproken dat van dit maximale tekort 0,5% voor de decentrale overheid is. De norm voor gemeenten bedraagt 0,34%. De individuele EMU-referentiewaarde bedraagt in 2027 € 11.308.000. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

In onderstaande tabel wordt het EMU-saldo van de gemeente Westerkwartier weergegeven. Het EMU-saldo van de gemeente Westerkwartier komt voor 2027 uit op € 0,6 miljoen positief.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-9.515	-7.664	-7.229	-6.373
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-4.267	-230	7.511	10.490
3 Mutatie voorzieningen	257	257	257	257
4 Mutatie voorraden (incl bouwgronden in exploitatie)	-5.651	3.046	-1.283	-3.573
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële	0	0	0	0

vaste activa, alsmede de afwaardering van
financiële vaste activa

Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)

660 -10.223 -13.200 -13.033

Paragraaf C: Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de bedrijfsvoering van onze organisatie. In deze paragraaf gaan we verder in op de volgende onderdelen:

- ▶ I Bedrijfsvoering
 - Organisatie
 - Communicatie
 - Digitaal beheer op orde
 - Collegeonderzoeken 2026
- ▶ II Rechtmatigheid

I Bedrijfsvoering

Organisatie

Doorontwikkeling

- ▶ In 2025 zijn we gestart met de doorontwikkeling van de organisatie. We zien dat de wereld om ons heen in een rap tempo aan het veranderen is en het aantal gemeentelijke taken fors zijn toegenomen en nog steeds verder toenemen. Dit vraagt om een innovatieve, dynamische manier van werken. In essentie een organisatie die ontkokerd, integraal en resultaatgericht werkt.

Ook in 2027 gaan we verder met deze doorontwikkeling. We doen dat aan de hand van onze bouwstenen Sturing (en in control zijn), Ontwikkelmanagement, Doorbreken van beperkende systemen (waaronder procesoptimalisatie) en Andere manier van werken.

- ▶ We nemen de uitkomsten van een eind 2026 uit te voeren Medewerkersonderzoek mee om onze organisatie nog sterker te maken en te zorgen voor een aantrekkelijke werkomgeving voor onze huidige en toekomstige medewerkers.
- ▶ We gaan gefaseerd aan de slag met Strategische personeelsplanning (SPP). Dit doen we met het doel de juiste medewerkers duurzaam in te zetten voor de doelen waar we als organisatie voor staan. Met SSP brengen we kansen en knelpunten in de huidige en toekomstige personele bezetting in beeld en kijken we naar de ontwikkelingen en opgaven waar we de komende jaren voor staan. We brengen kwaliteit en potentieel van medewerkers samen met de gevraagd kennis en kunde die we als organisatie nodig zijn.

Leren en ontwikkelen

- ▶ We geven een vervolg aan trainingen op het gebied van onder meer projectmatig werken en adviesvaardigheden.
- ▶ Voor onze medewerkers die veel in contact zijn met inwoners, organiseren we een training "Veilig in contact". Soms verlopen contacten met inwoners minder prettig en is er sprake van emoties, weerstand en agressie. Bij deze preventieve training krijgen onze medewerkers praktische handvatten om in uitdagende situaties professioneel, prettig en veilig in contact te blijven. Dit doen we niet eenmalig. We laten deze training tweejaarlijks terugkomen.
- ▶ We breiden ons leerplatform Westerwijs en het aanbod daarop verder uit. Daarnaast integreren we mogelijkheden van Noorderlink (een samenwerkingsverband van organisaties in het Noorden waar o.a. op het gebied van leren en ontwikkelen kennis en ervaringen worden gedeeld) binnen ons aanbod via Westernet en Westerwijs.

Regionale HR-samenwerking "Werken voor Groningen"

- ▶ Samen met de provincie Groningen en alle Groninger gemeenten is een projectplan opgesteld om de komende jaren samen te werken om in de regio Groningen schaars talent te behouden, doorstroom mogelijk te maken, ontwikkelkansen te vergroten en de publieke slagkracht te vergroten.

We staan in de Groninger regio voor grote maatschappelijke en economische opgaven en voor kansen zoals innovatieve economische programma's en de verdere groei van de regionale kennis- en onderwijsinfrastructuur. Daarvoor hebben we een toekomstigbestendige publiek sector nodig met voldoende toegeruste professionals. We zien alleen in de regio een krimpende beroepsbevolking en een blijvende arbeidsmarktkrapte.

Samen met de regio gaan we met vraagstukken aan de slag aan de hand van vier pijlers:

- Arbeidsmarkt benaderen als één Groningen
- Aantrekken en instroom van talent
- Ontwikkeling en behoud van talent in de regio
- Innovatie en managementinformatie.

Communicatie

- ▶ We stellen onze communicatiestrategie vast die we vervolgens uitwerken in aanvullende documenten waaronder een kanalenstrategie: een plan voor het optimaal inzetten van alle beschikbare communicatiemiddelen.
- ▶ We bereiden ons beter voor op de gemeentelijke taak van communicatie bij grote en/of impactvolle incidenten. Dat maakt dat we doelgerichter en effectiever kunnen communiceren op het moment dat dat nodig is, gericht op mensen die direct getroffen zijn en bewust van mensen die betrokken zijn.
- ▶ We willen nog beter weten wat er speelt in onze dorpen en optimaliseren daarvoor de samenwerking tussen leefbaarheidsadviseurs en communicatieadviseurs. Daardoor kunnen we met onze communicatie nog beter bijdragen.
- ▶ We borgen het eerder al vastgestelde participatiebeleid 'Samen werken aan de samenleving'.

Huisvesting

- ▶ We werken verder aan de uitvoering van het raadsbesluit over de Dependancevariant van 18 juni 2025. In 2027 ronden we het traject met betrekking tot het Programma van Eisen (PvE) af, waarna we de aanbesteding voor uitvoerende partijen kunnen doorlopen. In 2027 blijven we aandacht houden voor de optimalisatie van de bestaande huisvesting.

Digitaal beheer op orde

Automatisering

- ▶ We maken de IT-infrastructuur nog meer toekomstgericht. We kiezen daarbij voor een structuur die ons de flexibiliteit en continuïteit geeft en waarmee we risico's beperken door de opslag van onze data zoveel mogelijk op onze eigen servers in Nederland op te slaan.
- ▶ We werken aan een veilige IT-infrastructuur. Dat doen we door het verder implementeren van technische maatregelen en door ons te richten op de compliance. Daarbij leggen we vast wat we doen, testen we wat noodzakelijk is en verantwoorden we ons daarover door middel van audits. Ook zorgen we voor de noodzakelijke maatregelen om de beschikbaarheid van onze gegevens te waarborgen.

- ▶ We werken verder aan de invoering van volledig digitaal werken. We zoeken daarbij verbinding met al lopende projecten zoals de invoering van datagedreven werken, AI (artificial intelligence) en digitale dienstverlening.

Informatievoorziening

- ▶ We gaan meer datagedreven werken. We zetten een heldere datastrategie neer en stellen een data governanceplan op, zodat we onze data op de juiste manier beheren en datakwaliteit borgen. Het kwaliteitssysteem waar we in 2025 mee zijn gestart, sluit hierop aan.
- ▶ We werken de mogelijkheden van AI (artificial intelligence) verder uit. In 2025 zijn we begonnen met experimenteren met AI, in 2026 gaan we dit breder uitrollen. Hierbij is ook aandacht voor de AI Act, met name voor AI-geletterdheid onder medewerkers.

Informatiebeveiliging en privacy

- ▶ We werken aan de implementatie van de securitystrategie 2025-2030. Deze strategie richt zich in belangrijke mate op het waarborgen en het verbeteren van de digitale weerbaarheid en in het in control zijn op het gebied van informatiebeveiliging.
- ▶ We werken aan de verdere implementatie van de Cyberbeveiligingswet (Cbw), Cyberbeveiligingsbesluit (Cbb) en de BIO2 als het normenkader voor de zorgplicht voor informatiebeveiliging.
- ▶ We werken de komende jaren met een integraal Information Security Management System (ISMS) voor informatiebeveiliging en privacy. Het zorgt ervoor dat deze onderwerpen effectief worden bestuurd op basis van beleid, procedures, beheersmaatregelen en activiteiten, waarbij een Plan-Do-Check-Act cyclus wordt ingericht en gevolgd.
- ▶ We gaan verder met het inventariseren en toetsen van processen binnen de gemeente waarin persoonsgegevens verwerkt worden, waarna deze worden geüpdatet of vastgelegd in het verwerkingsregister. Dit draagt bij aan grip op de gegevensverwerking en het signaleren en mitigeren van eventuele privacyrisico's.
- ▶ We werken verder aan het informeren van betrokkenen over wat de gemeente doet met persoonsgegevens. In het kader van transparantie wordt betrokkenen geïnformeerd over specifieke processen in de privacyverklaring van de gemeente.
- ▶ We werken aan het verder uitwerken van de verplichtingen en verantwoordelijkheden in beleid voor wat betreft specifieke onderwerpen op het gebied van privacy. Dit zorgt ervoor dat de taakverdeling duidelijk is en procedures sneller kunnen worden doorlopen.

Collegeonderzoeken 2027

Op grond van artikel 213a Gemeentewet doen we periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur en leggen we hiervoor verantwoording af aan de raad. Het gaat hier om zelfonderzoek gericht op de uitvoering van het beleid en het functioneren van de gemeentelijke organisatie. De 213a-onderzoeken staan los van de instrumenten die de raad tot zijn beschikking heeft waaronder de Rekenkamer en controle van de accountant.

In 2027 voeren we een onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke subsidieverstrekking. Subsidies vormen een belangrijk instrument voor het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelen. Een doelmatige en doeltreffende inzet van subsidiegelden vraagt om een samenhangend subsidiekader, een eenduidige uitvoering van het subsidieproces en voldoende informatie voor sturing, monitoring en verantwoording. Het onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre de gemeente grip heeft op de subsidieverstrekking. Daarbij wordt aandacht besteed aan de hiervoor genoemde aspecten. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van een documentanalyse, een steekproef van subsidiedossiers en interviews.

II Rechtmatigheid

Met ingang van 2023 verklaart het college middels de rechtmatigheidsverantwoording over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Dit betekent dat we vaststellen of de drie hiervoor geldende rechtmatigheidscriteria zijn nageleefd:

- ▶ Begrotingscriterium: het handelen binnen de budgettaire kaders die de gemeenteraad stelt in de begroting en begrotingswijzigingen;
- ▶ Voorwaardencriterium: de naleving van wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader dat door de gemeenteraad is vastgesteld;
- ▶ Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium: het in voldoende voeren van een beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen.

In 2025 heeft het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven die binnen de rechtmatigheidsgrenzen is gebleven en door de accountant als getrouw is bevonden. We streven naar het behouden van een rechtmatige verklaring. Om dit te realiseren blijven we investeren in de interne beheersing. Dit doen we door versterking van de sturing op financiën om de begrotingsonrechtmatigheden te verminderen en de organisatiebrede inkoop- en aanbestedingsonrechtmatigheden te beperken en uitsluitend het gevolg te laten zijn van bewuste en beargumenteerde keuzes binnen de tolerantiegrenzen.

Vanaf 2027 wordt een reeds bekende aanbestedingsonrechtmatigheid met betrekking tot de milieustraat van circa € 1,7 miljoen per jaar opnieuw meegenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Deze onrechtmatigheid is bij de rechtmatigheidsverantwoording 2024 als meerjarige onrechtmatigheid verwerkt voor de periode 2025 tot en met 2026 en telt daardoor in die jaren niet opnieuw mee. Hierdoor wordt vanaf 2027 een substantieel deel van de beschikbare verantwoordingsruimte benut en wordt binnen de rechtmatigheidsgrenzen blijven aanzienlijk uitdagender. Het college zal de gevolgen hiervan nadrukkelijk betrekken bij de jaarlijkse beoordeling van de rechtmatigheidsverantwoording en hierover rapporteren via de reguliere P&C-documenten.

Paragraaf D: Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn externe organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Het gaat om Gemeenschappelijke Regelingen op grond van de WGR en om deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente (dit geldt niet voor deelnemingen in een NV).

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De gemeente blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de beleidsprogramma's waaraan de verbonden partij in meer of mindere mate een bijdrage levert. De raad heeft een kaderstellende controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de programma's.

Overzicht verbonden partijen 2027

In het onderstaande overzicht is aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Westerkwartier deelneemt, wat de rechtsvorm is maar ook tot welke programma behoort de verbonden partij. Daaronder volgt per verbonden partij nadere informatie op basis van de meest recente beschikbare gegevens.

Naam verbonden partij	Hoofdprogramma begroting	Juridische rechtsvorm
1. Veiligheidsregio Groningen (VRG)	1. Veiligheid	Gemeenschappelijke regeling
2. GGD Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
3. Centrumregeling Jeugdregio Groningen 2025	6. Sociaal Domein	Gemeenschappelijk regeling
4. Centrumregeling beschermd Wonen, opvang en inloopvoorziening GGZ Groningen	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling
5. Veilig Thuis Groningen	6. Sociaal Domein	Gemeenschappelijke regeling
6. Publiek Vervoer Groningen Drenthe	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling
7. Afvalsturing Friesland NV (Omrin)	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
8. Omgevingsdienst Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
9. Eems Dollard Regio	0. Bestuur en ondersteuning	Gemeenschappelijke regeling

10. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	o. Bestuur en ondersteuning	NV
11. Enexis	o. Bestuur en ondersteuning	NV/BV
12. Waterbedrijf Groningen	o. Bestuur en ondersteuning	NV

Naam	Veiligheidsregio Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg, melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het algemeen bestuur.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Financieel belang 2027	€ 5.185.200
Verandering in belang	Geen
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 10.999.000 Einde 2027: € 11.708.000
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 35.789.000 Einde 2027: € 53.131.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	Het voorlopige resultaat bedraagt € 0
Beleidsvoornemens	Uitvoering van het Regionaal Crisisplan 2025-2028 en het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2024-2028, met aandacht voor de doorontwikkeling van de crisisorganisatie, multidisciplinaire samenwerking en maatschappelijke weerbaarheid. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het strategisch huisvestingsplan (kazernes), de herhuisvesting van de locatie Sontweg (gezamenlijk met de GGD).
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	De Veiligheidsregio Groningen staat de komende jaren voor diverse ontwikkelingen die mogelijk financiële consequenties hebben die niet volledig binnen de bestaande begroting kunnen worden opgevangen. Naast de implementatie van het Regionaal Crisisplan 2025-2028 en de verdere professionalisering van de crisisorganisatie betreft dit onder meer de herhuisvesting van de locatie Sontweg, de uitvoering van het strategisch huisvestingsplan, de versterking van de informatievoorziening en netwerksamenwerking, de paraatheid en beschikbaarheid van vrijwilligers, de gevolgen van landelijke wet- en regelgeving, vakbekwaamheid en opleiden, verduurzaming, landelijke harmonisatie van regelingen en de toenemende maatschappelijke opgaven op het gebied van weerbaarheid en crisisbeheersing.
Naam	GGD Groningen (voorheen: Publieke Gezondheid en Zorg)

Vestigingsplaats	Groningen								
Openbaar belang	Bescherming en bevorderingen van de gezondheid van de bevolking, rampenbestrijding en crisisbeheersing het (doen) organiseren van gezondheidszorg en preventieve activiteiten aan de bevolking.								
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het algemeen bestuur.								
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen								
Financieel belang 2025	<table> <tr> <td>Gezond en veilig opgroeien</td><td>€ 1.883.541</td></tr> <tr> <td>Gezondheid beschermen en bevorderen</td><td>€ 320.061</td></tr> <tr> <td>Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden</td><td>€ 188.628</td></tr> <tr> <td>Totaal inwonersbijdrage</td><td>€ 2.342.230</td></tr> </table>	Gezond en veilig opgroeien	€ 1.883.541	Gezondheid beschermen en bevorderen	€ 320.061	Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	€ 188.628	Totaal inwonersbijdrage	€ 2.342.230
Gezond en veilig opgroeien	€ 1.883.541								
Gezondheid beschermen en bevorderen	€ 320.061								
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	€ 188.628								
Totaal inwonersbijdrage	€ 2.342.230								
Verwachte verandering in belang	Geen								
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 1.315.000 Einde 2027: € 1.103.000								
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 8.434.000 Einde 2027: € 8.434.000								
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 161.000 voordeel								
Beleidsvoornemens	Inhoudelijke thema's 2027: ▶ Publieke Gezondheid na afloop Meerjarenagenda 2023-2026 (doorontwikkeling naar nieuwe beleidsperiode) ▶ Infectieziektebestrijding, rijksvaccinatieprogramma, pandemische paraatheid en vaccinatiegraad ▶ Tuberculosebestrijding ▶ Herstel en doorontwikkeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en implementatie digitaal dossier JGZ ▶ Regionale samenwerking binnen Algemene Gezondheidszorg (AGZ) 3Noord ▶ Forensische geneeskunde ▶ Seksuele gezondheid ▶ Reizigersadviesing ▶ GGD als crisisorganisatie en crisisdienst ▶ Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) ▶ Gezondheid in fysieke leefomgeving, medische milieukunde ▶ Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van de kwaliteit, veiligheid en hygiëne								
Naam	Centrumregeling Jeugdregio Groningen 2025								
Vestigingsplaats	Groningen								
Openbaar belang	Het realiseren en in stand houden van een passend en dekkend jeugdzorglandschap en het waarborgen van voldoende beschikbaarheid van jeugdzorg. Het binnen deze context beheersen van de middelen en eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's tussen de gemeenten.								

Bestuurlijk belang	De regeling biedt ten aanzien van haar belang voldoende flexibiliteit en ruimte om ook rekening te houden met de behoeften van afzonderlijke gemeenten. De samenwerking verankeren tussen de colleges van de gemeenten bij de inkoop en subsidiëring van jeugdzorg. Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Regionaal Bestuurlijk Platform Jeugd (RBOJ). Deelnemers zijn de portefeuillehouders Jeugd. Taken van het RBOJ zijn: - adviseren van de colleges van de gemeenten over de beleidskaders waarbinnen de inkoop van jeugdzorg plaatsvindt; - adviseren van de colleges van de gemeenten ten aanzien van het opstellen van de begroting van de in artikel 12 lid 5 genoemde kosten van de Centrumregeling;
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	€ 493.000 waarvan € 93.000 langjarig perspectief
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 173.000 nadeel
Beleidsvoornemens	-Vorm en uitvoering blijven geven aan het hybride inkoopmodel, op maat voor elke gemeente in een passend tempo. - Vervolg geven aan het langjarig perspectief en het meerjarenprogramma HSJ, onder andere door implementatie van de inkoop, het verdergaand vormgeven van de transformatie en mogelijk in komende jaren meerdere segmenten in te kopen. - Afstemmen en samenwerken met de jeugdhulpregio's Friesland en Drenthe wat betreft behoud van schaarse, cruciale voorzieningen voor de regio.
Risico	Aansprakelijk voor financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Centrumregeling beschermd Wonen, opvang en inloopvoorziening GGZ Groningen
Vestigingsplaats	Groningen

Openbaar belang	Taken en bevoegdheden van de regiogemeenten vanuit de Wmo op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO) door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente (=gemeente Groningen).
Bestuurlijk belang	Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Op Overeenstemming Gericht Overleg (BOOGO). Het betreft een lichte gemeenschappelijke regeling, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	MO/VO: Bijdrage van € 1.093.000. Beschermd Wonen: € 0 Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente de rijksmiddelen en betaald bijbehorende lasten. Het uiteindelijke resultaat wordt over alle deelnemende gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners per gemeente. Voor gemeente Westerkwartier gaat het om afgerond 10%.
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	MO/VO: € 0 (inclusief gemeentelijke bijdrage) Beschermd Wonen: € 24.000 voordeel
Beleidsvoornemens	Per 1 juli 2021 is de gemeente Westerkwartier verantwoordelijk voor de uitvoering voor de Toegang van Beschermd Wonen. De gemeente Westerkwartier ontvangt maandelijks een voorschot bedrag van de centrumgemeente Groningen voor de uitvoering hiervan. Aan het eind van het jaar wordt gekeken of de voorschotten toereikend zijn. Het verschil wordt gecompenseerd door de centrumgemeente. Voor investeringen in het lokaal veld ten behoeve van de transformatie beschermd wonen stelt de centrumgemeente ons voor 2027 weer een budget ter beschikking. Hieruit voeren we het project versnelling transformatie beschermd wonen uit, met daarbinnen onder andere Housing First. Door kostenstijgingen binnen MO/VO is bij alle regiogemeenten een tekort opgehaald voor 2026. Dit tekort loopt verder op in 2027. De kostenstijgingen zijn de gevolgen van indexatie, krapte op de woningmarkt en toenemende ernst van de problematiek voor de doelgroep MO/VO. Op de begroting van de centrumgemeente is een zienswijze ingediend door het college. De centrumgemeente heeft de begroting echter ongewijzigd ter vaststelling aangeboden aan de raad van de gemeente Groningen.

Risico	De invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel was opnieuw uitgesteld. Het nieuwe tijdspad is nog onduidelijk.
Overige informatie	De regiogemeenten hebben een aantal taken bij de gemeente Groningen belegd. Dit staat beschreven in de centrumregeling. Voor de uitvoeringskosten is een percentage afgesproken. Jaarlijks wordt bepaald of dit nog voldoende is of dat de gemeente Groningen met minder toe kan.

Naam	Centrumregeling Veilig Thuis Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De samenwerking verankeren tussen de colleges van gemeenten bij de zorg voor één Veilig Thuis. De taken en bevoegdheden van de gemeenten vanuit de Wmo 2015, de Jeugdwet en het terrein van veiligheid en openbare orde ten aanzien van Veilig Thuis door mandaat en volmacht op te dragen aan het college van de Centrumgemeente (=gemeente Groningen).
Bestuurlijk belang	Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Op Overeenstemming Gericht Overleg (BOOGO). Deze bestaat uit portefeuillehouder Jeugd DB PG&Z, de portefeuillehouder van de Centrumgemeente en de bestuurder/directeur van Veilig Thuis, desgewenst aangevuld met één ander lid uit het BOOGO.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	Bijdrage van € 714.000 en een incidentele bijdrage van € 257.000 Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente de rijksmiddelen en betaalt bijbehorende lasten. De resterende bijdrage wordt door de centrumgemeente bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht op basis van een verdeelsleutel inwoneraantal/gebruik in de verhouding 80 % inwoneraantal/ 20% gebruik. Het percentage gebruik wordt eens per 2 jaar opnieuw berekend op basis van 2 volledige voorgaande jaren.
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0 (concept begroting)

Beleidsvoornemens	Gemeente Westerkwartier heeft een wettelijke zorgplicht richting Veilig Thuis op basis van de (Wmo 2015). Dit betekent dat er een verantwoordelijkheid is voor het inrichten, financieren en samenwerken met een Veilig Thuis organisatie. Op grond van deze wet zijn gemeenten verplicht dit in samenwerking met de aangewezen centrumgemeente uit te voeren. De tien Groningse gemeenten hebben besloten om Veilig Thuis Groningen te besturen via een centrumregeling waarbij de gemeente Groningen optreedt als centrumgemeente. De regeling is bedoeld om de bestuurlijke samenwerking te versterken, de efficiëntie te vergroten en de rol van de gemeenten als gezamenlijke opdrachtgever te verduidelijken en juridisch te borgen. Er is een afstemmingsstructuur ingericht met een Brede beleidsgroep waarbij alle tien Groningse gemeenten zijn aangesloten. Hier wordt onder andere de subsidie aanvraag Veilig Thuis besproken en wordt de begroting voor het nieuwe jaar afgestemd en met een advies voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg (BOOGO).
Risico	Veilig Thuis Groningen en JBNoord opereren onder één KvK-inschrijving, waarbij sprake is van een gezamenlijke juridische entiteit. Hoewel beide onderdelen afzonderlijke taken en verantwoordelijkheden kennen, kan de organisatorische samenvoeging leiden tot wederzijdse beïnvloeding van processen en beleidsuitvoering.
Overige informatie	Naast de activiteiten omtrent Veilig Thuis is de samenwerking tussen de tien gemeenten breder. Dit is ook van invloed op de totale begroting van Huiselijk geweld en kindermishandeling, waarbij Veilig Thuis een onderdeel is. Er wordt ingezet op preventie, interventies en bewustwording. Denk daarbij aan het Gronings Offensief en campagnes als Orange the World.

Naam	Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Vestigingsplaats	Assen
Openbaar belang	Publiek Vervoer Groningen Drenthe wil een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is, waarbij duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school kunnen gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociaal leven.
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het bestuur van Publiek Vervoer. Hierbij is er sprake van een zogeheten bedrijfsvoering organisatie (ook wel: GR-light genoemd). Dit betekent dat bepaalde taken van de deelnemers zijn overgedragen aan het uitvoerend team Publiek Vervoer.

Deelnemende partijen	Alle gemeenten van de provincie Groningen en Drenthe en het OV-Bureau Groningen-Drenthe.
Financieel belang	Ons aandeel in de financiële bijdrage bedraagt 4,23%. Voor 2027 gaat het om een bijdrage van € 48.615.
Verwachte verandering in belang	-
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 322.000 Eind 2027: € 239.000
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 10.000 Einde 2027: € 10.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 630 nadelig
Beleidsvoornemens	In 2027 gaan we de aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract voor onze deelnemers afronden. In 2026 en in 2027 gaan we verder met projecten die bijdragen aan het slim inzetten van vervoersbewegingen in het programma Inclusief reizen. Anderzijds gaat Publiek Vervoer samen met de gemeenten verder met de doorontwikkeling van het vervoerssysteem tot een integraal systeem waarbij openbaar vervoer en publiek vervoer steeds meer met elkaar verweven worden.
Risico	Volledig aansprakelijkheid voor financiële nadelen van de uitvoeringsorganisatie
Overige informatie	-

Naam	Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Openbaar belang	Behartigen van de belangen van aandeelhouders, preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van de overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen, het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken. Tot de taken behoren onder meer het verwerken van restafval en GFT exploiteren van inrichtingen voor het afvalstoffenbeheer, het inzamelen en transporteren van afvalstoffen en het afsluiten van afvalverwerkingscontracten.
Bestuurlijk belang	Wethouder neemt deel aan de Algemene Aandeelhoudersvergadering
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Westerkwartier en Westerwolde, de Noord-Veluwsse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk).
Financieel belang	Waarde van de aandelen € 0,5 miljoen per 31-12-2025
Verwachte verandering in belang	n.v.t.

Omvang eigen vermogen begin en einde 2025	Begin 2025: € 83.562.000 Einde 2025: € 84.068.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2025	Begin 2025: € 131.694.000 Einde 2025: € 131.702.000
Verwacht resultaat begrotingsjaar 2026	€ 4.863.000
Beleidspunten	Samenvattend zijn drie overkoepelende strategische acties geformuleerd die per bedrijfsonderdeel verdere invulling zullen krijgen: het verhogen van het scheidingspercentage, het verlagen van de CO ₂ eq-voetafdruk en het aantrekken van nieuwe aandeelhouders.
Risico	Aansprakelijk tot de hoogte van de waarden van de aandelen
Overige informatie	-

Naam	Omgevingsdienst Groningen
Vestigingsplaats	Veendam
Openbaar belang	Uitvoering van vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein (milieu) voor de deelnemers, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het algemeen bestuur
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen
Financieel belang 2027	€ 1.780.000
Verwachte verandering in belang	
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 300.000 Einde 2027: € 300.000
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2027: € 5.224.000 Einde 2027: € 5.253.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0
Beleidsvoornemens	We geven uitvoering aan de Omgevingswet. Door de arbeidsmarktkrapte is er een nieuw werkwijze ingevoerd en werken we nog meer risico-gestuurd. Deze werkwijze wordt periodiek geëvalueerd en verder ontwikkeld. Daarnaast worden werkprocessen efficiënter ingericht. Naast de landelijke ontwikkelingen schenken we ook meer aandacht aan toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht.
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Eems Dollard Regio
Vestigingsplaats	Leer, Duitsland
Openbaar belang	Het bevorderen, ondersteunen en coördineren van regionale, grensoverschrijdende samenwerking van de Duitse en Nederlandse deelnemers.
Bestuurlijk belang	Het bestuur vertegenwoordigt circa 100 leden waarbij voornamelijk publiekrechtelijke lichamen uit de provincies

Deelnemende partijen	Groningen, Drenthe, Fryslân, Ostfriesland, Emsland en Cloppenburg vertegenwoordigd zijn. Gemeenten in Noord-Nederland, de Kamers van Koophandel Groningen en Meppel, de streekraad Oost-Groningen, de Regioraad Noord-Groningen, 60 gemeenten in Noord-Duitsland, vier Industrie und Handelskammers, zes Landkreise
Financieel belang	€ 7.488 (bijdrage 2025)
Verwachte verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	€ 1,0 en 0,8 miljoen (2024)
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	€ 1,5 en 1,2 miljoen (2024)
Financieel resultaat	-/-€ 0,1 miljoen (2024)
Beleidsvoornemens	De EDR heeft als voornaamste taak om grensoverschrijdende projecten te stimuleren en Europese subsidies in dat verband te verstrekken.
Risico	Nihil
Overige informatie	-

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel.
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van provincies en gemeenten
Financieel belang 2025	54.951 aandelen van € 2,50. In totaal 55.690.720 aandelen. Dividend 2025 € 1,41 per aandeel.
Verwachte verandering in belang	Geen
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 4.777.000 Einde 2025: € 4.863.000
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 123.164.000 Einde 2025: € 110.701.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	Resultaat 2025: € 172 miljoen
Beleidsvoornemens	Langdurig en duurzame belegging, vergroten van maatschappelijke impact.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-
Naam	Enexis
Vestigingsplaats	Den Bosch

Openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland aansluitingen van huishoudens, bedrijven en overheden.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van gemeenten en provincies
Financieel belang 2025	129.202 aandelen van € 1. Dividend 2024 € 0,85 per aandeel
Verwachte verandering in belang	Geen. Enexis is in overleg met het Rijk over invulling van de kapitaalbehoefte. Mogelijk wordt gekozen voor Rijksparticipatie. Deze optie kan gevolgen voor zeggenschap en dividend.
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 5.538.000.000 Einde 2025: € 5.811.000.000 Begroting 2026 niet bekend
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 5.949.000.000 Einde 2025: € 7.627.000.000
Financieel resultaat begrotingsjaar	€ 400 miljoen (na belasting) (2025)
Beleidsvoornemens	De energietransitie heeft een grote investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg. Uitgangspunt blijft dat Enexis financieel solide blijft. Met netbeheerders Alliander en Stedin heeft Enexis akkoord bereikt met rijk over het proces voor toekomstige participatie door het rijk als kapitaalbehoefte de huidige mogelijkheden overstijgt.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-

Naam	Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De levering van drinkwater aan woningen en bedrijven in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen zijn de provincie Groningen en de deelnemende gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang 2024	26 aandelen
Verwachtverandering in belang	Nee
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 90,6 miljoen Einde 2025: € 104,8 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 243,3 miljoen Einde 2025: € 249,3 miljoen
Financieel resultaat begrotingsjaar	Resultaat 2025: € 14,2 miljoen
Beleidsvoornemens	Waterbedrijf Groningen keert geen dividend uit Het watersysteem heeft kwantitatieve en kwalitatieve uitdagingen. Daarom is de Watertransitie Groningen nodig: Veiligstellen van de drinkwatervoorziening Groningen en actief

Risico
Overige informatie

bijdragen aan een Groningen waarin waterwinning, natuur, landbouw, economische ontwikkelingen en leefbaarheid elkaar versterken.

Verlies waarde aandelen

-

Paragraaf E: Grondbeleid

Het door de gemeente Westerkwartier te voeren grondbeleid vanaf 2024 is vastgelegd in het in april 2024 vastgestelde rapport Grondbeleid 2024-2028, als resultaat van de tussentijdse evaluatie van het Grondbeleid 2021-2025.

Hoofdpijnen van het grondbeleid

Hoofdpijnen van het grondbeleid 2024 – 2028

De strategie van de gemeente Westerkwartier is situationeel grondbeleid.

De gemeente Westerkwartier hanteert een situationeel grondbeleid, dat ruimte laat voor maatwerk en marktwerking. Per locatie dan wel project wordt, conform het afwegingskader (figuur 1 op pagina 11 van het Grondbeleid 2024-2028) de meest adequate vorm van grondbeleid bepaald. De rol die de gemeente op basis van het afwegingskader kan aannemen is: actief, actief-faciliterend of faciliterend. Hierbij kan een actieve/ actief-faciliterende rol ook leiden tot een samenwerking met derden.

Dit beleid biedt het college en uw raad meer ruimte voor actiever grondbeleid. Hoewel er nog steeds sprake is van situationeel grondbeleid, heeft de faciliterende basishouding uit het voorgaande grondbeleid plaats gemaakt voor een betrekkelijk eenvoudig afwegingskader voor het te hanteren grondbeleid.

Deze ruimte is nodig voor het behalen van de doelstelling in de woondeal 'Interprovinciale Woondeal Regio Groningen-Assen' gesloten met de minister van Volkshuisvesting & Ruimtelijke Ordening. In de woondeal is afgesproken dat de gemeente Westerkwartier (bruto) 2.417 nieuwbouwwoningen zal realiseren in de periode tot en met 2030.

In het coalitieakkoord 2026-2030 'Samen zijn wij Westerkwartier' heeft het college de wens vastgelegd om zo'n 375 wooneenheden per jaar te realiseren. Daarmee continueren we de bouwstroom van de afgelopen jaren.

Jaarlijkse herziening grondexploitaties

Voor de verantwoording van de grondexploitaties is in het voorjaar van 2026 een Meerjarenprognose Grondexploitaties (MPG) opgesteld, welke samen met de jaarrekening 2025 door uw raad is vastgesteld in juli 2026. De financiële consequenties van de grondcomplexen en welke risico's er zijn worden hierin duidelijk weergegeven.

Het beeld per grondexploitatie is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31 -12-2025	Kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Rente	Resultaat	
					EW	NCW
(bedragen in €, + is nadelig)					per 31-12	per 31-12
Roblespark te Grootegast	56.506	3.929.751	4.381.239	-9.744	-404.727	-381.398

Kroonsfeld te Oldekerk	-26.095	43.338	-	-457	16.787	16.459
Oostindie	1.391.336	327.578	-	51.041	1.769.955	1.701.364
Leeksterveld	6.394.195	4.637.923	14.964.565	435.919	-	-
					3.496.528	3.044.062
Zevenhuizen-Oost	-39.734	1.245.558	502.122	391	704.093	663.509
Oostindie Zuid	-5.387.255	5.045.569	321.971	-	-903.980	-851.875
				240.324		
Alberdaheerd II	-210.829	143.923	-	-6.828	-73.734	-70.876
Klieflocatie, Ezinge	-121.374	170.563	-	-2.124	47.066	46.146
Tussen de Gasten	2.577.415	3.240.621	4.711.604	136.027	1.242.459	1.147.902
Oostergast	-202.261	1.397.611	1.282.287	-19.628	-106.566	-102.436
De Bron/Bibliotheek Marum	234.318	120.158	10.124	4.101	348.452	341.642
Delta Bosplantsoen Zevenhuizen	342.292	238.586	804.188	-3.884	-227.194	-214.098
Marheem	336.810	49.173	814.449	-1.865	-430.330	-413.654
Totaal	5.345.324	20.590.352	27.792.549	342.626	-	-
					1.514.247	1.161.377

De prognoses op basis waarvan deze cijfers tot stand zijn gekomen, zijn begin 2026 opgesteld. Inmiddels hebben we ons een beeld gevormd van het eerste half jaar en kunnen we constateren dat de kavelafname conform verwachting verloopt.

Parameters

De gehanteerde parameters in de grondexploitaties zijn als volgt:

- ▶ Rente 1,75 %
- ▶ Discontovoet 2 %
- ▶ Kostenstijging
 - 3,0% voor 2026
 - 3,0 % voor 2027
 - 2,5% voor 2028 e.v.
- ▶ Opbrengstenstijging 2% - 2,5%

Winstneming

De BBV schrijft een vaste methode van winstnemen voor, namelijk de POC methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat voor winstgevendende grondexploitaties een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project (% gerealiseerde kosten * % gerealiseerde opbrengsten * geraamde winst). De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden van de berekende 'zekere' winst afgetrokken. Ook voorziene risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd.

We verwachten winst te kunnen nemen op de projecten Roblespark, Oostindie (Zuid), Oostergast en bedrijventerrein Leeksterveld.

Verliesvoorzieningen

Voor de projecten waar sprake is van een verwacht negatief resultaat is een verliesvoorziening gevormd. Het gaat om de volgende grondexploitaties:

Verliesvoorzieningen	BW 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025
Kroonsfeld te Oldekerk	-26.095	16.459
Oostindie	1.391.336	1.701.364
Zevenhuizen-Oost	-39.734	663.509
Klieflocatie, Ezinge	-121.374	46.146
Tussen de Gasten	2.577.415	1.147.902
De Bron/Bibliotheek Marum	234.318	341.642
Totaal		3.917.023

Risico's in de grondexploitaties

Binnen de MPG (Meerjarenprognose Grondexploitaties) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht. Voor alle grondexploitaties is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 0,5% stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? De volgende parameters zijn doorerekend:

Gevoeligheidsanalyse	Gevolg		
Spreiding	voordelig	waarschijnlijk	nadelig
Rentestand	1,0%	1,75%	3,5%
Kostenstijging	1,0%	3,0%	5,0%
Opbrengstenstijging	5,0%	2,5%	-1,0%
Kostenraming verwerving, sloop en milieu	-5%	conform grex	5%
Kostenraming bouwrijp en woonrijp	-10%	conform grex	10%
Kostenraming plankosten	-2%	conform grex	8%
Opbrengstenraming verkopen	3%	conform grex	-3%
Opbrengstenraming overige opbrengsten	10%	conform grex	-10%
Tempo kosten & opbrengsten	2 jaar opbrengsten vervoegen	conform grex	2 jaar opbrengsten vertragen

De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing.

Grondprijzen

Woningbouwkavels en bedrijventerreinen

Zoals in het Grondbeleid 2024-2028 wordt vermeld, stelt het college jaarlijks een grondprijzenoverzicht vast, met daarin de kavelprijzen van de gemeentelijke grondexploitaties. De verkoopprijs van kavels buiten grondexploitaties wordt bepaald naar aanleiding van een taxatie.

Snippergroen

Een groot gedeelte van het gemeente-eigendom bestaat uit wegen, bermen en openbaar groen en heeft dan ook een publieke functie. Soms kunnen gedeelten van bermen of openbaar groen worden afgestoten, omdat deze functie vervalt. Er is dan sprake van "snippergroen". Het beleid voor snippergroen is uitgewerkt in de beleidsnota gemeenteground/snippergroen 2023. Deze nota is op 19 december 2023 door het college vastgesteld en per 1 januari 2024 in werking getreden.

In hoofdlijnen zijn in de nota de volgende onderwerpen opgenomen:

1. *Toetsingscriteria bij aanvragen voor koop, huur of bruikleen gemeenteground*
Er zijn criteria opgesteld waaraan aanvragen van inwoners voor het kopen, huren of in bruikleen nemen van gemeenteground worden getoetst. Hiermee kunnen dergelijke aanvragen op een uniforme en transparante wijze worden afgehandeld.
2. *Bestaande huur- en bruikleenovereenkomst gemeenteground*
Percelen gemeenteground /snippergroen die worden gebruikt op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst (aangegaan door de voormalige gemeenten), worden zoveel mogelijk actief te koop aangeboden. Indien gemeenteground niet voor verkoop in aanmerking komt of als de huurder/bruiklenaar niet tot aankoop wil overgaan, dan wordt in geval van huur een nieuwe huurovereenkomst aangegaan. Bruikleenovereenkomsten worden omgezet in een huurovereenkomst. Door toepassing van uniforme huurprijzen en voorwaarden, worden bestaande overeenkomsten zoveel mogelijk geharmoniseerd.
3. *Niet geregistreerd grondgebruik*
Indien wordt geconstateerd dat inwoners grond van de gemeente in gebruik hebben genomen zonder dat daarover (schriftelijke) afspraken zijn gemaakt, wordt zoveel mogelijk geprobeerd de feitelijke- en kadastrale situatie met elkaar in overeenstemming te brengen. In de beleidsnota is beschreven op welke wijze dit "niet geregistreerd grondgebruik" wordt opgepakt en welke instrumenten de gemeente daarvoor kan inzetten.

Tijdelijk beheer

- ▶ Tijdelijk beheer van gemeentelijk (grond)eigendom kan worden toegepast indien grond en/of vastgoed is aangekocht met als doel op termijn te worden ontwikkeld.
- ▶ Gemeente gaat zeer terughoudend om met het aangaan van huur-, of bruikleenovereenkomsten bij nieuwe aanvragen voor het gebruik van snippergroen. Het verkopen van deze percelen heeft hierbij de voorkeur. Dat geldt ook voor percelen snippergroen die reeds in gebruik zijn op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst.
- ▶ Voor grotere percelen (> 1.000 m²) die de gemeente voorlopig niet nodig heeft is ter overbrugging bruikleen/pacht/verhuur wél mogelijk, totdat de gemeente de gronden zelf weer nodig heeft.
- ▶ Bij de verhuur/verpachting van (landbouw)gronden wordt tevens beoordeeld in hoeverre het mogelijk is maatregelen op te nemen ter stimulering van biodiversiteit.

Paragraaf F: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt ons weerstandsvermogen toegelicht. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de beleidsuitvoering in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die de gemeente loopt en waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen (benodigde weerstandscapaciteit).

De ratio weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Voor 2026 voldoet onze ratio weerstandsvermogen aan onze streefnorm. We hebben € 37,2 miljoen aan weerstandscapaciteit beschikbaar. We hebben onze risico's geactualiseerd en deze zijn qua omvang gestegen. Om deze risico's te dekken is er € 15,4 miljoen aan weerstandscapaciteit nodig. Het benodigde bedrag ligt 2,4% procent hoger dan bij het vorige actualisatiemoment in de jaarrekening 2025. De ratio weerstandsvermogen ligt op 2,4 en is daarmee volgens de weerstandsnormen van het Coelo uitstekend.

We verwachten dat deze ratio de komende jaren daalt. Enerzijds door stijging van de risico's en doorontwikkeling van risicomanagement, anderzijds door daling van de beschikbare algemene reserve.

Beschikbare weerstandscapaciteit

We beschouwen tot onderdeel van onze beschikbare weerstandscapaciteit de algemene reserve, de post onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit behoren. De post onvoorzien bedraagt in de begroting 2026 € 1.000.

Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor een gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12¹ is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. Onze onbenutte belastingcapaciteit 2026 (meest actuele gegevens) is berekend op € 1.600.000.

Op basis van de begroting is de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve beschikbaar	35.612
Post onvoorzien	1
Onbenutte belastingcapaciteit	1.600
Beschikbare weerstandscapaciteit	37.213

De stand van de algemene reserve was op 31 december 2025 € 38.112.000. Hieronder zijn de ontwikkelingen daarop samengevat die leiden tot het deel algemene reserve dat beschikbaar is voor weerstandscapaciteit.

Stand algemene reserve (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve 31 dec 2025	38.112
Begrotingssaldo 2026	-2.200
Herstructurering Industriepark -Zuid (a)	-300
Stand	35.612

(a) Herstructurering Industriepark-Zuid

In het Masterplan Leek-Tolbert is het bedrijventerrein Industriepark Zuid aangewezen als herontwikkelingsgebied. Om het gebied vrij te krijgen voor woningbouw zal de gemeente een actieve rol innemen. De Raad heeft daarom voor 2026-2028 €300.000 beschikbaar gesteld voor ambtelijke inzet en externe advieskosten.

Weerstandsnorm

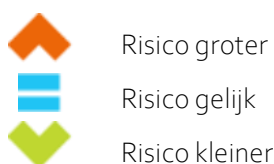
Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van de tabel die door Coelo, NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) en Universiteit Twente is ontwikkeld. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Onderstaand staat de betekenis bij de verschillende ratio's:

Weerstandsnorm ratio	Betekenis	
>2,0	Uitstekend	
1,4 – 2,0	Ruim voldoende	
1,0 – 1,4	Voldoende	Streefwaarde, geen actie nodig
0,8 – 1,0	Matig	Actie nodig
0,6 – 0,8	Onvoldoende	
< 0,6	Ruim onvoldoende	

De tabel geeft aan wanneer actie nodig is. Concreet betekent dat, indien het weerstandsvermogen matig of lager is, het streven is om in maximaal vier jaren (dit is de begroting plus de meerjarenraming) weer op het gewenste niveau van 'voldoende' te komen.

Inventarisatie risico's en benodigde weerstandscapaciteit

De risico's zijn geïnventariseerd en geclusterd. Hieronder treft u een opsomming van risico's aan. Door middel van een symbool is aangegeven of een risico groter, kleiner of gelijk gebleven is ten opzichte van de voorgaande paragraaf weerstandsvermogen.

Omschrijving risico (bedragen x € 1.000)	Risico
Algemene uitkering uit het gemeentefonds De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. Er spelen twee risico's: ten eerste een te hoge inschatting en ten tweede een stelselaanpassing (herijking) van het gemeentefonds. <i>Te hoge inschatting van de ontvangsten</i> De hoogte hangt af van kenmerken (maatstaven) zoals aantal inwoners. Voor elke maatstaf ontvangen gemeenten geld. Daarnaast is het accres van belang: macro-economische ontwikkelingen en beleidsvoornemens van het rijk zorgen voor wijzigingen van het te ontvangen bedrag. De mei-, september- en decembercirculaire zorgen voor wijzigingen van de te ontvangen bedragen. Daarnaast kan de actualisatie van de maatstaven ook leiden tot aanpassingen van de algemene uitkering. Het komt voor dat specifieke uitkeringen met een structureel karakter worden overgeheveld naar het gemeentefonds. Voorbeeld hiervan is de mogelijke structurele overheveling van de middelen voor de regeling Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Een overheveling gaat vaak gepaard met een taakstellende korting van 10% vanwege een besparing op verantwoordingslasten. Het risico van te hoog geraamde inkomsten hebben we geraamd op 1,5% van de algemene uitkering van het gemeentefonds. De algemene uitkering (exclusief decentralisatie-uitkeringen) bedraagt in 2027 volgens de meicirculaire 2026 € 142 miljoen. Het risicobedrag komt dan neer op € 2.120.000. <i>Stelselaanpassing (herijking) van het gemeentefonds</i> In de meicirculaire 2022 is een nieuw verdeelstelsel verwerkt. Voor Westerkwartier is in verband met de herijking een achteruitgang van € 2,4 miljoen (€ 37,50 per inwoner) verwerkt in de begroting. De herijking is daarna bevroren omdat nog een aantal onderzoeken gaande is. De verwachting is dat de implementatie van het nieuwe model vanaf 2027 verder wordt doorgezet. In onze meerjarenbegroting nemen we voor de jaren 2029 en 2030 jaarlijks een korting op van € 1,0 miljoen. Voor komend jaar manifesteert dit risico zich nog niet. We nemen het daarom nog niet mee in het risicobedrag.	2.120
Sociaal domein <i>Wmo/Jeugd:</i> De budgetten Wmo en Jeugd staan onder druk. We helpen steeds meer mensen, bijvoorbeeld binnen de Wmo door een steeds ouder wordende bevolking. We gaan er voorlopig vanuit dat we hiervoor aanvullende middelen van het rijk ontvangen om de daadwerkelijke kostenstijging door vergrijzing op te vangen. Ook is er sprake van meer vraag naar jeugdhulp. In de jaren 2023 tot en met 2025 heeft dit geleid tot een overschrijding van het budget. Op basis van de huidige inzichten verwachten wij ook voor 2026 een overschrijding van het budget.	4.875

Ondanks invoering van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zien we op dit moment niet dat dit leidt tot besparingen. We vinden dat autonome groei voor risico van het rijk is en dat extra uitgaven voor rekening van het rijk moeten komen, maar hebben hierover geen zekerheid.

Voor de bepaling van het risicobedrag wordt een percentage van 7,5% ten opzichte van het budget Wmo (met name HH/BG) en Jeugd gehanteerd. Afgerond is dit een bedrag van € 3,75 miljoen.

Participatiewet

Gemeente Westerkwartier ontvangt van het rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, oudere werklozen (IOAW, IOAZ), levensonderhoud voor startende ondernemers (Bbz 2004) en de inzet van loonkostensubsidie. Indien sprake is van een groot tekort op de BUIG-uitkering kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling.

In de begroting 2027 is begrotingstechnisch uitgegaan van een voordeel van € 1,5 miljoen ten opzichte van het Rijksbudget. Dit op basis van een technische begrotingsanalyse. Ook hier wordt gerekend met een risicopercantage van 7,5%. Afgerond bedraagt het risicobedrag € 1,1 miljoen.

Het risico Sociaal domein wordt daarmee € 4,9 miljoen; dat is gelijk aan het risicobedrag opgenomen in de jaarrekening 2025.

Grondexploitaties

900

Binnen de MPG (Meerjarenprognose Grondexploitaties) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht. Voor alle grondexploitaties is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 1 % stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? In de paragraaf Grondbeleid zijn deze parameters nader omschreven.

Afgelopen jaren hadden we te maken met een onzekere macro-economische situatie. Hoewel de vraag naar woningen onverminderd groot is, zijn er mondiaal handelsspanningen, geopolitieke risico's, wat de volatiliteit van de kosten en opbrengsten in grondexploitaties vergroot. Daarnaast zien we de netcongestie als belangrijk risico voor het verkopen van bouw kavels. Aangezien de bestaande grondexploitaties voor woningbouw slechts kleine aantallen kavels bevatten is dit risico beheersbaar, voor het bedrijventerrein Leeksterveld zou dit het verkooptempo kunnen beïnvloeden. Dit is als project specifiek risico opgenomen in de risicoparagraaf. Het bovenstaande overziend is er voor gekozen om de parameters van voorgaand jaar te handhaven.

Het financiële risico is gedaald ten opzichte van voorgaand jaar, met name veroorzaakt door de voortgang in projecten, dus minder toekomstige kasstromen waar risico over wordt gelopen. Daarnaast is de winstverwachting voor aantal projecten hoger dan voorgaand jaar, waar een deel van de risico's mee wordt afgedekt.

Campus Rodenburg

1.000

De gemeenteraad heeft op 28 januari 2026 unaniem ingestemd met het ontwikkelen van sportpark Rodenburg tot een nieuwe campus op basis van een voorlopig stedenbouwkundig ontwerp en heeft daarnaast middelen voor de

voorbereiding beschikbaar gesteld. De campus zal oa plaats bieden aan RSG de Borgen en de huidige gebruikers van sportpark Rodenburg, De Rodenburghal en de Jonge Wereld. De totale investering bedraagt € 80,4 miljoen, prijspeil januari 2026. Een onderdeel van de voorbereidingsfase is het in kaart brengen van de (financiële) risico's en te beoordelen in hoeverre deze binnen het project kunnen worden afgedekt. Vooralsnog gaan we uit van een risico van € 1,0 miljoen.

Masterplan Leek-Tolbert

1.000

Op 18 juni 2025 heeft de gemeenteraad unaniem het Masterplan Leek-Tolbert als toekomstbeeld vastgesteld en daarbij de 7 prioritaire gebieden aangewezen. Ook heeft de raad vastgesteld dat de beoordeling en besluitvorming over de concretisering van ontwikkelingen en projecten die in het Masterplan Leek-Tolbert beschreven worden, nog (separaat per plan) in de raad plaatsvinden. Inmiddels heeft de raad ingestemd met de verdere voorbereiding voor "aanleg nieuwe bedrijfslocatie", de economische groeizone boven de A7 bij Leek en de Campus Rodenburg en daartoe voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld. Ook vindt er inmiddels een verkenning plaats naar een mogelijke rondweg met parallelweg en zullen we ook voorbereidingen moeten treffen binnen andere prioritaire gebieden. Met het zetten van stappen in zo'n omvangrijk programma is het verstandig om ook risico's te inventariseren, te monitoren en te managen. Omdat dit nog moet worden opgezet, gaan we nu uit van een risico van € 1,0 miljoen.

Programma huisvesting

600

Er kunnen tegenvallers optreden die het Programma en de buffers overstijgen ofwel de scope van het programma overstijgen. Mogelijke risico's als extra inventariskosten, tegenvallende verkopen van gebouwen die we verlaten, vertraging, verder stijgende prijzen etc. Binnen het programma huisvesting is een post onvoorzien opgenomen in de ramingen. In juni 2025 heeft de raad besluiten genomen over de dependancevariant. Uit onderzoek blijkt dat de investeringssom hiervoor naar verwachting significant hoger wordt dan eerder geraamd. Mogelijk leidt dit tot een extra kapitaallast van € 600.000 structureel.

Gewaarborgde geldleningen

231

In totaal staan we € 168,1 miljoen garant voor woningbouwverenigingen, nationale hypotheekgarantie en (zorg)instellingen.

De (gedeeltelijke) garantstelling van ca. € 58,5 miljoen voor een tijdige betaling van rente en aflossing van leningen door woningbouwcorporaties wordt qua risico op nihil ingeschat, aangezien deze leningen zijn verstrekt onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast zijn er garanties, € 98 miljoen, afgegeven in het kader van de NHG (Nationale Hypotheek Garantie). Ook dit risico wordt als nihil ingeschat.

De overige garantstellingen zijn afgegeven t.b.v. zorg (o.a. Het Hooge Heem) en andere stichtingen (o.a. St. Visvliet). De totale schuld hiervan bedroeg op 31 december 2025 circa € 11,6 miljoen. Het risico hiervan ramen we op 2%.

Gemeenschappelijke regelingen

550

Het risico van gemeenschappelijke regelingen is dat er een hogere bijdrage wordt gevraagd voor de afgesproken werkzaamheden. Tekorten bij een gemeenschappelijke regeling worden verrekend bij de deelnemende partijen. De

belangrijkste gemeenschappelijke regelingen zijn de Veiligheidsregio, GGD Groningen, de Omgevingsdienst, Centrum regeling veilig thuis en GGZ Groningen. De totale bijdrage aan deze vijf regelingen is ca € 11,1 miljoen.

Overzicht bijdragen grote regelingen in de begroting 2027:

Veiligheidsregio VRG	€ 5,2 miljoen
GGD Groningen	€ 2,3 miljoen
Omgevingsdienst ODG	€ 1,8 miljoen
Centrumregeling veilig thuis Groningen	€ 0,7 miljoen
Centrumregeling beschermd wonen opvang en inloopvoorzieningen GGZ Groningen	€ 1,1 miljoen
Totaal	€ 11,1 miljoen

Bij andere regelingen gaat het om (veel) kleinere bedragen. Het risico op een hogere bijdrage ramen we op 5%.

Eigen risicodragers personeel voor ziekte en werkloosheid	580
Gemeente Westerkwartier is voor haar personeel eigen risicodragers t.a.v. ziekte en werkloosheid. Het risicobedrag ramen we op 1% van de loonsom van circa € 58,0 miljoen	

Indexatie Het Centraal Plan Bureau verwacht in maart 2026 een inflatie van 2,6% in 2026. Waarschijnlijk gaat de inflatie hoger uitvallen. De reden is de stijgende energieprijzen door de oorlog in het Midden Oosten. Een hoge inflatie heeft grote gevolgen voor onze budgetten. In onze begroting hebben we indexatie verwerkt zoals toegelicht bij onze technische uitgangspunten. Sommige budgetten hebben we niet geïndexeerd, en een aantal minder dan dat de kosten stegen. Om onze verplichtingen en afspraken na te kunnen komen zullen we een deel van deze budgetten moeten aanpassen. Onzekere componenten zijn bijvoorbeeld energiekosten en kosten voor het beheer en onderhoud van gebouwen, wegen en groen. De hogere loonkosten zijn van invloed op inhuurtarieven. De sterk gestegen bouwkosten hebben mogelijk effect voor de vastgestelde investeringen.	2.500
	

We laten het risico eerst op € 2,5 miljoen staan.

Betalingsproblemen	75
Sommige huishoudens en organisaties hebben moeite om de rekeningen te blijven betalen. Betalingsproblemen kunnen leiden tot mindere inbaarheid van door ons in rekening gebrachte kosten. Afgelopen jaren wordt meer gebruik gemaakt van het Saneringskrediet. Daarnaast is sprake van schuldregelingen, beslagen onroerend goed en openstaande bedragen bij de deurwaarder. Steeds meer mensen weten de weg te vinden naar de tegemoetkoming gemeentelijke belastingen vanuit het sociaal domein en zijn zich ervan bewust dat	

ze het binnen het belastingjaar moeten aanvragen. Vooralsnog zijn de bestaande budgetten voldoende om aan de vraag tegemoet te komen.
We handhaven het bedrag van € 75.000.

Overig

1.000

Dit betreft diverse risico's, die moeilijk te kwantificeren zijn maar wel politiek en bestuurlijk relevant zijn. Deze risico's stijgen van € 600.00 naar € 1.00.000 o.a. door de verwachte aanpassing in de voorziening pensioenen wethouders.

► **Risico inzet zzp'ers i.v.m. Wet DBA**

In 2016 is de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) ingevoerd. In de wet is aangegeven dat wanneer bij een opdracht die door een zzp'er wordt uitgevoerd, er sprake is van ondernemerschap of loondienst. Als een zzp'er niet aan de voorwaarden voldoet voor ondernemerschap dan werkt hij als schijnzelfstandige. Om dit tegen te gaan, voert de Belastingdienst vanaf 1 januari 2026 actieve handhaving in, met boetes en naheffingen voor zowel de gemeente als de ZZP'er.

De gemeente Westerkwartier maakt gebruik van ZZP'ers voor tijdelijke werkzaamheden of bij capaciteitspieken. Het precieze risico dat de gemeente daadwerkelijk loopt, is lastig te kwantificeren. Dit komt doordat de beoordeling van een arbeidsrelatie door de Belastingdienst niet alleen afhangt van de opgestelde contracten, maar ook van de feitelijke uitvoering van de werkzaamheden. Om het risico op boetes en naheffingen te minimaliseren, heeft de gemeente in 2025 en 2026 de inzet van ZZP'ers aanzienlijk teruggebracht en blijven we dit voortdurend monitoren. Desalniettemin kan de controle met terugwerkende kracht uitgevoerd worden en kunnen de boetes snel oplopen.

► **Voorziening pensioenen wethouders**

De consultatieversie van de Wet overdracht pensioenen politieke ambtsdragers aan ABP voorziet erin dat de bestaande Appa-pensioenverplichtingen per 1 januari 2028 worden overgedragen aan het ABP. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet definitief vast te stellen, omdat de wetgeving nog niet is vastgesteld en de uiteindelijke overdrachtswaarde afhankelijk is van nadere uitwerking en marktomstandigheden. Wel bestaat het risico dat de huidige voorziening voor Appa-pensioenen niet toereikend is om de volledige overdrachtswaarde te dekken. Dit kan leiden tot een aanvullende dotatie aan de voorziening of een incidentele last bij de daadwerkelijke overdracht. De gemeente volgt de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en zal de financiële impact verwerken zodra meer duidelijkheid bestaat

► **Privacy (AVG en Wpg)**

De gemeente verwerkt grote hoeveelheden persoonsgegevens van o.a. inwoners, medewerkers en ketenpartners die onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg) vallen. Ondanks getroffen technische en organisatorische maatregelen blijft sprake van een inherent privacyrisico. Mogelijke incidenten zijn datalekken, onrechtmatige gegevensverwerkingen, menselijke fouten, onjuiste autorisaties of tekortkomingen bij leveranciers en samenwerkingspartners. Door

toenemende digitalisering, gegevensuitwisseling en cyberdreigingen neemt de complexiteit van privacybescherming verder toe.

Privacy-incidenten kunnen leiden tot herstelkosten, juridische kosten, schadevergoedingen en eventuele boetes van de toezichthouder. Daarnaast kunnen zij reputatieschade veroorzaken en het vertrouwen van inwoners en ketenpartners aantasten.

► Digitale aanvallen

Een digitale aanval met ransomware is een vorm van cybercrime waarbij kwaadwillenden bestanden versleutelen op het eigen interne netwerk of het netwerk van een leverancier. Tegen betaling kunnen de bestanden weer worden ontsleuteld en vrijgegeven. Naast ransomware zijn 'hack and leak' aanvallen een risico. Hierbij wordt informatie gestolen en wordt gedreigd deze informatie te publiceren. Tegen betaling kan publicatie worden voorkomen. Deze digitale aanvallen gaan vaak gepaard met aanzienlijke kosten voor forensisch onderzoek, herstelwerkzaamheden, herstel of vervanging van de technische infrastructuur en apparatuur, juridische kosten, schadevergoedingen en mogelijke boetes van toezichthouders

Totaal	15.431
---------------	---------------

Totaaltelling risico's en ontwikkeling ervan ten opzichte van de vorige inventarisatie

De laatste keer dat we de gemeenteraad integraal inzicht hebben gegeven in de risico's was bij het opstellen van de jaarrekening 2025. Ten opzichte van die inventarisatie ziet het overzicht van risico's er nu uit zoals onderstaand weergegeven.

Overzicht risico's (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Rekening 2025	Begroting 2027
Algemene uitkering	1.460	2.190	2.120
Sociaal domein	3.000	4.875	4.875
Grondexploitatie	3.700	900	900
Campus Rodenburg	-	1.000	1.000
Masterplan Leek-Tolbert	-	1.000	1.000
Huisvesting	600	600	600
Gewaarborgde geldleningen	245	231	231
Gemeenschappelijke regelingen	450	450	550
Eigenrisicodragerschap	520	520	580
Indexatie	2.000	2.500	2.500
Bezwaren OZB-waarde	75	75	-
Betalingsproblemen	75	75	75
Overig	1.000	600	1.000
Totaal	13.125	15.016	15.431

Uit de risico-inventarisatie is naar voren gekomen dat de omvang van de risico's hoger wordt ingeschat op € 15,4 miljoen. Dit afgezet tegen het aanwezige weerstandsvermogen van € 37,2 miljoen geeft dit een ratio van 2,4 wat volgens de norm van Coelo uitstekend is.

Financiële kengetallen

Alle gemeenten zijn verplicht om een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat het betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Onderstaande tabel toont de financiële kengetallen. Daaronder zijn de VNG normen opgenomen.

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Weging
Netto schuldquote	61,5%	63,7%	69,1%	73,3%	76,3%	
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	57,2%	59,4%	64,6%	68,8%	71,9%	
Solvabiliteitsratio	25,6%	20,1%	17,5%	16,2%	15,0%	
Grondexploitatie	0,6%	-0,9%	0,4%	- 0,1%	- 1,7%	
Structurele exploitatie ruimte	1,5%	0,0%	-2,1%	-1,9%	-2,4%	
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	106,0%	111,3%	111,3%	111,3%	111,3%	

Normen VNG (%)

Omschrijving	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	<90%	90%-130%	>130 %
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	<90 %	90%-130%	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20% -50 %	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20%-35 %	>35 %
Structurele exploitatie ruimte	>0	0	<0
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	<95 %	95% -105 %	>105 %

Paragraaf G: Lokale heffingen

Eén van de inkomstenbronnen voor de gemeenten zijn de gemeentelijke heffingen, met name belastingen en retributies. Deze heffingen zijn gebaseerd op publiekrechtelijke regels. Concreet kunnen deze heffingen onderscheiden worden in:

- ▶ Algemene belastingen: hierbij bestaat geen duidelijke relatie tussen de dienstverlening en de belasting (met name onroerendezaakbelastingen), de opbrengst vloeit rechtstreeks naar de algemene middelen;
- ▶ Rechten of retributies: dit zijn vergoedingen voor een publiekrechtelijke dienstverlening of voor het gebruik van voorzieningen waarbij tevens betaald moet worden indien de dienst niet gewenst is (afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- ▶ Leges: hierbij moet sprake zijn van een individuele tegenprestatie van de overheid (zoals het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen etc.).

De lokale heffingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente en hebben als dekkingsmiddelen betrekking op verschillende beleidsvelden. Ze zijn dan ook door de hele begroting terug te vinden. De gemeente Westerkwartier kent de volgende lokale heffingen:

- ▶ Onroerendezaakbelastingen (OZB);
- ▶ Afvalstoffenheffing;
- ▶ Rioolheffing;
- ▶ Leges;
- ▶ Grafrechten;
- ▶ Liggelden;
- ▶ Reclamebelasting;
- ▶ Marktgeld.

In deze paragraaf wordt het beleid ten aanzien van deze lokale heffingen weergegeven. Daarbij geven we inzicht in de inkomsten, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen en de kostenonderbouwingen, de lokale lastendruk, en het kwijtscheldingsbeleid.

Inkomsten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengsten uit de lokale heffingen.

Soort heffing (bedragen x € 1.000)	Programma	Jaarrekening 2025	Begroting 2026 (na wijziging)	Begroting 2027
Onroerendezaakbelastingen	ADM	16.669	17.366	18.061
Afvalstoffenheffing	7	10.913	11.042	12.148
Rioolheffing	7	7.210	8.446	8.849
Omgevingsvergunning	8	2.460	2.124	1.685
Leges	0	1.003	1.370	1.370
Grafrechten	7	789	614	614
Liggelden	2	21	19	19
Reclamebelasting	0	64	65	65
Marktgeld	3	17	18	18
Totaal		39.146	41.064	42.829

OZB-opbrengst woningen	ADM	11.267
OZB-opbrengst niet-woningen	ADM	6.794
Totaal		18.061

Beleid en kostenonderbouwing

Onroerende zaakbelastingen

De gemeente heft OZB van de eigenaren van alle onroerende zaken, uitgezonderd die welke volgens de wet of volgens de gemeentelijke verordening zijn vrijgesteld. Voor de niet-woningen wordt ook nog een gebruikersbelasting van een onroerende zaak geheven. In de verordening zijn vrijstellingen opgenomen voor bijvoorbeeld kerken, begraafplaatsen, straatmeubilair en agrarische bedrijfsgronden.

Jaarlijks besluit de raad hoeveel de opbrengst van de OZB moet zijn. De tarieven van de OZB, die deze opbrengst moeten realiseren, worden berekend aan de hand van de concept-taxatiewaarden van het komende jaar. Dat betekent dat als de WOZ-waarden stijgen, het tarief daalt (en andersom). Het te betalen bedrag komt zo overeen met de begrote inkomsten.

We passen conform onze standaard uitgangspunten prijscompensatie toe. Voor 2027 komt deze uit op 2,1%. We baseren ons op het meest recente werkelijke consumentenprijsindex op jaarbasis. Het Centraal Planbureau heeft die bepaald op 2,1%. De begrote opbrengst OZB stijgt hierdoor in 2027 in totaal met € 375.000. Daarnaast heeft de raad op 9 juli 2025 de motie Sport en OZB aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om investeringen te dekken met een jaarlijkse extra verhoging van de OZB gedurende de periode 2026-2030 met 2%.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Ook is de gemeente wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Bij de bepaling van tarieven voor beide heffingen streven we naar 100% kostendekkendheid. Kosten die betrekking hebben op de zorgplichten voor water worden doorberekend in de rioolheffing.

Kosten voor de inzameling, afvoer en verwerking van afval worden verhaald via de afvalstoffenheffing. De voorlopige tarieven 2027 zijn berekend. Het tarief vastrecht afvalstoffenheffing komt voor 2027 uit op € 270 (tegen € 244 in 2026), € 0,51 (tegen € 0,46 in 2026) variabel restafval en € 0,26 variabel groenafval (ongewijzigd ten opzichte van 2025). De stijging van het tarief zien we vooral ontstaan door stijgende prijzen voor inzameling van afval en de verhoogde CO₂ toeslag. De stijging van de afvalstoffenheffing wordt verdeeld over het vastrecht en het variabele deel van het restafval. Uit sorteeranalyses blijkt dat er nog veel waardevolle grondstoffen in het restafval belanden. Deze grondstoffen horen thuis in de gft-container of bij de milieuboer. Het afvoeren van grondstoffen als restafval zorgt voor hoge kosten. Het variabele tarief is daarom voor het eerst sinds 2024, gestegen. Dit draagt bij aan het principe dat de vervuiler betaald.

Bij een 100% kostendekkendheid komt de rioolheffing 2027 uit op € 301 (tegen € 291 in 2026). Dit tarief stijgt vooral door stijgende kapitaallasten van investeringen stijgende energielasten, financieel effect van de gedragscode soortenbescherming.

Hieronder wordt in een tweetal tabellen de kostendekkendheid voor afvalstoffenheffing en rioolheffing weergegeven.

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	2027
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	10.960
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-1.127
Netto kosten taakveld	9.833
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	126
BTW	2.317
Totale kosten	12.276
Opbrengst heffingen	12.148
Dekkingspercentage	98,95%

Kostendekkendheid Riolering (bedragen x € 1.000)	2027
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	6.220
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-13
Netto kosten taakveld	6.207
Toe te rekenen kosten	
Kolken reinigen (100%)	195
Straatvegen (50%)	198
Slootschonen (50%)	483
Stortkosten slootafval (50%)	197
Baggeren (50%)	225
Overhead incl. (omslag)rente	249
BTW	1.172
Totale kosten	8.926
Opbrengst heffingen	8.827
Dekkingspercentage	98,89%

Ten aanzien van de percentages bij het gedeeltelijk toerekenen van kosten (functioneel ondergebracht bij programma 2) gelden de volgende overwegingen:

- Straatvegen: Door wegen frequent te vegen komt er minder vuil in de kolken terecht. Hierdoor is de kans op verstoppingen minder groot en blijven de kolken en riolen schoner. Om die reden is besloten dat 50% van de veegkosten wordt toegerekend aan de rioolheffing.

- ▶ **Slootschonen:** De watergangen zijn voorzieningen van het water- en rioolsysteem die als functie hebben overtollig regenwater en grondwater af te voeren. Duikers zijn buizen onder bijvoorbeeld wegen welke twee watergangen met elkaar verbinden. Voor een goede doorstroming en om wateroverlast te voorkomen is het nodig dat deze watergangen en duikers voldoende berging en afvoercapaciteit hebben. Dat betekent dat de duikers vrij van slib zijn en de watergangen voldoende doorstroming hebben om het water af te voeren. Verder moeten water- en overplanten de doorstroming niet belemmeren. Om die reden wordt 50% van de onderhoudskosten aan de watergangen (maaïen, onderhoud) toegerekend aan de kosten 1 rioolheffing.
- ▶ **Baggeren:** Het baggeren van watergangen is noodzakelijk om de aan- en afvoer van de watergangen te garanderen, daarnaast om eventuele vervuiling vanuit de riooloverstorten en met regenwater mee gespoeld sediment te verwijderen. Het baggerbudget wordt gedekt vanuit de rioolheffing, indien het werkzaamheden betreffen die vallen onder de zorgplicht van de gemeente. Dat betreft baggeren in watergangen bij riooloverstorten of baggeren om de afvoer van regenwater te verbeteren. Uitgangspunt is dat 50% van de baggerkosten wordt toegerekend aan de rioolheffing.

Leges

De gemeente kan de kosten van dienstverlening in rekening brengen bij de mensen die deze dienst vragen. Binnen de Legesverordening zijn er verschillende diensten, waaronder burgerlijke stand, persoonsadministratie, reisdocumenten, rijbewijzen en omgevingsvergunningen. Leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor de leges omgevingsvergunningen. In deze begroting zijn we uitgegaan van een gelijkblijvende opbrengst.

Grafrechten, liggelden en marktgelden

De activiteiten binnen het taakveld Begraafplaatsen en crematoria gebaseerd op de Wet op de lijkbezorging hebben vooral een administratief karakter en zijn onder andere de volgende:

- ▶ toewijzen van nieuwe graven/urnen;
- ▶ begraven en cremieren;
- ▶ reserveren van een bestaand of nieuw graf;
- ▶ verlengen en beëindigen van grafrechten;
- ▶ opgraven en/of herbegraven of cremieren;
- ▶ contacten met rechthebbenden, grafdelvers en uitvaartdiensten.

Daarnaast worden kosten gemaakt voor de instandhouding van onze gemeentelijke begraafplaats.

Bovenstaande activiteiten zijn volledig toe te rekenen aan de kostendekkendheid grafrechten, met als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kostendekkendheid Begraven (bedragen x € 1.000)	2027
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	1.090
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-1
Netto kosten taakveld	1.089

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. (omslag)rente	172
BTW (de btw op begraven is kostenverhogend)	0
Totale kosten	1.261
Opbrengst heffingen	614
Dekkingspercentage	48,69%

De tarieven van deze heffingen mogen wettelijk gezien maximaal kostendekkend zijn. Jaarlijks worden de tarieven gecorrigeerd met het inflatiepercentage.

Reclamebelasting

Begin 2022 zijn convenanten getekend op basis waarvan in het centrumgebied van de kernen Leek en Zuidhorn reclamebelasting wordt geheven. De heffing bestaat uit één vast bedrag. De opbrengsten uit deze heffing worden, na aftrek van de perceptiekosten, uitgekeerd aan de Stichting Ondernemersfonds van Leek en Zuidhorn. Het bestuur van deze stichtingen beheert het ondernemersfonds en financiert activiteiten die in het kader van economie, recreatie, evenementen, promotie en/of beleving plaatsvinden in het winkelgebied van het centrum van Leek en Zuidhorn.

Niet geheven belastingen

De gemeente Westerkwartier heft geen precariobelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting en baatbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting zou niet opwegen tegen de kosten van de heffing, de omvang van de toeristische sector rechtvaardigt niet de heffing van de toeristenbelasting. Ook kent de gemeente geen parkeerdruk die het opportuun maakt parkeerbelasting te heffen. In het Westerkwartier is evenmin behoefte aan een baat, precario- of forensenbelasting.

Lokale lastendruk

De meeste inwoners van Westerkwartier betalen OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

- ▶ *Onroerende zaakbelasting (OZB):* De OZB is gesplitst in een eigenarenbelasting voor woningen, eigenarenbelasting voor niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De te betalen belasting wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.
- ▶ *Rioolheffing:* Rioolheffing is van toepassing voor gebruikers van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Bij de rioolheffing gaat het om de bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater, de inzameling het transport voor bedrijfsafvalwater en de inzameling en verwerking van hemelwater.
- ▶ *Afvalstoffenheffing:* Bij de afvalstoffenheffing gaat het om het doorberekenen van de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De kosten worden via een vast bedrag en gedifferentieerd tarief verhaald op alle gebruikers van woonpercelen. Het vast recht is een bedrag per perceel en per belastingjaar. Het gedifferentieerde tarief is per kilogram ingezamelde afvalstoffen. Bij het gedifferentieerd tarief wordt een onderscheid gemaakt tussen grijs en groen afval.

Tarieven	2025	2026	2027
OZB woningen	0,1149%	0,1061%	nnb
OZB niet-woning eigenaar	0,2666%	0,2741%	nnb
OZB niet-woning gebruiker	0,2106%	0,2200%	nnb
Afvalstoffenheffing - vast recht	€ 248	€ 244	€ 270
Afvalstoffenheffing - grijs	€ 0,46	€ 0,46	€ 0,51
Afvalstoffenheffing - groen	€ 0,26	€ 0,26	€ 0,26
Rioolrecht	€ 248	€ 291	€ 301

Lastendruk in vergelijking

Het Coelo brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Hierin is een groot aantal tarieven en vergelijkingen opgenomen. In de Atlas 2026 is opgenomen dat de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met eigen woning in Westerkwartier € 1.176 bedragen en in de provincie Groningen gemiddeld € 1.185. De woonlasten voor eenpersoonshuishoudens met eigen woning bedragen in Westerkwartier € 1.081 en in de provincie Groningen gemiddeld € 1.077.

Woonlasten 2024	Westerkwartier	Provincie Groningen	Nederland
Meerpersoonshuishouden met eigen woning	€ 1.176	€ 1.185	€ 1.095
Eenpersoonshuishouden met eigen woning	€ 1.081	€ 1.077	€ 1.000

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Westerkwartier kent geen kwijtschelding, maar wel een minimabeleid. Het gaat in dit kader om een tegemoetkoming in de kosten van de gemeentelijke belastingen.

Paragraaf H: Open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de transparantie van het openbaar bestuur te vergroten en de toegankelijkheid van overheidsinformatie te verbeteren. Op grond van deze wet hebben wij de verplichting om informatie actief openbaar te maken en verzoeken om informatie tijdig en zorgvuldig af te wikkelen. De invoering van de wet vindt landelijk gefaseerd plaats. Wij volgen deze verplichtingen en vergroten de bewustwording binnen onze gemeentelijke organisatie.

Woo-coördinator

Wij beschikken over een Woo-coördinator. Deze functie vloeit voort uit de wettelijke verplichtingen van de Woo en heeft als doel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij het verkrijgen van overheidsinformatie.

De coördinator helpt verzoekers bij het formuleren en verduidelijken van hun informatieverzoek. Daarnaast bewaakt deze de voortgang van de lopende verzoeken en draagt bij aan een uniforme en zorgvuldige afhandeling van de Woo-verzoeken.

Bewustwording en kennisontwikkeling

De uitvoering van de Woo vraagt niet alleen om goede processen, maar ook om voldoende kennis en bewustzijn binnen de organisatie. In 2027 zetten wij daarom verder in op het vergroten van de kennis van medewerkers over de Woo, openbaarmaking en informatiebeheer.

Hierbij besteden wij aandacht aan de verantwoordelijkheden van medewerkers bij het vastleggen, bewaren en delen van informatie. Ook wordt ingezet op het versterken van vaardigheden die nodig zijn voor een tijdige en zorgvuldige behandeling van Woo-verzoeken. Door middel van voorlichting, trainingen en interne ondersteuning vergroten wij het bewustzijn van het belang van een transparante overheid.

Actieve openbaarmaking

Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking. Dit houdt in dat gemeenten een aantal wettelijk vastgestelde informatiecategorieën uit eigen beweging openbaar moeten maken, zodat inwoners eenvoudiger toegang hebben tot overheidsinformatie.

In 2024 zijn wij gestart met het actief openbaar maken van de eerste informatie categorieën via de Woo-index en via woo.westerkwartier.nl. In lijn met de landelijke invoering worden de komende jaren aanvullende categorieën verplicht openbaar gemaakt. Wij hebben onlangs de software aangeschaft om dit te kunnen doen. Daarnaast bereiden wij onze organisatie hierop voor door werkprocessen, systemen en verantwoordelijkheden verder in te richten en waar mogelijk te automatiseren. Daarbij blijft een zorgvuldige afweging tussen openbaarheid en bescherming van persoonsgegevens van groot belang.

Paragraaf: Novatec

Sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente Westerkwartier

Koers Novatec

In 2022 is de visie van Novatec vastgesteld en is de ambitie uitgesproken om de uitstroom van de SW medewerkers die met pensioen gaan grotendeels op te vangen door de instroom van Nieuw Beschut, Cao aan de slag, medewerkers met een doelgroep registratie en trajectdeelnemers. Naar aanleiding van de structuurwijziging in 2025 is er een actualisatie van onze koers gedaan samen met de teams Intake en Re-integratie en Sociale Leefomgeving. Het doel is om de infrastructuur van Novatec (nog) meer in te zetten om een brede groep inwoners te ontwikkelen richting de arbeidsmarkt.

Hiermee draagt Novatec direct bij aan een snellere toeleiding van inwoners die een beroep doen op een uitkering onder de Participatiewet naar de arbeidsmarkt. Om dit te realiseren werken we intensief samen met het team Intake en Re-integratie en hebben we gezamenlijke doelen opgesteld.

Projecten Werk In Zicht (WIZ)

We werken intensief samen met onze arbeidsmarktregio WIZ en zetten inmiddels verschillende gesubsidieerde projecten van WIZ in. Al ruim 200 inwoners hebben de afgelopen 3 jaar deelgenomen aan de training Kansrijk Talent waarbij ze in 3 maanden inzicht krijgen in zichzelf en de kansen op de arbeidsmarkt. We zijn in 2026 gestart met de realisatie van een Talentperron op onze locatie Leeksterveld, hier kunnen inwoners kosteloos langskomen om zich te oriënteren op werk en opleiding. Begin 2027 verwachten we het ontwikkelcentrum te openen, een plek waar kwetsbare inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt terecht kunnen om weer eerste kleine stapjes richting activering te zetten. We werken in het ontwikkelcentrum intensief samen met maatschappelijke instanties om de inwoners in het ontwikkelcentrum te begeleiden.

In 2026 zijn we gestart met het project Waardewerk waarbij we 20 inwoners een dienstverband van 18 maanden kunnen bieden waarbij de loonkosten vanuit WIZ vergoed worden. Insteek is om eerst via het ontwikkelbedrijf Novatec aan de slag te gaan en d.m.v. stages en werkervaringsplekken bij werkgevers een dienstverband te krijgen.

Professionaliseren bedrijfsvoering

We werken aan de (door)ontwikkeling van Novatec om een toekomstbestendige sociale infrastructuur te bouwen en inwoners in staat te stellen hun talenten te benutten, met als doel weer aan het werk te komen en een eigen inkomen te verdienen. Het realiseren van deze ontwikkeling vraagt de komende jaren om meer gespecialiseerde en deskundige begeleiding.

Voor de optimalisatie van de bedrijfsvoering van Novatec zien we meer focus op het binnenhalen van nieuwe opdrachtgevers en meer diversiteit aan werksoorten. Er is meer diversiteit van werk nodig om de brede groep inwoners passend werk te kunnen bieden en de mogelijkheden te bieden voor leer – werk trajecten. De Coördinator Arbeidsontwikkeling zorgt ervoor dat ontwikkeling van onze medewerkers centraal staat en dat de focus op de methodiek en aanpak verbetert. Hierbij

wordt veel gebruik gemaakt van praktijkleren zodat onze medewerkers praktijkverklaringen behalen. In de afgelopen 3 jaar hebben al 50 medewerkers deelgenomen aan praktijkleren op verschillende niveaus.

Nieuwbouw Novatec Kringloop en Kwekerij

Per 15 september 2025 zijn we verhuisd naar ons nieuwe pand op het bedrijvenpark Leeksterveld.

De huidige huisvesting van de kringloopwinkel in Tolbert en de Kwekerij in Leek zijn niet toekomstbestendig. Wij werken hiervoor diverse scenario's uit. Onderdeel van de scenario's is een businesscase. In de loop van 2027 zal hierover besluitvorming plaatsvinden.

Begroting 2027 en meerjarig beeld 2028-2030

Begroting Novatec	Begroting		Meerjarenbegroting	
(bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Totaal opbrengsten	4.976	4.879	4.906	4.944
Totaal kostprijs opbrengsten	492	497	504	513
Totaal brutomarge	4.484	4.382	4.402	4.431
Totaal overige opbrengsten	389	389	389	389
Totaal bedrijfskosten	4.438	4.440	4.358	4.342
Bedrijfsresultaat	434	331	433	478
Subsidieresultaat Wsw	-100	-197	-238	-302
Subsidieresultaat nieuw beschut	-584	-619	-654	-690
Subsidieresultaat afspraakbanen	-1.135	-1.171	-1.208	-1.272
Totaal subsidieresultaat	-1.819	-1.987	-2.100	-2.264
Rijksbijdrage sociale infrastructuur	77	82	88	94
Totaal resultaat	-1.308	-1.574	-1.579	-1.692

De financiële gegevens van Novatec zijn integraal opgenomen in deze begroting. Ze raken meerdere taakvelden uit een drietal programma's van onze begroting. In onderstaande tabel is de verdeling naar taakvelden in de begroting weergegeven. Het eerste cijfer van het taakveld verwijst naar het programma uit de begroting.

Verdeling naar taakvelden (bedragen x € 1.000)	Bedrag
0.1 Bestuur	-12
0.4 Overhead	- 1.023
0.5 Treasury	-180
0.7 IU Sociaal domein (bate)	8.856
6.4 Sociale werkvoorziening	- 5.584
6.5 Arbeidsparticipatie	- 3.365
Totaal	- 1.308

Investeringsoverzicht

Voor 2027 zijn de volgende investeringen in de begroting opgenomen:

Omschrijving investering	Jaar van aanschaf			
(bedragen in €)	2027	2028	2029	2030
Kwekerij: compact trekker (vervanging)	25.000	0		
Totaal voorgenomen investeringen	25.000	0	0	0

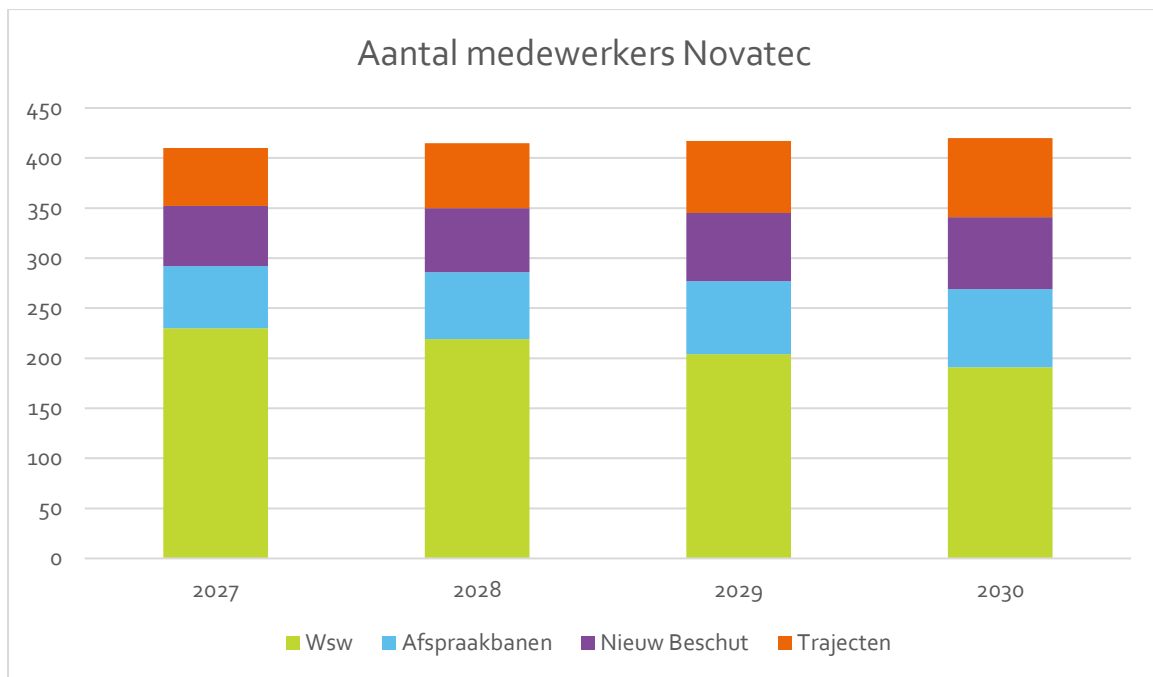
Conform regelgeving van de gemeente Westerkwartier worden investeringen tot € 25.000 niet geactiveerd. Deze kosten komen dus niet tot uitdrukking bij de post afschrijvingen. De raad stelt bij de begroting alleen de voorgestelde investeringen van de jaarschijf 2027 vast.

SW

Ontwikkeling aantal medewerkers WSW en cao Aan de Slag

Het draait om de mens bij sociaal ontwikkelbedrijf Novatec. In deze paragraaf informatie over de te verwachten ontwikkeling in de verschillende groepen, waarbij we onderscheid maken in de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) en cao Aan de Slag (Nieuw beschut en Afspraakbanen). Sinds 2015 worden er geen nieuwe medewerkers opgenomen onder de Wsw, het aantal medewerkers daalt door natuurlijk verloop. De instroom van medewerkers vallende onder cao Aan de Slag stijgt. Door andere financieringsmodellen brengt deze verandering ook financiële consequenties met zich mee. Met onze strategie spelen we daarop in.

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van aantal medewerkers in Wsw, cao Aan de Slag (Afspraakbanen en Nieuw Beschut) en Trajecten over de jaren 2027 tot en met 2030 aangegeven. Ons uitgangspunt is hierbij om het totaal aantal op ongeveer 400 personen te houden.

Financiële begroting

Programma's Lasten	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Lasten per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	7.615	6.275	6.328	6.328	6.168	6.168
1. Veiligheid	6.130	6.280	7.561	7.561	7.557	7.557
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	11.498	12.612	13.224	15.330	14.633	14.927
3. Economie	704	935	1.128	1.128	1.027	1.027
4. Onderwijs	7.571	7.962	8.703	7.676	9.691	9.021
5. Sport, cultuur en recreatie	19.854	22.356	20.298	21.232	21.504	21.702
6. Sociaal domein	121.604	121.344	117.305	112.192	109.078	109.033
7. Volksgezondheid en milieu	24.890	29.827	28.764	25.764	25.867	25.966
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.610	11.394	8.015	8.160	8.401	8.428
Totaal lasten programma's	206.476	218.985	211.327	205.372	203.926	203.827
Algemene dekkingsmiddelen	1.886	493	4.082	1.552	1.869	2.207
Overhead	32.422	33.763	34.742	35.041	33.247	34.384
Vennootschapsbelasting	-38	50	50	50	50	50
Onvoorzien	-	1	1	1	1	1
Totaal lasten voor mutatie reserves	240.746	253.292	250.202	242.016	239.093	240.468
Toevoegingen reserves per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-	-
1. Veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	265	-	-	-	-	-
3. Economie	-	-	-	-	-	-
4. Onderwijs	57	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	1.332	86	-	-	-	-
6. Sociaal domein	3.098	31	-	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	754	-	-	-	-	-
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.816	1.989	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	7.359	1.000	-	-	-	-
Overhead	566	1.174	350	350	350	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten na mutatie reserves	257.993	257.572	250.552	242.366	239.443	240.468
Totaal (begrotings)resultaat	3.806	-3.214	-784	-5.138	-4.407	-5.666

Programma's Baten	Rekening	Begr. 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
Baten per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	1.415	1.372	1.372	1.372	972	972
1. Veiligheid	64	41	41	41	41	41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	596	234	265	265	265	265
3. Economie	43	43	43	43	43	43
4. Onderwijs	994	841	816	816	816	816
5. Sport, cultuur en recreatie	2.399	1.853	1.853	1.853	1.853	1.853
6. Sociaal domein	41.360	40.729	36.633	37.146	37.248	37.315
7. Volksgezondheid en milieu	22.753	25.164	23.851	23.097	23.143	23.307
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.256	2.679	1.899	1.896	1.894	1.892
Totaal baten programma's	73.881	72.955	66.771	66.528	66.274	66.503
Algemene dekkingsmiddelen	167.354	167.198	173.557	167.468	165.234	167.236
Overhead	1.210	509	358	356	356	356
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten voor mutatie reserves	242.445	240.663	240.687	234.352	231.864	234.095
Onttrekkingen reserves per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-	-
1. Veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	237	423	110	937	110	110
3. Economie	-	100	100	100	-	-
4. Onderwijs	52	109	1.455	52	2.145	52
5. Sport, cultuur en recreatie	1.759	1.267	119	159	119	119
6. Sociaal domein	2.842	1.362	266	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	888	971	7	7	7	7
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.586	2.157	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	11.124	6.006	5.323	-	-	-
Overhead	865	1.300	1.700	1.621	791	419
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Totaal baten na mutatie reserves	261.799	254.358	249.767	237.228	235.036	234.803

De specificatie begroting 2027 per taakveld is als volgt:

Taakveld	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	4.233	-	-4.233
0.2	Burgerzaken	2.095	1.372	-723
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4.050	181	-3.869
0.4	Overhead	34.742	358	-34.384
0.5	Treasury	-446	279	725
0.61	OZB woningen	387	11.282	10.895
0.62	OZB niet-woningen	92	6.803	6.711
0.64	Belastingen overig	65	65	0
0.7	Alg uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	12	154.368	154.356
0.8	Overige baten en lasten	-77	580	657
0.9	Vpb	50	-	-50
0.10	Mutaties reserves	350	9.080	8.730
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		784	784
Taakveld 0		45.553	185.152	139.599
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5.261	23	-5.238
1.2	Openbare orde en veiligheid	2.301	18	-2.283
Taakveld 1		7.562	41	-7.521
2.1	Verkeer en vervoer	11.070	229	-10.841
2.2	Parkeren	385	7	-378
2.3	Recreatieve havens	297	21	-276
2.4	Economische havens en waterwegen	1.451	-	-1.451
2.5	Openbaar vervoer	20	7	-13
Taakveld 2		13.224	265	-12.959
3.1	Economische ontwikkeling	897	10	-887
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-		0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	232	33	-199
3.4	Economische promotie	-		0
Taakveld 3		1.128	43	-1.086
4.1	Openbaar basisonderwijs	257		-257
4.2	Onderwijshuisvesting	5.425	106	-5.319

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.020	710	-2.310
Taakveld 4		8.703	816	-7.886
5.1	Sportbeleid en activering	202	-	-202
5.2	Sportaccommodaties	6.650	1.225	-5.425
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.092	270	-822
5.4	Musea	325	57	-268
5.5	Cultureel erfgoed	494	47	-447
5.6	Media	1.660	30	-1.630
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.874	223	-9.651
Taakveld 5		20.298	1.853	-18.445
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	17.099	7.767	-9.332
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	3.912	178	-3.734
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.892	-	-1.892
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.188	-	-1.188
6.3	Inkomensregelingen	23.073	18.992	-4.081
6.4	Begeleide participatie	10.137	4.077	-6.060
6.5	Arbeidsparticipatie	8.440	2.307	-6.133
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	3.741	184	-3.557
6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)	7.494	313	-7.181
6.712	Begeleiding (WMO)	4.087		-4.087
6.713	Dagbesteding (WMO)	1.800		-1.800
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)			0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	2.720		-2.720
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	18.188		-18.188
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk			0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	321		-321
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	6.237		-6.237
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	170		-170
6.791	PGB WMO	1.162		-1.162
6.792	PGB Jeugd	751		-751
6.811	Beschermd wonen (WMO)	2.815	2.815	0
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	1.103	-	-1.103
6.821	Jeugdbescherming	728	-	-728
6.822	Jeugdreclassering	149	-	-149
6.91	Coördinatie en beleid WMO	30	-	-30

6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	67	-	-67
Taakveld 6		117.305	36.633	-80.671
7.1	Volksgezondheid	3.574	21	-3.553
7.2	Riolering	6.334	8.869	2.535
7.3	Afval	11.030	13.252	2.222
7.4	Milieubeheer	6.713	1.094	-5.619
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.114	615	-499
Taakveld 7		28.764	23.851	-4.914
8.1	Ruimtelijke en leefomgeving	2.957	2	-2.955
8.2	Grondexploitatie	202	-	-202
8.3	Wonen en bouwen	4.856	1.897	-2.959
Taakveld 8		8.015	1.899	-6.116
Totaal		250.552	250.552	0

Incidentele baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Begroting	Meerjarenraming			
Programma	(bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030	
0	Bestuur en organisatie					
	Reisdocumentenpiek burgerzaken	160	160			
1	Veiligheid					
2	Verkeer en vervoer					
	Bijdrage fietstunnel A7 fietsroute Leek-Zuidhorn		826			
	Overige mutaties	42	42	42	42	
3	Economie					
	Bedrijventerrein Industriepark Zuid - plankosten	100	100			
4	Onderwijs					
	Campus Rodenburg	1.403				
	RSG De Borgen - boekwaarde			2.093		
5	Sport, cultuur en recreatie					
	Overige mutaties	6	40			
6	Sociaal Domein					
	Tijdelijke uitbreiding formatie consultants inburgering	225				
	Begeleiding aanbesteding sociaal domein	90				
	Noodopvang Oekraïne Midwolde	1.569	1.569	1.569	1.569	
	Noodopvang Oekraïne Marum	1.892	1.892	1.892	1.892	
	Noodopvang Oekraïne Sebaldeburen	638	638	638	638	
	Noodopvang Oekraïne Zuidhorn	2.069	2.069	2.069	2.069	
	Noodopvang Oekraïne	462	462	462	462	
	SPUK Wet inburgering	500	500	500	500	
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Toukomst - kansen voor kinderen	87				
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Kansrijke generatie	69				
	Nationaal Programma Groningen (NPG) TvT Middag Humsterland	50				
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Vitaal Groningen Light	85				
	Verbeterplan Veilig Thuis Groningen	257				
	Leefgeld en eigen bijdrage Oekraïners	500	500	500	500	
	Transformatieopgave beschermd wonen	63				
	Overige mutaties	56	25			
7	Volksgezondheid en milieu					
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening					
	Omgevingswet - inzet tbv trainee RO	-53				
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
	Campus Rodenburg	2.607				
	Overige mutaties	30	1	1	1	
0.4	Overhead					

Stelpost ontwikkelingen Nij Begun	600	600		
Tijdelijke huisvesting Noorderlicht (eenm lasten ingebruikname)	80			
Tijdelijke huisvesting Noorderlicht (tijdelijke exploitatielasten)	108	106	105	103
Bedrijventerrein Industriepark Zuid - salarissen	200	200		
Toezicht en handhaving houtsingelhoofdstructuur	81			
Doorontwikkeling organisatie	500	500		
Personele inzet programma huisvesting	128	128	128	128
Projectmanager sociaal	133			
Reserve programma huisvesting	350	350	350	
Overige mutaties	31	31		
Totaal incidentele lasten	15.118	10.740	10.349	7.904

Baten	Omschrijving	Begroting	Meerjarenraming		
Programma	(bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
0	Bestuur en organisatie				
	Reisdocumentenpiek burgerzaken	400	400		
1	Veiligheid				
2	Verkeer en vervoer				
	Reserve cofinanciering projecten		826		
	Overige mutaties reserves	42	42	42	42
3	Economie				
	Algemene reserve (herstructurering Industriepark Zuid)	100	100		
4	Onderwijs				
	Algemene reserve (campus Rodenburg)	1.403		2.093	
5	Sport, cultuur en recreatie				
	Overige mutaties reserves	22	62	22	22
6	Sociaal Domein				
	Noodopvang Oekraïne	6.585	6.585	6.585	6.585
	SPUK Wet inburgering	500	500	500	500
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Toukomst - kansen voor kinderen	87			
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Kansrijke generatie	69			
	Nationaal Programma Groningen (NPG) TvT Middag Humsterland	50			
	Nationaal Programma Groningen (NPG) Vitaal Groningen Light	85			
	Leefgeld en eigen bijdrage Oekraïners	558	558	558	558
	Lokale investeringen beschermd wonen	63			
	Reserve vluchtelingen	225			
	Overige mutaties reserves	41			
	Overige mutaties		25		
7	Volksgezondheid en milieu				

8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening				
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
	Algemene reserve (campus Rodenburg)	2.607			
0.4	Overhead				
	Algemene reserve (herstructurering Industriepark Zuid)	200	200		
	Algemene reserve - (aanzuivering tekort reserve progr huisvesting)	350	350	350	
	Reserve programma huisvesting (tijdelijke huisvesting Noorderlicht, eenmalige lasten ingebruikname)	80			
	Reserve programma huisvesting (tijdelijke huisvesting Noorderlicht, tijdelijke exploitatielasten)	108	106	105	103
	Reserve programma huisvesting (P-begroting 2027 ev)	128	128	128	128
	Reserve Nij Begun	600	600		
	Overige mutaties reserves	31	31		
	Totaal incidentele baten	14.333	10.513	10.382	7.938

	2027	2028	2029	2030
Saldo incidentele baten en lasten	-784	-227	34	34

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000 (- = nadeel))	2027	2028	2029	2030
Geraamde lasten	-250.201.573	-	-239.093.153	-
		242.016.005		240.468.256
Geraamde baten	240.686.966	234.352.283	231.864.317	234.095.086
(Geraamd totaal) Saldo baten en lasten (begrotingssaldo voor bestemming)	-9.514.607	-7.663.722	-7.228.836	-6.373.170
Beoogde toevoegingen aan reserves	350.000	350.000	350.000	0
Beoogde onttrekkingen aan reserves	9.080.232	2.875.601	3.172.003	707.480
Begrotingssaldo na bestemming (geraamd resultaat)	-784.375	-5.138.121	-4.406.833	-5.665.690
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	-15.117.831	-10.739.870	-10.348.820	-7.904.320
Waarvan incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves	14.333.456	10.513.370	10.382.320	7.937.820
Saldo incidentele baten en lasten	-784.375	-226.500	33.500	33.500
Structureel begrotingssaldo (geraamd structureel resultaat)	0	-4.911.621	-4.440.333	-5.699.190

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Toevoegingen reserves				
n.v.t.	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves				
Algemene reserve	2.716			
Reserve Natuurpark (Kommerzijl)	18	18	18	18
Reserve IKC Marum	20	20	20	20
Reserve afschrijving diverse investeringen	389	392	394	374
Totaal onttrekkingen	3.143	430	432	412

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen	5.587	2.096	2.390	295
Structurele toevoegingen en onttrekkingen	3.143	430	432	412
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	8.730	2.526	2.822	707

Prognose meerjarenbalans

Meerjarenbalans	Realisatie		Meerjarenraming		
(bedragen x € 1.000)	2025	2027	2028	2029	2030
Activa					
<u>Vaste activa:</u>					
Immateriële vaste activa	8.264	12.602	12.119	11.635	11.152
Materiële vaste activa	210.288	195.343	195.634	203.667	214.677
Financiële vaste activa	10.912	10.881	10.843	10.806	10.768
Totaal vaste activa	229.464	218.826	218.596	226.108	236.597
<u>Vlottende activa:</u>					
Onderhanden werk	1.502	-2.075	971	-312	-3885
Uitzettingen met looptijd < 1 jr.	25.076	19.665	19.612	19.600	19.568
Liquide middelen	2.566	2.331	2.331	2.331	2.331
Overlopende activa	9.528	9.520	9.520	9.520	9.520
Totaal vlottende activa	38.672	29.441	32.434	31.139	27.534
Totaal activa	268.136	248.267	251.030	257.247	264.131
Passiva					
<u>Vaste passiva:</u>					
Eigen vermogen	68.717	49.788	43.808	41.718	39.751
Voorzieningen	13.179	13.628	13.853	14.078	14.303
Langlopende leningen	113.880	142.851	151.369	159.451	168.077
Totaal vaste passiva	195.776	206.267	209.030	215.247	222.131
<u>Vlottende passiva:</u>					
Netto vlottende schuld < 1 jr.	31.920	15.100	15.100	15.100	15.100
Overlopende passiva	40.441	26.900	26.900	26.900	26.900
-Totaal vlottende passiva	72.361	42.000	42.000	42.000	42.000
Totaal passiva	268.137	248.267	251.030	257.247	264.131

Bijlagen

Overzicht Reserves en Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Stand 1- 1-2026	result 2025		overig		Stand 31-12- 2026	Bij	Af	Stand 31-12- 2027	Bij	Af	Stand 31-12- 2028	Bij	Af	Stand 31-12- 2029	Bij	Af	Stand 31-12- 2030
		Bij	Af	Bij	Af													
Algemene reserve	38.112	1.000						7.376			690			2.443				
Rekeningresultaat 2025	3.806		3.806		3.550													
Totaal algemene reserve	41.918	1.000	3.806	0	3.550	35.562	0	7.376	28.186	0	690	27.496	0	2.443	25.053	0	0	25.053
Reserve grondexploitatie	4.529	1.389		600		6.518			6.518			6.518			6.518			6.518
Reserve MFC Oostwold De Gaveborg	83					83			83			83			83			83
Reserve herinrichting vml zandput	425				64	361		64	297		64	233		64	169		64	105
Reserve Integraal Kindcentrum Marum	1.196				20	1.176		20	1.156		20	1.136		20	1.116		20	1.096
Reserve afboeking boekwaarde scholen	586					586			586			586			586			586
Reserve Natuurpark (Kommerzijl)	295				18	277		18	259		18	241		18	223		18	205
Reserve overheveling niet uitgegeven budgetten	3.856			117	3.948	25			25			25			25			25
Reserve verduurzamingsmaatregelen	69		37		117	-85			-85			-85			-85			-85
Reserve sociaal domein	8					8			8			8			8			8
Reserve groot onderhoud gebouwen	342		59			283			283			283			283			283
Reserve afschrijving diverse investeringen	6.591				387	6.204		389	5.815		392	5.423		394	5.029		374	4.655

Reserve programma huisvesting	605				569	36	350	347	39	350	266	123	350	233	240	232	8
Reserve beheerskosten TOZO	245				55	190		41	149			149			149		149
Reserve Museum Wierdenland	313					313			313			313			313		313
Reserve cofinanciering projecten	2.669				425	2.244			2.244		826	1.418			1.418		1.418
Reserve vluchtelingen	4.788				470	4.318		225	4.093			4.093			4.093		4.093
Reserve versterking musea	200		80		90	30			30			30			30		30
Reserve Nij Begun	0	1.174				1.174		600	574		600	-26			-26		-26
Totaal bestemmingsreserves	26.800	2.563	176	717	6.163	23.741	350	1.704	22.387	350	2.186	20.551	350	729	20.172	0 708	19.464
Totaal reserves	68.718	3.563	3.982	717	9.713	59.303	350	9.080	50.573	350	2.876	48.047	350	3.172	45.225	0 708	44.517
Stand 1 januari 2026		38.112															
Rekeningresultaat 2025		3.806															
Bestemming resultaat 2025	1.000																
Storting 2026		1.000															
Inzet rekeningsaldo 2025 tbv bestemming resultaat	-3.806																
Herstructurering Industriepark Zuid	-300																
Realisatie dorpshuis Humsterland Oldehove	-1.050																
Inzet (incidenteel) surplus algemene reserve	-2.200																
Onttrekking 2026		-7.356															
Stand 31 december 2026		35.562															
Herstructurering Industriepark Zuid	-300																

Campus Rodenburg	-4.010	
Aanzuivering reserve progr huisv	-350	
Aanzuivering neg structr begrotingsaldo	-2.716	
Ottrekking 2027		-7.376
Stand 31 december 2027		28.186
Herstructurering Industriepark Zuid	-300	
Campus Rodenburg	-40	
Aanzuivering reserve progr huisv	-350	
Ottrekking 2028		-690
Stand 31 december 2028		27.496
Campus Rodenburg	-2.093	
Aanzuivering reserve progr huisv	-350	
Ottrekking 2029		-2.443
Stand 31 december 2029		25.053
Stand 31 december 2030		25.053

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1- 2026	Bij	Af	Stand 31- 12-2026	Bij	Af	Stand 31-12- 2027	Bij	Af	Stand 31-12- 2028	Bij	Af	Stand 31-12- 2029	Bij	Af	Stand 31-12- 2030
Voorzieningen algemeen																
Voorziening pensioen wethouders	8.660	225		8.885	225		9.110	225		9.335	225		9.560	225		9.785
Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)	762			762			762			762			762			762
Verlofsparen	3.419			3.419			3.419			3.419			3.419			3.419
Voorziening egalisatie riolering	0			0			0			0			0			0
Voorziening egalisatie afvalstoffen	337			337			337			337			337			337
Totaal voorzieningen algemeen	13.178	225	0	13.403	225	0	13.628	225	0	13.853	225	0	14.078	225	0	14.303
Voorzieningen grondexploitaties																
Oostergast	0			0			0			0			0			0
Tussen de Gasten	1.148			1.148			1.148			1.148			1.148			1.148
Leeksterveld	0			0			0			0			0			0
Oostwold	0			0			0			0			0			0
Zevenhuizen	664			664			664			664			664			664
Centrumplan	0			0			0			0			0			0
Invulplan Nuis	0			0			0			0			0			0
Oostindie	1.701			1.701			1.701			1.701			1.701			1.701
Klieflocatie Ezinge	46			46			46			46			46			46
Oostindie Zuid	0			0			0			0			0			0
De Bron/bibliotheek Marum	342			342			342			342			342			342
Delta/bosplantsoen Zevenhuizen	0			0			0			0			0			0
Kroonfeld Oldekerk	16			16			16			16			16			16

Totaal voorzieningen grondexploitaties	3.917	0	0	3.917	0	0	3.917	0	0	3.917	0	0	3.917	0	0	3.917
Voorzieningen debiteuren																
Voorziening belastingdebiteuren	135	12		147	12		159	12		171	12		183	12		195
Voorziening debiteuren soza	473			473			473			473			473			473
Voorziening debiteuren algemeen	159	20		179	20		199	20		219	20		239	20		259
Voorziening dub deb Novatec	5			5			5			5			5			5
Totaal voorzieningen debiteuren	772	32	0	804	32	0	836	32	0	868	32	0	900	32	0	932
Voorzieningen leningen deelnemingen																
Voorziening deelname verkoop Vennootschap BV	0			0			0			0			0			0
Totaal voorzieningen leningen deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen verstrekte leningen																
Voorziening dubieuze debiteur verstrekte lening	125			125			125			125			125			125
Voorziening bbz leningen	100			100			100			100			100			100
Totaal voorzieningen verstrekte leningen	225	0	0	225	0	0	225	0	0	225	0	0	225	0	0	225
Totaal voorzieningen	18.092	257	0	18.349	257	0	18.606	257	0	18.863	257	0	19.120	257	0	19.377

Beleidsindicatoren

Bij Ministeriële regeling zijn indicatoren vastgesteld. Het merendeel van deze verplichte set indicatoren wordt beschikbaar gesteld via de website waarstaatjegemeente.nl. De eerste vijf indicatoren worden door de gemeenten zelf aangeleverd. De zogenoemde 'datapartners' (zie Bron) leveren de gegevens voor waarstaatjegemeente.nl aan. De meest actuele gegevens worden opgenomen, maar niet alle informatie komt gelijktijdig en even snel beschikbaar. Ook komt niet alle informatie met dezelfde frequentie beschikbaar (niet alle onderzoeken/monitors worden bijvoorbeeld jaarlijks uitgevoerd). Dit is de reden dat er bij sommige indicatoren nog verouderde informatie staat.

Programma	Indicator		Bron	2021	2022	2023	2024	2025	2026
o. Bestuur en ondersteuning	Formatie (formatieplan 1-7-2025)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,77	7,74	8,37	8,71	8,85	9,07
o. Bestuur en ondersteuning	Bezetting (werkelijke bezetting 31-12-2025)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,25	7,20	8,35	8,20	8,59	
o. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	723	750	823	904	961	
o. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	13	16	19	20	13	
o. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	12	10	10	12	12	
1. Veiligheid	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,8	0,8	0,6	0,7	0,5	
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	2	2	1,8	1,8	2	
1. Veiligheid	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,3	0,5	1,4	0,5	0,5	
1. Veiligheid	Vernieling en beschadiging (openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,5	4,3	3,5	3,5	3,5	
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	Stichting Halt	7	5	4	7	10	
3. Economie	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	164	172	178	185		
3. Economie	Functiemenging	%	LISA	47	48	48	48		
4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	DUO/Ingrado	1,4	2	1,6	1,9		
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	0,9	3,1	5,2	4,1		

4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	12	16	11	13		
5. Sport en recreatie	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor		52,6		48,2		
6. Sociaal domein	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	620	642	648	646		
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS	72	73	74	75	75	
6. Sociaal domein	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	CBS	207	173	158	152	160	
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64 jaar	CBS	89	96	125	136	177	
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor rechter	%	CBS	1	1	1			
6. Sociaal domein	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	CBS	680	680	690	720	720	
6. Sociaal domein	% Kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS	4	3	3	3		
6. Sociaal domein	% Werkloze jongeren	%	CBS	2	2	2	2		
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	14	14	15	15	14	
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS	0,2	0,2	0,3	0,4	0,3	
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7	
7. Gezondheid en milieu	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS	112	107	107	111		
7. Gezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	21	23	27	33		
8. Vhrosv	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO	806	907	933	953	1026	1081

8. Vhrosv	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO	881	1001	1027	1042	1118	1176
8. Vhrosv	WOZ-waarde woningen	dzd euro	CBS	238	261	304	301	330	370
8. Vhrosv	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF	10,6	7,7	5,4	7,1		
8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	80,2	80,7	80,5	81,0	82,0	82,8

Investeringsoverzicht

Nieuwe investeringen 2027-2030

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Kostenplaats	E/M nut	Afschr. termijn	2027	2028	2029	2030
Tractiemiddelen 2027	0.4	Traktie	E	10	987			
Tractiemiddelen 2028	0.4	Traktie	E	10		1.507		
Tractiemiddelen 2029	0.4	Traktie	E	10			618	
Tractiemiddelen 2030	0.4	Traktie	E	10				311
Nieuwe werkplek devices 2027	0.4	Automatisering	E	5	1.090			
Firewall 2027	0.4	Automatisering	E	5	150			
Backbone switches datacenter 2029	0.4	Automatisering	E	5			75	
Vervanging storage cluster 2029	0.4	Automatisering	E	5			150	
Vervanging Teams rooms hybride vergaderopstellingen 2029	0.4	Automatisering	E	5			150	
Reconstructies wegen 2027	2.1	Wegen	M	50	1.071			
Vervanging deklagen 2027	2.1	Wegen	M	20	1.052			
Bruggen 2027	2.1	Bruggen	M	40	370			
Reconstructies wegen 2028	2.1	Wegen	M	50		1.071		
Vervanging deklagen 2028	2.1	Wegen	M	20		1.052		
Bruggen 2028	2.1	Bruggen	M	40		370		
Fietssuggestiestroken Enumatil 2027	2.1	Wegen	M	20	165			
Mentaweg te Feerwerd 2027	2.1	Wegen	M	20	69			
Reconstructies wegen 2029	2.1	Wegen	M	50			1.071	
Vervanging deklagen 2029	2.1	Wegen	M	20			1.052	
Bruggen 2029	2.1	Bruggen	M	40			370	
Mensumaweg fietsstroken en kruispunten	2.1	Wegen	M	50	492			
Opende kruispunt Hoflaan / Opendeweg	2.1	Wegen	M	50	4			
Verbeteren Shared Space inri Rijksweg Zuid-/Noordhorn	2.1	Wegen	M	50	6			
Fietsoversteken Lindensteinlaan verbeteren	2.1	Wegen	M	50	33			

Jonkersvaart verbreden fietspad	2.1	Wegen	M	50	140			
Veilige schoolzones, Remmelt Booy	2.1	Wegen	M	50	5			
Reconstructies wegen 2030	2.1	Wegen	M	50				1.071
Vervanging deklagen 2030	2.1	Wegen	M	20				1.052
Bruggen 2030	2.1	Bruggen	M	40				370
Doorfietsroute Leek-Zuidhorn	2.1	Verkeer en vervoer	M	40	875			
Watertakenplan 2027	7.2	Watertakenplan	E heffing	50	4.035			
Watertakenplan 2028	7.2	Watertakenplan	E heffing	50		4.035		
Watertakenplan 2029	7.2	Watertakenplan	E heffing	50			4.035	
Watertakenplan 2030	7.2	Watertakenplan	E heffing	50				4.035
Ondergrondse afvalcontainers 2027	7.3	Afval	E heffing	20	60			
Ondergrondse afvalcontainers 2028	7.3	Afval	E heffing			260		
Totaal Westerkwartier					10.602	8.295	7.521	6.839
Investerings met een economisch nut			E		6.322	5.802	5.028	4.346
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut			M		4.281	2.493	2.493	2.493
Totaal investeringen					10.602	8.295	7.521	6.839

Lopende investeringen (deze zijn al eerder vastgesteld door de raad maar nog niet afgesloten)

Objectnummer	Omschrijving	Oorspronkelijk krediet (x € 1.000)
7003086	Vorbereidingskrediet Hoofdstraat 101-1 Midwolde	200
7003089	Strat grondaankoop Oostergast 19 Zh 2026	269
7004229	Nieuwe werkplek-devices 2022	1.226
7004232	Gebouwenbeheersysteem 2022	35
7004233	Werf grootegast uitbouw/verduurzamen 2023	1.514
7004234	Werf Noordhorn uitbouw/verduurzamen 2024	1.382
7004235	Novatec kwekerij nieuwbouw 2023	623
7004236	Novatec kringloopwinkel verduurzamen (17 jr)	74
7004237	Kruisweg 42 Marum gasloos/energieneutraal (33 jr)	597
7004238	Aanpassen werfgebouw Kietvitsweg 20 Grijpskerk gasloos en energieneutraal (33 jr)	413
7004239	Nieuwbouw kantoor (33 jr)	27.905
7004247	Herinrichting opslagterrein Hoendiep Oostzijde 24	458
7004248	Herinrichting opslagterrein Noorderringweg 2024	438
7004250	Tractiemiddelen 2025	778
7004251	Tractiemiddelen 2026	3.373
7004253	Vervanging wifi omgeving Zuidhorn 2024	100
7004260	Beveiliging Microsoft Defender 2025	25
7004261	Vervanging ESXHotst 2026	250
7004262	Extrene Firewall 2026	100
7004270	Nieuwbouw energieneutraal gebouw 2022	12.241
7004271	Nieuwbouw energieneutraal installatie 2022	3.169
7004272	Aankp/inrichting 525m2 Het Noorderlicht	1.505
7005075	Lening Bioforte 2025	67
7210038	Verkeersvisie uitvoering 2021	259
7210250	Reconstructie Rijksstraatweg 2016 en 2018	1.160
7210312	Fietspad Leek-Groningen	1.916

7210315	Herinrichting doorgaande route Aduard 2020	1.030
7210324	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2022	40
7210326	Verb netwerk wandel- en fietspaden 2022	300
7210331	Fietsoversteek Oldebertweg Tolbert 2024	200
7210332	Verkeersveilige schoolomgeving Het Veenpluis 2022	75
7210334	Openbare Verlichting 2023	450
7210335	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2023	600
7210339	Bruggen (kwaliteitsvisie openbare ruimte) 2024	370
7210340	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2025	1.052
7210341	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2025	370
7210345	Wegen reconstructies 2025	1.071
7210347	Verkeersveilige schoolomgevingen 2024	486
7210348	Wegen reconstructies 2026	4.071
7210349	Vervanging deklagen 2026	1.292
7210350	Bruggen 2026	1.250
7210359	Aanpassing snelheid kom Ezinge 2024	143
7210361	Uitv Centrumvisie verharding/groen 2025	1.950
7210362	Infrastructuur Lauwerscollege 2025	891
7210363	Verkeersmaatregelen Lauwerscollege 2025	150
7210364	Reconstructie Mokkenburg & Heereburen 2025	450
7210370	Vervanging duikers 2026	150
7210371	Straatmeubilair 2026	100
7210372	Openbare Verlichting 2026	200
7250013	Haltevoorzieningen openbaar vervoer 2024	35
7310005	Voorber kred circ bedrijventerrein 2026	1.040
7420293	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2022	5.000
7420297	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2023	10.000
7420299	Aanpassing het Nautilus Zuidhorn 2024	127
7420300	Nieuwbouw Lauwerscollege 24/25	11.300
7420301	Inr buitenterrein Lauwerscollege 2025	150
7420302	Nutsvoorziening Lauwerscollege Grijpskerk 2025	46
7420303	Vorbereiding Christal Grootegast 2025	250
7420304	Nieuwbouw Christal Grootegast 2026	2.610

7420305	Voorbereiding campus Rodenburg	800
7420306	Uitvoering campus Rodenburg	145
7520294	Topsportal bowl verv brandmeldinstallatie 2023	131
7520296	Sporthal de Holten verv brandmeldinstallatie 2025	74
7520297	Gymzaal Oldenoert verv dakbedekking 2025	60
7520298	Topsportal bowling vervanging heteluchtheater 2026	72
7520299	Topsportal bowling vervanging boiler 2026	42
7520300	Sporthal de Leegens PV panelen 2024	85
7520311	Zwembad de Wotterwille - chlooropslag en verwerking	65
7520314	Zwembad de Wotterwille - waterglijbaan 2024	78
7520316	Sporthal Oosterweg 2025	30
7520317	Topsportal PV installaties 2025	242
7520319	Sporthal Oldenoert PV installaties 2025	30
7520320	Sporthal de Holten OV installaties 2025	61
7520323	Club- en kleedkameraccommodatie VV Ezinge 2025	1.280
7520324	Nieuw sportveld VV Grijpskerk 2024	554
7520325	Verplaatsen basketbalveld Grijpskerk 2025	40
7520326	Hockeyveld MHCW vervanging toplaag 2025	320
7520327	Renovatie trainingvelden MHCW 2025	186
7520328	Onderlaag kunstgrasveld Sportpark Zevenhuizen	180
7520329	Bovenlaag kunstgrasveld Sportpark Zevenhuizen	590
7520330	Natuurgrasvelden Sportpark Zevenhuizen	450
7520331	Infrastructurale zaken Sportpark Zevenhuizen	200
7520332	Vervangen afdekdeken zwembad Nienoord 2026	105
7520333	MHCW infrastructurale werken 2026	86
7520334	Investeringssubsidie sportcentrum Eekeburen 2026	2.047
7520335	Sporthal de Leegens vervangen meterkast 2026	28
7530005	Deelname Biblionet in campus Waezen 2022	1.000
7530006	Deelname Kunstkwartier in campus Borgen 2022	100
7530009	Deelname Biblionet in campus Waezenburglaan	1.500
7530010	Deelname Kunstkwartier in campus RSG de Borgen	120
7540006	Museum Wierdenland	27
7540007	Museum Wierdenland, verduurzaming	120

7550050	Borg Nienoord verv brandmeldinstall 2022	53
7550051	Termaten- en tuinhel vervangen brandmeldinstallatie	32
7550052	Toegangspoort borg Nienoord	50
7610029	Maatschappelijke Plint 2021	542
7610032	MFA Gaveborg vervangen warmtepomp 2025	40
7720243	Watertakenplan 2025	3.525
7720244	Watertakenplan 2026	4.175
7730024	Ondergrondse Afvalcontainers 2026	180
7730027	Glascontainers 2026	180
7740004	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie	365
7740005	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2024	0
7740006	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2025	0
7810010	Voorber kred gebiedsvisie ontw Lindensteinlaan	327
7830029	Herstruct en uitbr woonwagen Opende 2022	1.326
7830031	Strategische grondverwerving 2024-2028	1.000
7830032	Grondverwerving Oostergast-Oost	800
7830033	Grondverwerving Tolbertervaart Noord	4.700
		135.467

Algemene uitkering meerjarig

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2027	2028	2029	2030
1g-2 OZB-waarde niet-woningen eigenaren	-3.505.784	-3.563.787	-3.622.767	-3.688.986
1h-2 OZB-waarde niet-woningen gebruikers	-2.262.579	-2.300.013	-2.338.078	-2.380.815
1a OZB-waarde woningen eigenaren	-7.330.523	-7.431.591	-7.534.084	-7.648.844
Subtotaal	-13.098.886	-13.295.390	-13.494.929	-13.718.645

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2027	2028	2029	2030
8a-3 Bijstandsontvangers	4.116.415	4.165.494	4.232.881	4.327.967
2 Inwoners	24.752.535	24.704.764	24.801.972	24.903.328
7c-5 Huishoudens met een laag inkomen met drempel	21.412.747	19.408.557	19.222.518	19.459.373
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	991.555	988.013	1.037.731	1.059.529
3c Eenpersoonshuishoudens	1.503.737	1.486.360	1.284.211	1.315.317
8b Loonkostensubsidie	921.399	979.044	1.039.941	1.100.744
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar	7.566.356	6.912.592	6.896.411	6.888.721
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	580.515	632.000	692.165	757.335
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	4.344.395	4.359.497	3.821.313	3.970.862
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.217.421	1.164.976	975.047	970.092
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	649.252	652.000	654.531	657.188
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	3.729.437	3.549.922	3.394.471	3.423.377
14c-2 Landelijke centrumfunctie	876.796	880.507	883.925	887.514
15e Leerlingen VO	563.328	557.939	552.971	548.511
15h-3 Onderwijsachterstand	104.602	104.151	103.737	103.342
38 Bedrijven	1.166.051	1.195.680	1.229.232	1.265.430
36 Meerkernigheid	4.619.119	4.593.208	4.453.876	4.464.970
36a Kernen met 500 of meer adressen	826.833	826.833	826.833	826.833
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	268.380	268.380	268.380	268.380
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	210.697	210.697	210.697	210.697
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (oad)	1.216.954	1.281.531	1.292.003	1.304.829

23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	872.194	873.214	874.260	875.533
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	4.562.848	4.600.916	4.638.020	4.680.625
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	2.151.011	2.153.526	2.156.105	2.158.909
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	2.758.678	2.782.641	2.805.857	2.828.302
19 Oppervlakte binnenwater	81.335	81.335	81.335	81.335
16 Oppervlakte land	1.413.438	1.413.438	1.413.438	1.413.438
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.006.716	1.006.716	1.006.716	1.006.716
24b-2 Woonruimten	336.046	332.124	333.999	337.391
25b-2 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	1.610.460	1.625.262	1.640.206	1.656.861
39 Vast bedrag	979.230	970.429	970.429	970.429
Subtotaal	97.410.480	94.761.747	93.795.211	94.723.879

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2027	2028	2029	2030
Uitkeringsfactor	1,5490	1,5560	1,5620	1,5810
Subtotaal (B x C (=uf))	150.888.833	147.449.278	146.508.119	149.758.453

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029	2030
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	3.351.874	3.266.546	3.266.546	3.266.546
Subtotaal	3.351.874	3.266.546	3.266.546	3.266.546

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029	2030
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	289.577	289.577	289.577	289.577
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	128.370	128.370	128.370	128.370
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	225.803	225.803	225.803	225.803
260 Participatie (IU)	9.549.147	8.963.166	8.570.427	8.216.500
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	20.292	16.000	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOA's (DU)	40.186	40.186	40.186	40.186

435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	8.984	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
441 Wet betaalbare huur (DU)	21.121	17.323	14.411	13.642
478 Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	107.554	107.554	107.554	107.554
487 Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (DU)	2.248.263	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
492 Overheidsbrede Dienstverlening (DU)	63.664	63.664	63.664	63.664
526 Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)	32.992	32.992	32.992	41.240
Subtotaal	12.735.953	9.884.635	9.472.984	9.126.536
Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker				
Aanvullingen v/d gebruiker	2027	2028	2029	2030
Gemeenteposten:				
Elinmineren suppletieuitkering nieuw verdeelstelstel	490.000	576.000	576.000	576.000
Subtotaal	490.000	576.000	576.000	576.000
Totaal	154.367.775	147.881.068	146.328.720	149.008.889

Kerngegevens

De kerngegevens zijn gebaseerd op de cijfers van het CBS: Regionale Kerncijfers op basis van Statline. Het symbool "-" betekent dat de betreffende gegevens nog niet beschikbaar zijn.

Kerngegevens Westerkwartier (stand 1 januari)	2022	2023	2024	2025	2026
Inwoners	64.306	64.946	64.896	64.841	65.067
Inwoners < 25 jaar	18.176	18.371	18.040	17.801	17.774
Inwoners < 26 < 65 jaar	32.350	32.546	32.506	32.390	32.315
Inwoners > 65 jaar	13.780	14.029	14.350	14.650	14.978
Oppervlakte (land en water)	36.887	36.887	36.887	36.887	-
Aantal woningen	28.087	28.248	28.343	28.536	-

Colofon

Portefeuillehouder : Alex Steenbergen
Team : Team Financiën en Inkoop
Datum : 15 oktober 2026

Gemeente Westerkwartier

